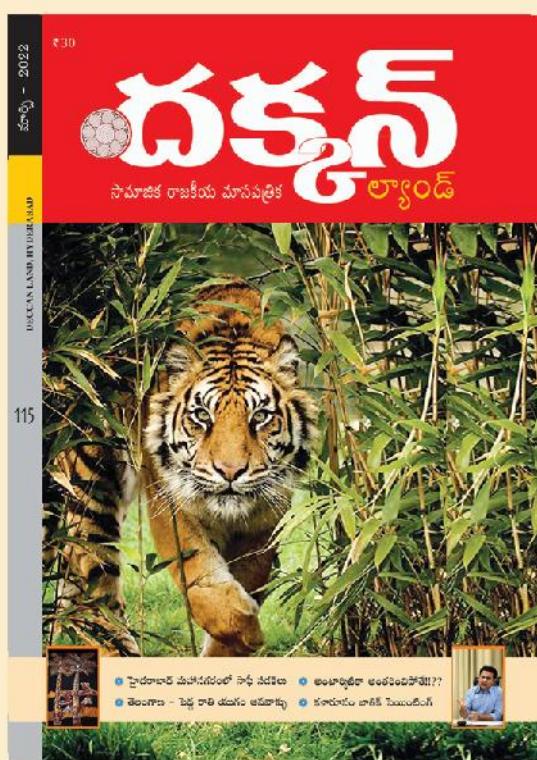

Deccan Land

March | MAR 2022

₹30

మూర్ఖి - 2022

DECCAN LAND, HYDERABAD

దక్కను

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యోండ్

- హైదరాబాద్ మహానగరంలో సాఫీ సదక్కలు
- అంటార్చిటీకా అంతరించిపోతే!!??
- తెలంగాణ - పెద్ద రాతి యుగం అనవాళ్ళు
- కళారూపం బాతిక్ పెయింటింగ్

చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ

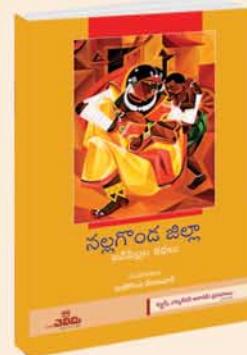
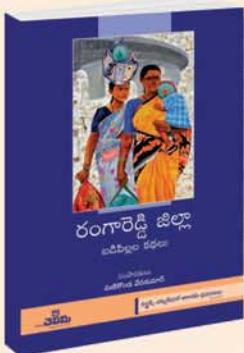
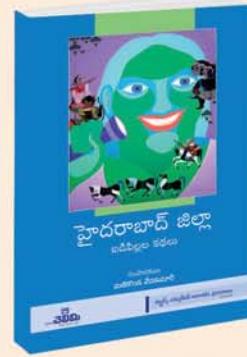
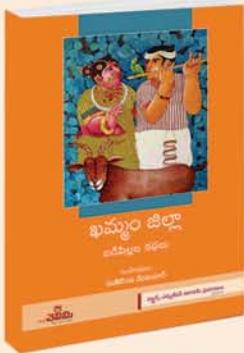
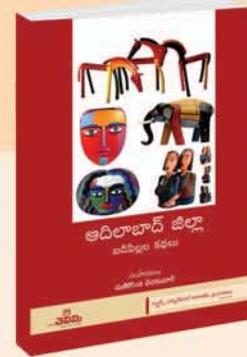
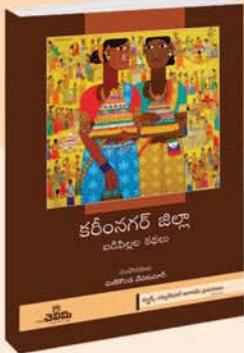
హైదరాబాద్ (Regd. 720/1982)

బాలచెలిమి

పిల్లల వికాస పత్రిక

తెలంగాణ బాధి పిల్లల కథలు

విల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచ్చేది ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పార్ట్యూపుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి నమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. పుస్తకాలు విల్లల ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఉమాలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో సృజనాత్మకతను పెంచుతాయి. చరిత్ర, సంస్కృతి, కళలు, సైన్స్, మానవ స్వభావాలు, జంతు స్వభావాలు, ఆరోగ్య సంబంధిత అంశాలు - ఒకపేటి ప్రాథమిక విజ్ఞానభాని బాలసాహిత్యం. పిల్లలలో నైతికతను, ఆధ్యాత్మికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెదుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను బాల సాహిత్యమే నెరవేర్పగలదు.

ఇవి అచ్చంగా మన విల్లలు రానిన కథలు, స్వచ్ఛమైన కథలు. ‘చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ’ తెలంగాణలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లాల “బాధి పిల్లల కథలు” సంకలనాలుగా అందమైన బొమ్మలతో వెలువరించింది.

10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 330 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

ప్రతులకు

అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు.

మరియు

‘భూపతి సదన్’ 3-6-716,

స్ట్రీట్ నెం. 12,

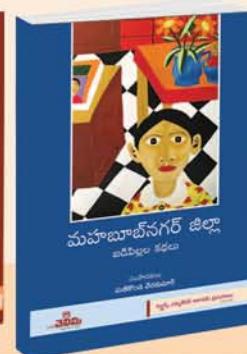
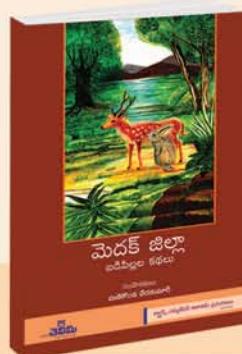
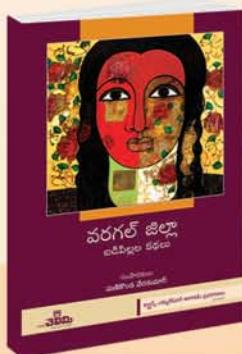
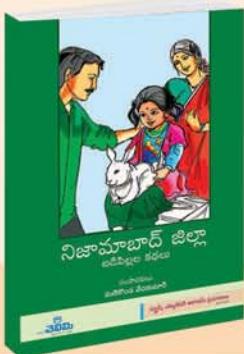
హిమాయత్నగర్,

హైదరాబాద్ -500029

ఫోన్ : 9030 6262 88

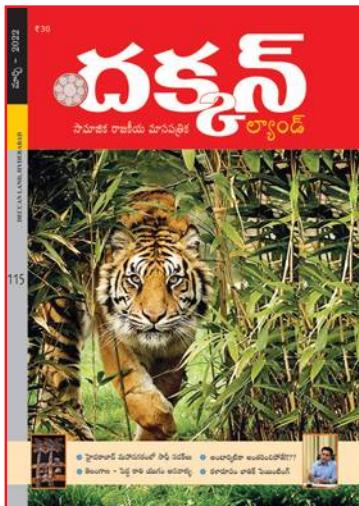
email: edit.chelimi@gmail.com

website : www.balachelimi.com

చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ ప్రచురించిన ఇతర పుస్తకాలు

సుందర్బన్ జాతీయ ఉద్యానవనం

సుందర్బన్ జాతీయ ఉద్యానవనం పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని శాత్ 24 పరగనాన్ అనే ప్రాంతంలో దాదాపు 1,355 కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో ఉంది. ఈ ఉద్యానవనానికి సుందర్బన్ అనే పేరు సుందర్బన్ అనే మడ చెట్టు నుండి వచ్చింది. ఈ ఉద్యానవనాన్ని 1984లో జాతీయ ఉద్యానవనంగా ప్రకటించారు. ఈ ఉద్యానవనం 1973లో సుందర్బన్ పులుల సంరక్షణ కేంద్రంగా, 1977లో వస్యప్రాచల సంరక్షణ ప్రాంతంగా, మే 4, 1984న దీనిని జాతీయ ఉద్యానవనంగా ప్రకటించారు. 1987లో యునెస్కోప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా గుర్తుంచింది. 2001 నుండి వర్ల్డ్ నెట్వర్క్ ఆఫ్ బయోస్పైయర్ లజర్స్ (మ్యాన్ అండ్ బయోస్పైయర్ లజర్స్) గా ఉంది. ఇందులో కొంత భాగం గంగా డెల్టా ప్రాంతం కిందికి వస్తుంది. ఈ డెల్టా ప్రాంతం మడ అడవులతో నిండి ఉంటుంది.

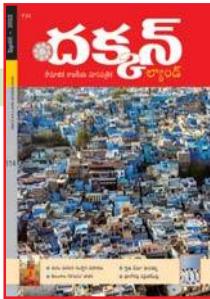

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బోక్స్

నిబధ్ధత గల పత్రిక దక్కన్ ల్యాండ్

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ద్వారా దక్కన్ సంస్కృతిని వెలుగు లోకి తీసుకురావడంలో మీరు మాపతున్న నిబధ్ధత, సహకారం చాలా ప్రశంసనీయమైనది. మీరు చేస్తున్న కృషి ఎంతో అమూల్యమైనది. మరుగున పడిన దక్కన్ సంస్కృతిని దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రిక ద్వారా వెలుగులోకి తెస్తున్న సంపాదకుల వారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు.

- శి. అనుంత రాములు,

అంతరించివేసేతున్న ఆకాశవాణి

ఫిబ్రవరి 13న ప్రపంచ రేడియో దినోత్సవం సందర్భంగా నాటి సంగీత సేవలో దక్కన్ రేడియో గురించి గుర్తు చేసిన దక్కన్ల్యాండ్ మాసపత్రికకు, సంపాదకులు వేదకుమార్ గారికి ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు. ఆల్ ఇండియా రేడియో ప్రైదరాబాద్ కేంద్రంలో నాటకాలు వేసిన మా లాంటి కళాకారులకు ఆ మధుర జ్ఞాపకాలను గుర్తు చేసిన పత్రికకు ధన్యవాదాలు. మధ్యహస్తం ప్రసారమయ్యే పాడిపంటలు, నాటికలు, రాత్రి వేళ సంగీత గీతాలు ఇప్పటికీ మాచెవుల్లో మారు మొగుతున్నాయి.

- జగన్నాథం, జనగామ

తెలంగాణ కుంభమేళ సమ్మక్క - సారలమ్మ జాతర

ఆసియా ఖండంలోనే అతి పెద్ద గిరిజన ఉత్సవం సమ్మక్క - సారలమ్మ జాతర. మేడారం జాతర తరతరాల మహిళా శక్తి ప్రాధాన్యాన్ని చాటిచెప్పే మహత్తర జాతర ఇది. ఫిబ్రవరి (మాఘ మాసం) 12 నుంచి 15 వరకు నాలుగు రోజులు పాటు జరుగుతుంది. అడవిబిడ్డల ఆరాధ్యదేవతలైన సమ్మక్క - సారలమ్మ పోరాట పటిమకు, ధిక్కారస్వరానికి, అత్యగౌరవానికి ప్రతీకలు. ఈ జాతరను తెలంగాణ ప్రభుత్వ యునెస్కో గుర్తింపుకు కృషి చేస్తున్నందుకు ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు.

- రెడ్యూనాయక్, భూపాలపల్లి

దక్కన్ సంస్కృతిని మేల్కొల్పుతున్న పత్రిక

దక్కన్ మాసపత్రిక సంపాదకులు ప్రియమైన శ్రీ వేదకుమార్కు అభినందనలు. మీరు క్రమం తప్పకుండా ప్రతి మాసం ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ మాసపత్రికను బయటకు తీసుకురావడం నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది. మిమ్మల్ని అభినందిస్తూ రాయడం చాలా ఆనందంగా ఉంది. మీ ప్రయత్నాలు అభినందనీయం.

మీరు చేపట్టిన ఈ పని ఒక గంభీరమైన పరిశోధనకు సమానం. ఒక విధంగా ఇది దక్కన్ సంస్కృతి యొక్క మనస్సాస్కిని మేల్కొల్పడానికి, గత చరిత్ర యొక్క గొప్పతనాన్ని, చారిత్రక ప్రాముఖ్యంతను ప్రజలకు తెలియజేసే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. దక్కన్ ల్యాండ్ ప్రచురణ ద్వారా మరచిపోయిన అనేక చారిత్రక లేదా సాంస్కృతిక “నిధులు” వెలుగులోకి వచ్చాయి. మీకు పరిశోధన, పాత్రికేయం అంటే ఎంతో ఉత్సాహం, ఎడతగని కోరిక ఉంది. ఫిబ్రవరి సంచికలో మీరు విద్యా విషయాన్ని, ఇంగ్లీషు మీడియం ప్రవేశపెట్టే తెలంగాణ ప్రభుత్వ విధానాన్ని మీ సంపాదకీయంలో క్లప్పంగా వివరించారు. నేను ఈ సంపాదకీయాన్ని చదివినప్పుడు, నేను ఈ క్రింది ప్రశ్నలను ఎందుకు లేవనెత్కుచాడు అని నాకు అనిపించింది.

- మన విద్యావిధానం మన పిల్లల్లో సృజనాత్మకతను, కల్పనను పెంపాడిస్తోందా?
- ఇది పిల్లల సహజసిద్ధమైన కానీ, అంతగా తెలియిన లేదా కనిపించే తెలివితేటలను మరింత మెరుగుపరుస్తోందా?
- కనుగొనడానికి, ప్రయోగాలు చేయడానికి, అన్యేషించడానికి పిల్లల ఉత్సవాలను వ్యవస్థ అక్షరాలా మొద్దుబారిస్తోందా?
- లేదా పిల్లల తనలో దగి ఉన్న మరియు నివసించే వాటన్నిం చీసి విడిచియమని ఆడగడం, విసుగు పుట్టించే, నిష్పత్తమైన అభ్యాసం, కంరస్తం చేయడమా?
- వాస్తవానికి అద్భుతపడాత్మా, మన పిల్లలో కొండరు ఈ బోరింగ్ ఆచారం నుండి పోరాడుతారు. బహుశా వారు చాలా బాగా చేసి ఉండవచ్చు.
- భారత ప్రభుత్వ తాజా విద్యా విధానం కూడా అనేక అసమర్థతలతో బాధపడుతున్నట్లు కనిపిస్తోంది.

మీ శైలి, సౌలభ్యం, సరళత అర్థంలో మీ సంపాదకీయాలు నాకు బాగా నమ్మతాయి. ప్రశంసలతో...

- ఎం.వి.రాజేశ్వరరావు

పరిశోధకులకు నుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) ఆమోదం పాంచినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నామో. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, చైత్యాపిాక, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక, విశేషమాత్మక రచనలను ప్రచురించాలని కోరుతున్నామో.

దక్కన్ ల్యాండ్కు ISSN ఆమోదం

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన తిరునామా :

“చంద్ర” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029 Telangana.

సంప్రచితవిషిత అభిన్ ఛిన్ : 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com

website: www.deccanland.com

- ఎడిటర్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 10 సంచిక: 7 వేళలు: 60

మార్చి - 2022

సంపాదకులు

మసికోండ వేదకుమార్

9848044713

editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

కట్టు ప్రభాకర్

సరుళ్ళెపిన్

హాచ్. మాహాన్లాల్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

సయ్యద్ శ్రీజన్ బాబు

9030626288

ఖాట్లోర్చాఫర్

చీ.సాము

8374995555

కవరిపేజీ

సుందర్బిన్ ఉద్యానవనం

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

అజామాబాద్, హైదరాబాద్ - 500 020.

కార్యాలయ దీరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029

TELANGANA

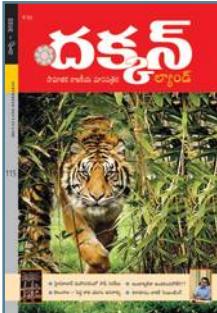
Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com
website : www.deccanland.com

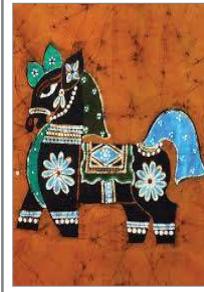
కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక

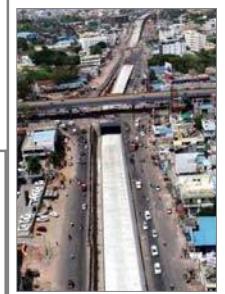
సులహోలు, సూచనలు అందించిన
వివిధ రంగాల నిపుణులకు మా కృతజ్ఞతలు.

లోపలి పేజీల్లు...

ప్రైవేట్ డార్చరాబాద్
మహానగరంలో
ఇక సాఫీ సడక్లు

చారిత్రాత్మక
కళారూపం
బాతీక
పెయింటింగ్

పంచిల్ల శేఖర్ బాబు	డా॥ గన్నమరాజు గీరిజా మనోవార బాబు	6	
మల్లన్నసాగర్ లజర్జుయల్	(ఎడిటరీయల్)	ఎం. వేదకుమార్	7
భారత గుణవర్ధక సంస్థ గ్రంథాలయ భాండాగారం	పరవస్తు లీకేస్వర్	9	
కనుమరుగుపుతున్న కిచకిచలు.!	ఎసికె. శ్రీహరి	11	
ఉమామహేశ్వరం శిథిలదేవాలయం	ఈమని శివాగిరిద్ది	13	
పర్మావరణం - శాస్త్రం - సైతిక - తాత్పుత దృక్షాధాలు	డా॥ ఆర్. సితారామారావు	15	
ఉడపుల పట్ల అమగాహన	దక్కన్ శ్యామ్	18	
తెలంగాణ - పెద్ద రాతి యుగం అనవాళ్ళ	పగడం నాగరాజు	20	
ఇక సాఫీ సడక్లు	కట్టు ప్రభాకర్	23	
సుందర్బిన్ జాతీయ ఉద్యానవనం	సువేగా	29	
బాతీక పెయింటింగ్	సువేగా	33	
వన్నె తెచ్చిన దక్కన్ సంస్కృతి	దక్కన్ శ్యామ్	36	
సూఫీ సంగీతపు రాచాసి రేప్లొకు నివాళ	సామిడి జగన్సిద్ది	38	
వన్స్ట్రోఱుల రక్షణ అందరి బాధ్యత!	దక్కన్ శ్యామ్	40	
బక్కలో చుక్కలు ఒడిసి పడితేనే.. భవితవు భర్తిసా	దక్కన్ శ్యామ్	42	
రచనల నిఖిలాలూ - భావ ప్రకటన స్పేష్చ	మంగాల రాజేందర్ (జింబో)	44	
'శ్రీ ఉత్త్రత్తి పిదుగు' శాసిందేవిబీ?	శ్రీరామాజు పారగిపాల	46	
యక్కగానం - భాషా సారస్వతాలు	డి. రాజు	50	
అంటార్టికా అంతర్లంచిపోతే!!??	డా॥ లభ్యయ్ గాండ్ల	52	
సేంట్రియ కృష్ణమే పంచకు ప్రాణం!	డా॥ వి. రామమూర్తి	57	
పుస్తక సమీక్ష	బాలచెలిమి	58	

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చవతున్న రచనలలో వ్యక్తమవతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను పర్యావరణ, వారసత్వ సంపద, జీవవైద్య అభిప్రాయ వేదికగా, రాజకీయార్దిక, సామాజిక విల్సేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్నేహం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, పరిపూర్వ మార్గాలపై పొతకుల్లో అవగాహన పెంపాందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్మి.

పందిళ్ల శేఖర్బాబు

‘జూగ్రహ పార్వం బుగ్గోదాత్

సామభ్యే గీతమేవచ

యజుర్వేదా దభినయాన్

రసాన్ అధర్వణ దపి’

నాటకం ఒక సమాహరి కళ. ముఖ్యంగా అది చతుర్యేద సార సంగ్రహమైన కళ. పార్వం బుగ్గోదమైతి గీతం సామవేదం, ఆభినయం యజుర్వేదం, రసం అధర్వణ వేదం. సర్వ వేద సారమైనది కనుకనే ‘కావ్యేషు నాటకం రమ్యం’. సాహిత్యంలో అత్యున్నత స్థాయిని నాటకానికి ఇచ్చారు కాబట్టి “నాటకంతం హి సాహిత్యం” అని కూడా ప్రవచించారు.

ఓరుగల్ల కళల పుట్టిల్ల అని ప్రసిద్ధి. ఆ పేరు స్పురించగానే కాకతీయులు వారి సామ్రాజ్య వైభవం, నాటి రాజుల కళాశాస్త్రం, అప్పటి కళారూపాలు, సృత్య శాస్త్రాలు, శిల్ప విన్యాసాలు కళకు కడతాయి. కళారూపాలన్నీ రంగస్థల చైతన్యంలో భాగాలే అయినా రంగస్థలమంటే నాటకంగా మాత్రమే స్థిరపడింది. దీన్ని నాటక రంగానికి పరిమితం చేసి ఆలోచిస్తే వరంగల్లోని నాటక చైతన్యం అపుర్వంగా దృశ్యమానం అవుతుంది. ఆ పైత్యంలో ఒక వెలుగు కిరణమే ప్రసిద్ధ పొరాణికి రంగస్థల నటుడు, దర్శకుడు కీర్తిశేషులు పందిళ్ల శేషుబాబు.

ఆయనోక నటతవస్తీ, ఆయన శాస్త్రించిన నాటకం, ఆయన ప్రేమించిన నాటకం. ఆయన తన ప్రతిభ చూపించిని నాటకం. సాధారణంగా సమాజానికి దిశానీర్దేశం చేయడానికి కొండరు కారణమన్ములు జన్మించి తమ కార్యాల్యి నిర్వర్తించి నిప్రమిస్తూ ఉంటారు. ఆ కోవలోని వారే పందిళ్ల శేషుబాబు గారు.

1961 సెప్టెంబర్ 2వ తేదీన కీర్తిశేషులు పందిళ్ల రాజయ్య శాస్త్రి, నుచేత దంపతులకు వరంగల్ జిల్లాలోని ధర్మసాగర్ గ్రామంలో జన్మించారు. ప్రాథమిక విద్యాభ్యాస మంత్రా స్వగ్రామంలోనే సాగింది. కొంతవరకు ఉన్నత విద్య వరంగల్లో సాగింది. ఉన్నత విద్యాభ్యాసం చేయాలనుక్కు శేఖర్బాబు గారికి తండ్రిగారి హరానురాణం కొత్త బాధ్యతలు తెచ్చిపెట్టడం వలన ఉద్యోగ జీవితంలోకి ప్రవేశించాల్సి వచ్చింది. కుటుంబ బాధ్యతల్ని సక్రమ రీతిలో నిర్వహిస్తూనే ఉద్యోగ బాధ్యతలను కూడా మరింత శ్రద్ధతో కొనసాగిస్తూనే... ప్రైవెటుగా ఎం.ఎ. ఎల్.ఎల్.బి. విద్యను సాధించడం వారిలోని అంకురిత దీక్షకు నిదర్శనం.

తన ప్రధానాభిరుచి పొరాణికి నాటకం. పొరాణికి పద్య నాటక పునర్వైజం నిమిత్తం నడుం కట్టారు. కొంతకాలం వరంగల్ జిల్లా పద్యనాటక కళాపరిషత్ కొరకు పనిచేసి తదనంతరం పద్యనాటక ప్రాచుర్యం కొరకు 1998లో తెలంగాణ డ్రిమ్యాల్ అసోసియేషన్సు స్థాపించి ముందుకు సాగి తన ప్రతిభ జిల్లాస్టాయికే పరిమితం చేయక

దాన్ని మరింత విస్మయపరిచారు.

మొదటి నుంచి నాటకాభిమాని అయిన శేఖర్బాబు గారు ధర్మసాగర్ హైస్కూల్లో 8వ తరగతి చదువుతున్నప్పుడే ‘అత్యహాత్మ’ అనే సాంఘిక నాటకంలోని సన్మానిరాజు పొత్త ద్వారా రంగస్థల ప్రవేశం చేసి అప్పాడే ఆ నాటికు దర్శకత్వం కూడా చేశారు. చేయడమే గాక... ఆ నాటకం ద్వారా వారు ఉత్తమ నటునిగా, ఉత్తమ దర్శకునిగా బహుమతులు కూడా పొందారు. వారి నాటకాభిమానానికి అదే గొప్ప స్ఫూర్తి నిచ్చింది. అనుకోకుండా 1998లో ‘పాలక్రూ’ జాతర సందర్భంగా ఏర్పర్చిన నాటకోత్సవాల్లోని కృష్ణరాయబారం పడక సీనులో కృష్ణ పొత్తధారి రాని కారణంగా శేఖర్బాబు గారు ఆ పొత్త ధరించి మెప్పించారు. అదే వారి తొలి పొరాణికి నాటకరంగ ప్రవేశం.

అప్పటి నుంచి వారు పొరాణికి నాటక రంగంలో ఒక గొప్ప నటునిగా వెలిగి తమిదైన గుర్తింపును తెచ్చుకున్నారు. తొలి సాంఘిక నాటకంలోని రెండు పేజీలన్ను డైలాగును ఏకబిగిన చెప్పడం, అపథర్ధంగా నటించిన శ్రీకృష్ణ పొత్తకు నంబింధించిన పద్యాలను రాగయుక్తంగా అలపించడం ద్వారా అనేకమంది పెద్దల ప్రశంసలు పొంది నాటకరంగంపై మరింత మక్కువ పెంచుకున్నారు. పొత్త హాప్భావాల్లో ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపించే పొత్తధారికి నాటకరంగం పెద్దపీట వేస్తుంది. కీర్తిశేషులు శేఖర్బాబు గారి విషయంలోనూ అదే జరిగింది. అటువంటి వారి పొత్తకు మంచి రాణింపు లభిస్తుంది. కొత్తపూరికి స్ఫూర్తిరాయక్కు నిలుస్తుంది. అందుకే వారి పొరాణికి పొత్తలకు గొప్ప రాణింపు వచ్చి... అనేక బహుమతులకు, పురస్కారాలకు కారణమైంది.

శేఖర్బాబుగారి లోని సునిశిత పరిజ్ఞానం, మేధాశక్తి ఆయన వృత్తికి, ప్రవృత్తికి బాగా తోడ్పడ్డాయి. దేవాదాయ, ధర్మాదాయ శాఖలోని తన ఉద్యోగం అయినలో ఒక దైవి భావనను ప్రోధిచేయడం కారణంగా శ్రీకృష్ణ, శ్రీరామ వంటి పొత్తలు అయినలోనీ ఒకానోక గురుభావం అలంబనంగా నిలిచి... తన నట జీవితంలోనే అవి మైలురాణ్లగా నిలిచాయి. ప్రతిభావంతులైన ఇతర నటులతో సాన్నిహిత్యాన్ని పెంచుకుని వారి నటనలోని వైవిధ్యాన్ని సంపూర్ణంగా ఆకశింపు చేస్తునే ఉండటం శేఖర్బాబు లోని నాటక తృప్తకు ఒక సజీవ ఉదాహరణ. కేవలం నటునిగానే కాక... నిర్వహణ సామర్థ్యం కలిగిన వ్యక్తి గుసుక తాను స్వయంగా ప్రదర్శనలిపుడమే గాకుండా పొరాణికి, సాంఘిక నాటక పరిష్కలు సమర్థంగా నిర్వహించిన దక్కుడు కీర్తిశేషులు శేఖర్బాబు.

(తరువాయి ఇప్ప వేజీలో)

నిత్య కార్యాచరణలో భాగం మల్లనుసాగర్ రిజర్వ్యాయర్

ఇలవనరులు ఉన్న చోటనే జనవాసాలు ఏర్పడతాయి. నాగరికత పరిధవిల్లుతుంది. భద్రత కలిగిన జీవన విధానానికి భరోసా ఏర్పడుతుంది. ప్రకృతి అత్యంత అద్భుతాల ఊటబావి. ఆ జావిని కంటికి రెప్పులా కాపాడుకుంటూ తమ ప్రయోజనాలను నెరవేర్చుకునే నేర్చరితనం మనిషి సాత్తు. ఆ నేర్చరితనాన్ని నిర్దేశించే, నిరోధించే, నిర్వీర్య పరిచే సంఘ నిర్మాణ పద్ధతులు అన్ని సంక్లేభాలకీ కారణ మహతున్నాయి. మొత్తం భూభాగంలో 70.9 శాతం నీటితో నిండి పుంది. అయినా మంచినీటి శాతం 2.5 మాత్రమే. ఇదే మానవాళి అవసరాలను తీరుస్తుంది.

మన పక్కనే గలగలా పోరే జీవనదులుంటాయి. వారసత్వ కానుకలు చెరువులు, కుంటలు, వాగులు వుంటాయి. కాని మన గొంతులు తడవవు. మన పొలాలు తడవవు. దీనికి ప్రాంతీయ అనమానతలు, పాలకుల వివక్షత, ప్రజల ప్రయోజనాలకు ప్రాధాన్యత యివ్వని ప్రణాళికలు కారణం.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక, తెలంగాణ జలవనరుల వినియోగ విధానంలో పెను మార్పులు వచ్చాయి. తెలంగాణ ప్రజల సుదీర్ఘ ప్రయోజనాలపట్ల వున్న దూరదృష్టి వల్ల అపరథగీరథుడు సీఎం కేసీఆర్ పలు సంచలనాత్మక నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. మిషన్ కాక్టియతో చెరువులు, కుంటలు పునరుద్ధరించారు. కాశేశ్వరం ఎత్తిపోతల పథకం విజయవంతం చేసారు. దాని ఫలితాలు తెలంగాణ వ్యవసాయ రంగంలో ప్రతిఫలిస్తున్నాయి. జాతీయ ఆహారోత్పత్తిలో తెలంగాణ అగ్రస్థానంలో ఉంది.

కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టులో అత్యంత కీలకమైనది మల్లనుసాగర్ రిజర్వ్యాయర్. సిద్ధిపేట జిల్లా తొగుట, కొండపాక మండలాల సరిహద్దుల్లో దీనిని నిర్మించారు. 59 చదరపు కిలోమీటర్ల మేరకు నీటి విస్తీరణ ఉంటుంది. ఈ రిజర్వ్యాయర్ చుట్టూ 22.60 కి.మీ. భారీ మట్టి గోడను నిర్మించారు. ఫిబ్రవరి 23న కేసీఆర్ మల్లను రిజర్వ్యాయర్ను ప్రారంభించి జాకికి అంకితమిచ్చారు. ఈ రిజర్వ్యాయర్ ద్వారా తెలంగాణ పది జిల్లల్లో 18 లక్షల ఎకరాలకు ప్రయోజనం కలుగుతుంది. వేసవి అవసరాలనూ తీరుస్తుంది. 16 టీయంసీలు పారిక్రామిక అవసరాలు తీరుస్తుంది. మున్ముందు 30 టీఎంసీల ద్వారా పైద్రాబాద్ తాగునీటి అవసరాలనూ తీర్చుమంది.

సాధారణంగా ప్రాజెక్టుల నిర్మాణంలో అనేక గ్రామాలు ముంపుకు గురై, వేలాదిమంది నిర్వాసితులు కావడం సహజమే. వారికి ప్రభుత్వాలు నష్టపరిహరం, ఉపాధి అవకాశాలు ప్రకటించడము సహజమే. కాని దశాబ్దాలు గదుస్తున్న అవేచి నెరవేరక పోవడమూ సహజమే. ఈ సహజాన్ని అసహజం చేసిన సీఎం కేసీఆర్ తెలంగాణ ప్రభుత్వం.

మల్లనుసాగర్ నిర్మాణ సందర్భంలో 8 గ్రామాలతో పాటు, మొత్తం 17 గ్రామాలు ప్రాక్కింగా ముంపుకు గురైయ్యాయి. తెలంగాణ ప్రభుత్వం మల్లనుసాగర్ భూనిర్వాసితులకు గజ్జోల్లలో 600 ఎకరాల్లో 2,400 ఇళ్ళతో గేపెడ్ కమ్యూనిటీ పద్ధతిలో కాలనీ నిర్మించింది. ఉపాధి కోసం 7.50 లక్షల నగదును అందించింది. మార్చి 22న అంతర్జాతీయ జలదినోత్సవం. ఈ సందర్భంలో తెలంగాణ ప్రజలకు యాది ఒక కానుక.

మార్చి 3న వన్య ప్రాణాల దినోత్సవం, మార్చి 21న అంతర్జాతీయ అడవుల దినోత్సవం, మార్చి 22న ప్రపంచ జల దినోత్సవం జరుపుకోబోతున్నాం. ఇవన్నీ ఆయా అంశాలపై అవగాహన, ప్రేరణ కలిగించడంలో దోషాదం చేస్తాయి. కాని వాటిపట్ల స్పృహ, కార్యాచరణ ప్రతిక్షణం కొనసాగవలసినదే.

33 శాతం అడవుల అభివృద్ధి, ఆచరణలో భాగంగా ఏడు విడుతల హరితపోరం పూర్తి చేయడం, హరితనిధిని ఏర్పాటు చేయడం, అడవుల అభివృద్ధితోపాటు వన్య ప్రాణాల సంరక్షణ కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయడం నిత్య కార్యాచరణతో విజయం వైపు వేస్తున్న అడుగులకు నిదర్శనాలు.

వైదమగ్.ఎస్

(మణికొండ వేదకుమార్)

ఎడిటర్

(వెప్పేజీ తరువాయి)

తన స్వయం కృషితోనే సాధించుకున్న శేఖర్బాబు గారు కంప్యూటర్ ద్వారా ఒక ప్రత్యేక వెబ్‌సైట్‌ను కూడా ప్రారంభించి తన అనేక ప్రదర్శనలను అందులో నిక్షిప్తం చేశారు. అన్ని తరాల వారికి అందుబాటులో ఉంచి... తెలుగు హారాటిక నాటక రంగానికి కొత్త పాఠాలు, కొత్త రీతిలో బోధించే యత్నం చేశారు. సమర్పుదేన కొర్కకర్త కావడం మూలాన దాదాపు 9 సంవత్సరాల పాటు రంగస్థలు కళాకారుల షక్యవేదికకు అధ్యక్షులుగా బాధ్యతలు నిర్వహించి వరంగల్లో నాటక కళాపరిషత్తులను నిర్వహించి పలు సంస్థల ప్రశంసనలను అందుకున్నారు.

వృత్తితో పాటు, ప్రపుత్తిని కూడా సమర్పించాడన్న కీర్తిని కూడా సంపాదించుకున్నారు.

ప్రసిద్ధ పుణ్యశ్రీత్రమైన పాలకుర్తిలో ఈవోగా బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్న సందర్భంలో స్మామి దర్శనం నిమిత్తం వచ్చే భక్తుల సౌకర్యార్థం అక్కడి రాతిగుహను విశాలపర్చి స్మామి దర్శనాన్ని సులభం చేసి... భక్తుల ఇబ్బందిని తెలిగించేందుకు చేసిన కృషి పారి నిబద్ధతకు నిలువెత్తు నిదర్శనం. ఉద్యోగ విషయంలో ఎవరికైనా సాయం చేస్తూ న్యాయశాస్త్రంలో మెళకపలు తెలిసిన వ్యక్తి గుణక శాఖాపరమైన, సర్వీసు పరమైన ఎన్నో చిక్కులను చక్కడిద్ది ఎన్నో సలహాలతో తోటి ఉద్యోగులకు సాయపడేవారు. ఆ తత్పం వల్లనే వారు అందరికీ స్నేహపాత్రులయ్యారు.

ఓరుగల్లు రంగస్థలానికి ముఖ్యంగా హారాటిక రంగస్థలానికి శేఖర్బాబు గారి ప్రవేశం ఒక కొత్త కదలికలు తెచ్చిందనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు. అప్పటికే పలు సంస్థలు ప్రదర్శనలిస్తున్నా వీరు ఈ రంగంలో కాలుమోపిన పిదన ఓరుగల్లు హారాటిక రంగస్థలం రాష్ట్రమంతా తనదైన ముద్రతో జైత్రయాత్ర చేసింది. తనదైన ముద్రవేసింది. కేవలం తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనే కాక... బెంగళూరు, మైసూరు, మహారాష్ట్ర వంటి పలుచోట్ల కూడా అనేక ప్రదర్శనలిచ్చి వరంగల్ హారాటిక నాటక ఘనకీర్తి బాహుభాగి ఏగరదానికి కీర్తిశేషులు పందిళ శేఖర్బాబు గారి ఉనికి ప్రధాన కారణమన్నది నిర్వహించంచారు.

తిరుపతిలో శ్రీ వేంకటేశ్వర నాట్య కళాపరిషత్ వారు 2007లో నిర్వహించిన నాటకోత్సవాలలో బాబుగారు ‘శ్రీకృష్ణరాయబారం’ నాటకాన్ని ప్రతిభావంతంగా ప్రదర్శించి రెండు బంగారు ‘గరుడ అవార్డులను సాధించారు. 2001లో శ్రీకాళహస్తిశ్వరా లలిత కళాపరిషత్ నుంచి ‘యయాతి’ నాటకానికి ఉత్తమ ద్వితీయ ప్రదర్శన పురస్కారం అందుకోవడంతో పాటు అదనంగా నాలుగు జ్యారీ అవార్డులు సాధించారు.

వారిలో నటన, దర్శకత్వం వంటి వాటితో పాటు... గుణనిర్ణయం చేయగలిగే సామర్థ్యం ఉన్నది కనుకనే రాష్ట్రంలోని పలు నాటక సంస్థలు వారిని గుణనిర్ణయితగా ఆప్సోనించాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నంది నాటకోత్సవాల ప్రాథమిక పరిశీలనలోనూ, రఫీండ్ర భారతిలో పీఎంకే ఎం సాంఘిక నాటక పోటీలకు వారు గుణనిర్ణయం నిమిత్తం ఆప్సోనింపబడటం వారి నిర్ణాయక శక్తిపై నిర్వహకులకు ఉన్న గౌరవాన్ని తెలుపుతున్నది. సునిశిత దృష్టితో నిష్పాక్షికంగా రాగద్వాలకతీతంగా

ప్రతిభను గుర్తించగల నిష్పాతుడు కనుకనే పలు నాటక సంస్థలు వారిని గుణనిర్ణయ కమిటీల్లోకి ఆప్సోనించారు. ఇది వారి రంగస్థల జీవితంలో మరో కలిక తురాయి. వారిలోని సమర్పతకు గీటురాయి.

హారాటికి నాటక రంగంలో రిహర్సీల్స్ నిమిత్తం బాగా కష్టాలు పడవలసిన అపసరం కలుగుతూ ఉంటుంది. ఈ విషయంలో శేఖర్బాబు గారు మిక్కిలి ప్రథమతో ప్రవర్తించే వారు. తోటి పాత్రధారులకు గానీ, మహిళా పాత్రధారులకు గానీ, హరోన్సిస్టలకు గానీ ఎటువంటి ఆసెకర్యం కలగకుండా ఆర్థిక విషయాలను కూడా పరిగణలలోనికి తీసుకుని నిర్వహించుకునేవారు. ప్రదర్శన నిమిత్తం కూడా ఎంతదూరం వెళ్లవలసి వచ్చినా ఎటువంటి వ్యయప్రయాసలకు లెక్కచేయకుండా వెళ్లి వచ్చేవారు. బహుమతులు అందుకున్నా అందుకోకపోయినా నిరాశ చెందకుండా నాటక ప్రదర్శనలే ప్రధానంగా భావించి ప్రవర్తించే శేఖర్బాబు గారి కృషి అమోఘం. తమ జీవిత మంతొ హారాటిక నాటక రంగానికి అంకితం చేసిన వ్యక్తి కాబట్టే ఇటీవల వరంగల్లో వారి న్యూతితో వారంరోజుల పాటు వద్ద నాటకోత్సవాలు నిర్వహించబడ్డాయి.

ఈ పద్య నాటక సప్తాహానికి స్థానిక వదాన్యులే కాకుండా శేఖర్బాబు గారి అభిమానులతో పాటు తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా తమవంతు సహకారాన్ని అందించారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ప్రసిద్ధి చెందిన పలు నాటక సంస్థలు ఈ పద్యనాటక సప్తాహంలో తమతమ నాటకాల్ని ప్రదర్శించాయి. మంజుర్ నగర్, ధర్మపురి, మధిర, హైదరాబాద్ వంటి పలు ప్రాంతాల నుంచి అధ్యుత్మానున తమ ప్రదర్శనలిచ్చి... ఓరుగల్లు ప్రజలను పులకింపజేసి... కీర్తిశేషులు పందిళ శేషుబాబు గారికి నిజమైన నిపాళులించాయి.

ఈ సందర్భంలోనే ఈ కాల్కుక్కమాల్లో స్థానిక ఎమ్మెల్చే శ్రీ దాస్యం వినయ భాస్వర్ గారు, స్థానిక మేయర్ శ్రీ సన్మపనేని నరేందర్ గారు, రాష్ట్ర శాసనసభాపతి శ్రీ సిరికొండ మధుసూదనాచారి గారు, రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖామాత్యులు శ్రీ ఈటెల రాజేందర్ గారు, తెలంగాణ రాష్ట్ర సాంస్కృతిక సలహాదారు డాక్టర్ కె.వి.రమణాచారిగారు, తెలంగాణ రాష్ట్ర సాంస్కృతిక శాఖ సంచాలకులు మామిడి హరికృష్ణగారు, మాస్య ముఖ్యమంత్రి గారి ఒంస్టీ శ్రీ దేశపతి శ్రీనివాస్ గారి వంటి ప్రముఖులే గాక, స్థానిక ప్రజలు, ప్రజా ప్రతినిధులు పాల్గొన్ని కీర్తిశేషులు పందిళ శేఖర్బాబు గారి సేవలను కొనియాడమే గాక ఆ సందర్భంలో వారి జ్ఞావకంగా “స్నేహి శేఖరం” అనే ఒక ప్రత్యేక సంచికను కూడా ఆవిష్కరించుకోవడం విశేషం.

తమ 54వ యేటనే 2015, ఏప్రిల్ 4వ తేదీన తనవు చాలించిన కీర్తిశేషులు పందిళ శేఖర్బాబు గారి కీర్తి హారాటిక నాటకం నిలచినన్నాళ్లు వెలుగుతూనే ఉంటుంది. తెలుగు నాటక రంగంలో చిరంజీవిగా శేఖర్బాబు గారు నిలిచే ఉంటారు.

(తెలంగాణ ప్రభుత్వం భాషా సాంస్కృతిక శాఖ (ప్రచురించిన తెలంగాణ తేజీమూర్తులు' నుంచి)

-దాఱ గన్వురాజు గిరిజా మనోహర బాబు

భారత గుణవర్ధక సంస్థ గ్రంథాలయ భాండాగారం

గౌలిపురా ఒస్ట్రీ ప్రారంభంలో సదక్ మీద కూరగాయల మండి ఉండేది. గోనె సంచులు పరిచి వాటి మీద ఆకు కూరలు, కూరగాయలు అమ్మేపారండరూ ఆడపాళ్లే. పొపునేరు, అడ్డనేరు బాట్లు తరాజులలో పెట్టి దండికొట్టుకుండా నియుత్ (నిజాయాతీ)గ జోకి ఇచ్చేవారు. “నియుత్ ఉంటే బితుకుల బర్క్టె” ఉంటదని నమ్మే సత్కాలం అది.

గౌలిపురా నుండి శాలిబండకు వచ్చే తొవ్వు నడుమ “భారత్ గుణవర్ధక సంస్థ గ్రంథాలయ భాండాగారము” అప్పటి నుండి ఇప్పటికీ ఉంది. దీనిని శాలిబండలో నివసించే మరాటిలు 1895లో ప్రారంభించారు. అంటే దీని వయస్సు ఇప్పుడు 120 ఏళ్లనుమాట. ఇది హైదరాబాద్ నగరంలో వెలిసిన మూడవ లైబ్రరీ. మొదటిది 1872లో సికింద్రాబాద్ లోని ముదగొండ శంకరాచార్యుల లైబ్రరీ, రెండవది 1892లో ఆసఫియా స్టేట్ సెంట్రల్ లైబ్రరీ, అష్టల్గంజ్. నాల్గవది 1896 బొల్లారం లైబ్రరీ ఐదవది 1901 శ్రీకృష్ణదేవరాయ ఆంధ్రభాషా నిలయం.

కుతుబ్ పాహీల కాలంలో చౌత్, సద్రేశ్ ముఖి పన్నులు వసుళ్ల కోసం చాలా మంది మరాటా ఉద్యోగులు శాలిబండలో కుటుంబాలతో సహా స్థిర పడ్డారు. వారే ఈ గ్రంథాలయ నిర్మాతలు. ఆరోజులలోనే వీరు తమ పిల్లలకు మరాటి మాతృభాషలో విద్యాబోధన కోసం “వైదిక ధర్మ ప్రకాశిక్” (V.D.P) పారశాల 1905లో ప్రారంభించారు. అది ఇప్పటికీ నడుస్తుంది.

ఆరోజులలో ఈ గుణవర్ధక సంస్థ రెండు విభాగాలుగా ఉండేది. భూగ్రహంలో (సెల్లూర్) తాలీంభానా (వ్యాయామశాల) ఉండేది. హైభాగంలో గ్రంథాలయం. మొదటిది బలాన్ని పెంచితే రెండవది గుణాన్ని పెంచేది. అందుకే ఆ గ్రంథాలయాన్ని “గుణవర్ధక సంస్థ” అన్నారు. హైదరాబాద్ నగరంలో ఈ వ్యాయామశాలలు, గ్రంథాలయాల నుండి వచ్చిన యువకులే నిజాం వ్యక్తిగతికి పోరాటంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు. వీటి పాత్ర ఆ రోజులలో గణనీయం.

తొలిరోజులలో ఇది మరాటి పుస్తకాలతోనే ప్రారంభమైనా కాలక్రమేణా తెలుగుతో సహా అన్ని భాషల పుస్తకాలు చోటుచేసుకున్నాయి. లైబ్రరీ ప్రవేశ ద్వారం పైన గూడులో తలవంచి పుస్తక పరసం చేస్తున్న బాలుడి పాలరాతి విగ్రహం అందరీ ఆకర్షిస్తుంది. ఈగ్రంథాలయ అభివృద్ధి కోసం రాయ్ మహబూబ్ నారాయణ్ అనే కాయస్త ప్రముఖుడు విశేషంగా కృషిచేశాడు. ఇతని పూర్వీకులు ఉత్తరప్రదేశ్లోని అవధిప్రాంతం నుండి వలన వచ్చారు. అందుకే మాతృభాషాని మరవని ఇతను తన పెద్ద కుమారెకు అవధీషేరాటి అని నామకరణం చేశాడు. ఈమె రఘ్యన్ భాషలో

ప్రవీణురాలు. మన దేశానికి రఘ్య నుండి ప్రతినిధులు వస్తే ఈమె దుబసీగా పనిచేసేది. ఈమె ప్రముఖ చరిత్రకారుడు వి.కె.బావాను విపాంచం చేసుకుంది. రాయ్ మహబూబ్ నారాయణ్ ఇల్లు గౌలిపురా మార్కెట్లో ఉండేది. ఈ ఇంట్లోనే ప్రముఖ కమ్యూనిస్ట్ నాయకుడు రాజబహద్దుర్ గౌర్ జన్మించారు. వీరిద్దరు దగ్గరి బంధువులు. మూడు తరుల క్రితం రాజీబహద్దుర్ పూర్వీకులు ఉత్తరప్రదేశ్లోని పైజాబాద్ నుండి వలన వచ్చారు. పంజాబీలలో “కౌర్” లాగా కాయస్తులలో “గౌర్” ఒక శాఖ. మన తెలుగు పత్రికలు, తెలుగు జనులు రాతలలో, మాటలలో అతడిని “గౌడ్” చేసి మన అజ్ఞానాన్ని లోకవిదితం చేసారు.

భారత గుణవర్ధక సంస్థ గ్రంథాలయం

రాయ్ మహబూబ్ నారాయణ్ తన పేరును క్లప్పంగా యం.యన్.రాయ్ అని రాసుకునేవాడు. అది స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం ఉద్యతంగా నడుస్తున్న రోజులు. ఆయన ఏదో పని మీద బెంగళూరుకు వెళ్లి హైటల్ రిజిస్ట్రేషన్లో యం.యన్.రాయ్ అని అలవాటుగా సంతకం చేశాడు. ఆ రోజులలో మరో యం.యన్.రాయ్ అంతర్భాతీయ కమ్యూనిస్ట్ నాయకుడు. (తర్వాత కాలంలో ఇతను రాడికల్ హుమనిజింము స్థాపించాడు). ఇతను రహస్య జీవితం గడుపుతున్నాడు. ఇతని కోసం వెదుకుతున్న పోలీసులు యం.యన్.రాయ్ అని సంతకం చేసిన రాయ్ మహబూబ్ నారాయణ్ ను అరెస్ట్ చేశారు. ఏదైతేనేం గుణవర్ధక సంస్థ గ్రంథాలయానికి ఇతను తన జీవితాంతం “అక్షర యజ్ఞం” చేశాడు.

అరవై ఏళ్ల క్రితం ఇళ్లల్లో రేడియోలు, టీవీలు లేవు. ఇంటర్వెన్ట్లు, సెల్ఫోన్లు, ఐప్పాడ్లన్న పదాలే ఇంకా ఈ భూమీదు రాలేదు. విజ్ఞానాలకు అక్షరాలే గవాక్షాలు. ఉదుంబ లైబ్రరీల తలవుల దగ్గర పడిగాపులు కాసి సాయంత్రం ఇక తలవులు మూస్తున్నాం అని మెడలు పట్టి గెంటిసేవరకు అక్షర తపస్సు చేసే

మునుల్లా పారకులు కుర్చీలలో కూచునేవారు. ఒక దినపత్రికనో లేదా వారపత్రికనో ఇద్దరు ముగ్గురు కలిసి చదపటం సర్వసాధారణం.

విద్యాలయాలే కాదు తెలంగాణలో గ్రంథాలయాలు కూడా ప్రజలకు అక్షరభిక్ష పెట్టాయి. నిజమైన విద్య విశ్వవిద్యాలయాల గోడలకు అవతలనే ఉండన్న సామెత బహుశా ఈ గ్రంథాలయాల పలనే పుట్టిందేవో! తెలంగాణలో అంధ్రమహాసభ కన్న ముందు ప్రజలను చైతన్య పరిచింది గ్రంథాలయ ఉద్యమమే. వట్టికోట ఆళ్వారుస్వామి, కోదాచి నారాయణరావులు. పుస్తకాలను ముదించి పారకులచే కొనిపించి, చదివించి జైం వ్యతిరేక పోరాటాలకు కొత్త బాటలు వేశారు. వట్టికోట ఒక గట్టికోట లాంటివాడు. వట్టి మాటలతో కాక రెండు భుజాలకు పొడుగుపొడుగు పుస్తకాల సంచల్చి, తల మీద పుస్తకాల మూలును పెట్టుకుని పట్టిప్పటికు సాహిత్యసంచారం చేసి పుస్తకాలను ఆమ్చేపాడు. ఆ బంగారు దినాలలో ప్రతి ఒక్క పారకుడికి ఇద్దరు అమ్మలు ఉండేవారు. అన్నం పెట్టి అదరించిన అమ్మ ఇంట్లో ఉంటే అక్షరభిక్ష పెట్టి ఆలోచించజేసిన అమ్మ గ్రంథాలయాలలో ఉండేది. అట్లా అమ్మలగన్న అమ్మ “భారత గుణ పరిక సంస్క గ్రంథాలయ భాందగారము”. ఇక ఈ కాలంలో గ్రంథాలయాలలో పుస్తకాలూ లేవు. పారకులూ లేరు. ఏ గ్రంథాలయం చూసినా ఏమున్నది గర్జకారణం? విరిగిన కుర్చీ టేబ్ల్యూట్లో పారకులు లేక బోసిపోయిన గ్రంథాలయాలే కనబడుతున్నాయి.

**“గుణై జమానా యాద్ ఆతీ ప్రౌ
దర్క పురానా యాద్ ఆతీ ప్రౌ”**

ఈ గ్రంథాలయంలో 1969-70 సంవత్సరాలలో “ఉపస్ని” “లాంగీమార్క్” అన్న రెండు లిఫిత పత్రికలు నిర్వహించబడినాయి. మొదటి పత్రికకు ఎస్స్ సత్యనారాయణ, చింతపట్ల సుదర్శన్ బాధ్యలు రెండవ పత్రికకు పరపత్త లోకేశ్వర్, శివాజీ భరాడే బాధ్యలు. లాంగీమార్క్ లిఫిత పత్రిక నక్సల్బరీ ఉద్యమ ప్రభావంతో వెలువడింది. ఉపస్ని నిర్వహించబడిన కొందరు తర్వాత కాలంలో పాతనగరంలో అరసంను స్థాపించారు. లాంగీమార్క్ లిఫిత పత్రిక వెనుక సుప్రసిద్ధ కథా రచయిత శ్రీపతిగారు చోదకశక్తిగా పనిచేసారు. ఆ రోజులలో ఆయన పాతనగరంలో టీచర్స్ గా పనిచేసేవారు.

ఒక జోకు, మరాతీ భాషలో గ్రంథాలయాన్ని “సంగ్రహాలయ్” అంటారు. తెలుగులో సంగ్రహాంచటం అంటే దొంగిలించటం అని అర్థం. అందుకే కాబోలు కొందరు గ్రంథాలయాలలోనే పుస్తకాలను సంగ్రహాస్తూ ఉంటారు. మరాతీ భాషలో పదప్రయోగాలు చాలా అర్థవంతంగా, గొప్పగా ఉంటాయి. సభ ముగియగానే “సభ సమాప్తం” అనే బదులు సభా సంవన్న పోగయా అంటారు. అట్లనే పుస్తకాలిపురణము “లోకార్పణ” అంటారు. ఇతర భాషలలోని సాగసులంటే ఇవేనేమో!

రమేష్ అనే యువ ఐయేస్ అధికారి ఒక జిల్లాకు సబ్

కలెక్టర్గా పనిచేసే రోజులలో ముఖ్యమంత్రి ఆ జిల్లా పర్యాటనకు రాగా అధికారులందరు ఆయనకు పూలదండలు మెడలో వేసి స్వాగతం చెప్పారు. రమేష్ మాత్రం ముకుళిత హస్తాలతో నమస్కరించాడు. దానికి ఆశ్ర్యపోయిన ముఖ్యమంత్రి “మీరెందుకు దండవేయలేదు?” అని సంజాయుప్పే అడిగాడట. “నా తల్లితండ్రులకు, గురువులకు, భార్యకు తప్ప వేరే వారి మెడలో పూలవోరాలను వేయును” అని జవాబు చెప్పాడట. అతని సర్వీసంతా ముక్కుసూటిగా, నిజాయితీగా అట్లనే నడిచింది. ఘలితం? అప్రధానమైన ఆర్మీయాలజి శాఖకు బదిలీ జరిగింది. ఆ రోజులలో సయాపూల్ దగ్గరున్న ఆసఫియా స్టేట్ సెంట్రల్ లైబ్రరీ ఆయన పరిధిలోనిదే. విలువైన పుస్తకాలు ఇంటికి పట్టుకెళ్లే గ్రంథచౌర్యబుద్ధి గల పారకులు వాటిని వాపస్ చేయకపోతే

ఒక జోకు, మరాతీ భాషలో
గ్రంథాలయాన్ని “సంగ్రహాలయ్”
అంటారు. తెలుగులో
సంగ్రహాంచటం అంటే
దొంగిలించటం అని అర్థం. అందుకే
కాబోలు కొందరు గ్రంథాలయాలలోనే
పుస్తకాలను సంగ్రహాస్తూ ఉంటారు.
మరాతీ భాషలో పదప్రయోగాలు చాలా
అర్థవంతంగా, గొప్పగా ఉంటాయి.

వారిని వెడికి పట్టుకుని అపరాధ రుసుం ట్రైండ రెండుమాడు లక్షల రూపాయలు వసూలు చేశాడు. ఆ రోజులలో దాని విలువ చాలా పెద్ద మొత్తం.

శాలిబండలోని రాజూ రాయ్ రాయ్ రాయ్ దేవుడీలో రాజు శాంరాజ్ బహదూర్ వేల పుస్తకాలతో తన స్వంత గ్రంథాలయాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. 1948 తర్వాత ఆయన వారసులు అందులోని కొన్నింటిని ఔరంగాబాద్ లోని మరటావ్ విశ్వవిద్యాలయానికి దానం చేశారు.

మిగిలిన పుస్తకాలు అదివి కాసిన వెన్నెలలూ చీకటి గదులలో చెదలకు అహరంగా మారినవేమో!

మెంఫాల్ చక్రవర్తి బాబర్ కొడుకు హుమాయున్ పుస్తకప్రియుడు. అతనికి వేలకొలది పుస్తకాలతో స్వంత గ్రంథాలయం ఉండేది. అతని స్వీయ చరిత్రపేరు “హుమాయున్ నామా” బాబర్ స్వీయ చరిత్ర పేరు “బాబర్ నామా”. ఆ పేర్ల ప్రభావంతోనే “షహర్ నామా” అన్న శీర్షిక ఈ వ్యాసాలకు అలంకరించటం జరిగింది. ఒక సాయంకాలం హుమాయున్ తన గ్రంథాలయం నుండి ఇవతలకి వచ్చి మెట్లు దిగుతుండగా కాలు జారి ట్రైం పడి ప్రాణాలు కోల్పోయాడు. గ్రంథాలయ దేవాలయం ముందు ఆ పుస్తక ప్రియుడి పంచ ప్రాణాలు పంచబూతాలలో కలిసిపోయాయి.

“హామే దునియా సే క్యా మతీలబ్

ఖుతుబీభానా ప్రౌ వతన్ అప్పు

మరేంగే హమ్ కితాబోం పర్

హర్ పరభ్ ప్రౌ కఫన్ అప్పు”

“ఈ లోకంతో మాకేం సంబంధం

గ్రంథాలయమే మా సుదేశం

పుస్తకాల కోసం ప్రాణాలు విడుస్తూం

ప్రతి కమ్మను కప్పుకుని లోకాన్ని వదులుతాం”.

(ప్రహర్ నామా (ప్రౌద్రాబాద్ వీధులు - గాథలు) పుస్తకం నుంచి)

-పరవస్తు లోకార్పణ,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

కనుమరుగవుతున్న కిచకిచలు..!

మార్చి 20న ప్రపంచ ఊరపిచ్చుకల దినోత్సవం

ఈకప్పుడు ఊర పిచ్చుకలు లేని ఊరులేదంటే అతిశయోక్తి కాదు. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఏ వాడ చూసినా, ఏ ఇల్లు చూసినా గుంపులు గుంపులుగా ఊరపిచ్చుకలు దర్జనమిచ్చేవి. పిచ్చుకలు, మానవులు ఒకే కుటుంబసభ్యులుగా సహజీవనం చేసేవారు. మిగతా పశ్చలకు భిన్నంగా ఊరపిచ్చుకల జీవితాలు మానవ జీవితాలతో పెనవేసుకున్నాయి. ఆహారం కోసం, నివాసం కోసం, గూడు కోసం పూర్తిగా మానవులపై ఆధారపడతాయి అని. మనుషులతో సన్నిహితంగా మొలుగుతాయి. చిన్న చిన్న పురుగులు, ధాన్యం గింజలు తిని జీవిస్తాయి ఊరపిచ్చుకలు.

వేకువజాము కిచకిచల చప్పుడు..!

మనముకు ఎంతో ఆహ్లాదం..!!

పొద్దున్నే పశ్చల కిలకిలలు వింటే ఎంత హాయిగా ఉంటుందో..! గాల్లో ఎగురుతూ గమ్మత్తులున విన్యాసాలు చేస్తుంటే ఎంత ముద్దుస్తుంటుందో..! పిచ్చుకలు రక్షణ కోసం గడితో నిర్మించు కున్న అందమైన గూడును చూస్తే ఆశ్చర్యమేయక మానదు. అనందానికి.. పర్యావరణ పరిరక్షణకు తోడ్పడే ఆ పిచ్చుకలు ఎక్కుడున్నాయిప్పుడు? పర్యావరణ కాలుష్యం పిచ్చుకల ప్రాణాలు తీస్తున్నది! వాతావరణ మార్పులు వాటి ఉనికికి ప్రమాదకరంగా మారుతున్నాయి!

ఇప్పటికేనా పిచ్చుక జాతిని కాపాడుకుండాం..!

పిచ్చుకల ఘనతను గుర్తించిన భారత ప్రభుత్వం గతంలో తపాలా బిళ్లను విడుదల చేసింది. ప్రపంచ పిచ్చుకల దినోత్సవం సందర్శింగా వివిధ దేశాలు పిచ్చుకల మనుగడకు సంబంధించిన అంశాల పై చర్చించి, అవసరమైన చర్యలు చేపడుతుంటాయి. ఇదిలావుండగా గతంలో కైతులు జొన్ను, సజ్జ తదితర సంప్రదాయ పంటలను సాగు చేస్తుందేవారు. వాటిని తిని పశ్చలు జీవించేవి. అయితే ప్రస్తుతం పత్రి తరహ వాటిజ్య పంటలపై రైతులు మొగ్గు చూవి స్తుడడంతో పిచ్చుకలకు ఆహారం కరువైంది. అయితే కృతిమ రీతిలో పిచ్చుక గూళ్లను ఏర్పాటు చేసి, వాటిని నంరాజీంచాలని శాస్త్రవేత్తలు సూచిస్తున్నారు.

ఎక్కడపడితే అక్కడ సెల్ టపర్స్.. వాటి నుంచి వచ్చే రేడి యేషాన్, క్రిమిసంసోరక మందులు, చెట్లను నరకివేయడం వీటన్నింటి ఫలితమే పిచ్చుకల పతనానికి కారణమని చెప్పాచ్చు. గుప్పుడు గింజల కోసం అటు ఇటూ తిరుగుతూ మనకు నష్టం కలిగించే ఎన్నో రకాల క్రిమి కీటకాలను నాశనం చేస్తాయి పిచ్చుకలు. పొలాల్లో ఈ పిచ్చుకలు ఉండడం వల్ల క్రిమికీటకాలు నాశనమై పంట మంచిగా పండుతుంది. అంతేకాదు.. వీటి కిలకిలారావాలు మనలో పాజిటీవ్ వైబ్రేషన్స్ పెంచుతాయని చెబుతున్నారు నిపుణులు.

ఇంత మేలు చేసే పిచ్చుకలను కాపాడుకోవాలంటే.. కాలుష్యం తగ్గేలా చూడాలి. చెట్లను నరికివేయడం ఆపేయాలి. అదేవిధంగా.. సెల్టపర్సన్ జనావాసాల మధ్య ఉండకుండా జాగ్రత్తపడాలి.

పక్కల కోసం ప్రత్యేకంగా ఆవాసాలు, బ్లాక్ ఫీడర్లు ఏర్పాటు చేయాలి. అయితే.. సుప్రీంకోర్టు ఈ మధ్యే వీటికి వ్యతిరేకంగా జనావాసాల మధ్య పక్కలకి అహారం వేయుధని సూచించింది. అది దృష్టిలో పెట్టుకని వాటికంటూ ప్రత్యేక స్థలాలు ఏర్పాటు చేయాలి. వాటికోసం ఏర్పాటు చేసిన ఆవాసాల్లో పిచ్చుకల కోసం అహారం, నీటిని ఏర్పాటు చేయాలి. ఇలా చేయడం వల్ల పిచ్చుకలను కాపాడుకున్నారాపుతాం.

మీలై చోట పిచ్చుకలకు ఆర్థయం కల్పించాలి..!

ప్రపంచ ఊర పిచ్చుకల రోజును పురస్కరించుకొని, పక్కి ప్రేమికులు, పర్యావరణ అభిమానులు అందరూ ఊరపిచ్చుకల పరిరక్షణకు నడుంకట్టాలి. పక్కి గూళ్ళను కురతో చేసిన దబ్బాలాంటి గూళ్ళను బాల్పునీలో వేలాడడియాలి. కొద్ది రోజుల తర్వాత అవి మెల్లగా వాటిని గూడుగా మార్పుకుంటాయి. ఎండకాలంలో నీరు, ధాన్యం గింజలను సమకూర్చుతే చాలు. పిచ్చుకల సందడి మళ్ళీ

మొదలవుతుంది. ప్రయత్నించాం. తిరగి ఊర పిచ్చుకలతో స్నేహం చేచ్చాం...! అంతరించిపోతున్న కిచకిచలను మళ్ళీ విందాం..!

- ఎసిక. శ్రీపరి

m : 9849930145

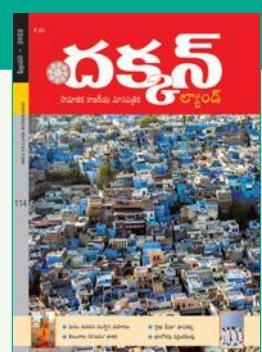
e : ackvs08@gmail.com

పర్యావరణంపై ప్రత్యేక వ్యాసాలు

మన దక్కన్ల్యాండ్ మాసపత్రికలో పర్యావరణం, వారసత్వం, విపత్తుల నివారణ, గ్రామీణ పట్టణ ప్రణాళిక, వ్యవసాయ రంగం, వైద్య, విద్య, సహజ వనరుల పరిరక్షణ మరియు సిద్ధినియోగం, జీవ వైవిధ్యం, జీవన విధానంపై కథనాలు, వ్యాసాలు, ఇంటర్వ్యూల పట్ల దృష్టి సారించాలని దక్కన్ల్యాండ్ ఎడిటరీయల్ బోర్డు భావిస్తున్నది. ఇందుకు మీ అందరి సహాయ సహకారాలు కోరుతున్నాం. పర్యావరణ, జీవ వైవిధ్య పరిరక్షణకు ప్రజల భాగస్థ్యం చాలా అవసరం.

రచయితలు పై అంశాల మీద లోతైన విశ్లేషణలు, విషయాలతో తమ కథనాలను పంపగలరు.

చిరునామా :

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail:desk.deccan@gmail.com www.deccanland.com

ఉమామహేశ్వరం శిథిలదేవాలయం

క్రి. శ. 1 - క్రీ.శ. 18 శతాబ్దాల వరకూ తెలంగాణాలో వివిధ కట్టడాలు, కొత్త కొంగొత్త పోకడలతో రూపుదిద్దుకొన్నాయి. ప్రాంతియ అన్ని త్వానికి ఆనవాళ్లగా ఉన్నాయి. రథ్మిత కట్టడాలుగా ప్రకటించబడినా, కొన్ని ప్రమాదకరస్త్రితిలో ఉన్నాయి. బాగా వనరులు, నిధులును దేవాలయాలు కూడా నిర్మిపుంగా ఉన్నాయి. ఉంటున్నాయి. చాలా ఊళలో అనేక దేవాలయాలు నిర్మక్కానికి నిలువుటద్దుల్లా ఉన్నాయి. ఆ దేవాలయాలు, శిల్పాలు, శాసనాలు ఎవరికీ పట్టకుండా, ఉనికిని కోల్పోతున్నాయి. అందరికీ చెందిన ఇటువంటి ఉమ్మడి వారసత్వ సంవద అయిన వీటిని కపాడుకోవాల్సిన అవసరముంది. ఈ క్రమంలో అలా నిర్మక్కాంలో ఉన్న కట్టడాలు, శిల్పాలు, శాసనాల గురించి, స్థానికులకు చెప్పినప్పుడే, వాటి చరిత్ర, ప్రాముఖ్యత తెలుస్తాయి. అలా తెలిస్తే, గ్రామస్తులే ముందుకు రావచ్చ. లేక ఎవరైనా కార్బోరేట్ సంస్థ అధికారులు కూడా ముందుకు రావచ్చ.

ప్రభుత్వాలే చేయాలని ఎదురు చూడకుండా ఈవిధంగా కూడా మన వారతస్వాన్ని కాపాడుకోవచ్చు. ఇందుకోసం గ్రామాల్లో పర్యాటించి, గ్రామీణులు, ఆలయ ధర్మకర్తలు, దేవాదాయ అధికారులు, వారసత్వ తెలంగాణ, కేంద్ర పురావస్తు శాఖల దృష్టినాకరించటానికి అవగాహన కల్పించాల్సిన అవసరముంది. ఇందులో భాగంగా, పురావస్తు, చారిత్రక ప్రాధాన్యత కలిగి, ఆలనా, పాలనా లేక నిక్షేపిల్లగుతూ, చెట్లు, పొదల మాటున మూలుగుతున్న వారసత్వ సంపదమైన ఈనుంచి ‘వరస తప్పాతున్న వారసత్వం’ అనే ధారావాహికను ఒక్క కాలమేకు పరిమితం చేస్తూ రాయటానికి అవకాశమిచ్చిన ‘దక్కన్ ల్యాండ్స్’కు ధన్యవాదాలు.

నాగర్ కర్మాలు జిల్లా, అవ్యంపేట మండలంలోని ఉమామహేశ్వరం దేవాలయం శ్రీశైలానికి ఉత్తరద్వారంగా ప్రసిద్ధి చెందింది.

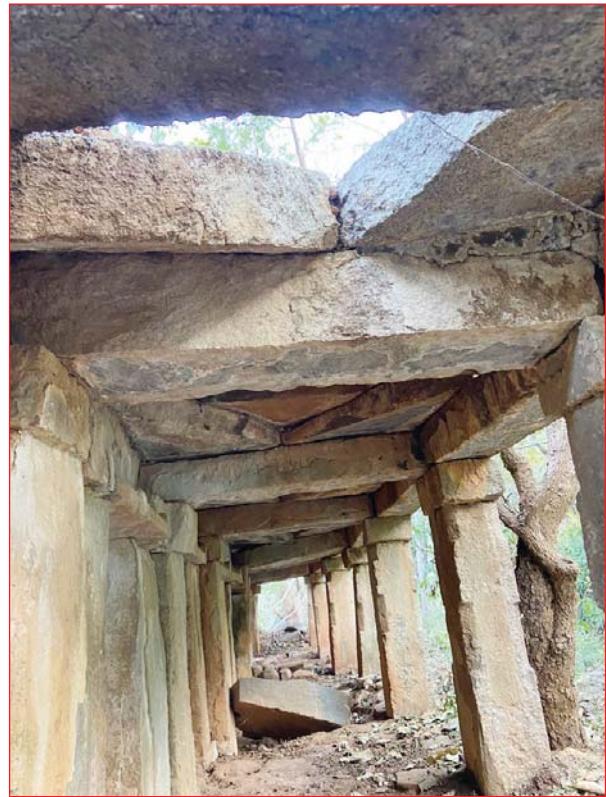

కొండ కింద ఉమామహేశ్వర, చెన్నకేశవ ఆలయాలు, దేవాదాయ శాఖ అధీనంలో ఉన్నాయి. ఉమామహేశ్వర దేవాలయానికి వెళ్లే దారిలో, ఘూటరోడ్కు ముందు ఎడమ వైపున చేర్ల పద్మనాయకుల కాలం (క్రీ.శ. 14వ శతాబ్ది)లో కట్టిన ఒక ఆలయ సముదాయం నిర్మించి గుర్తింది. దాదాపు 100 అడుగుల పొడవు 10 అడుగుల వెడల్పుతో ముందు భాగాన ఉమ్మడి మండపంతో 7 దేవాలయాల శిథిల సముదాయముంది. చుట్టూ చెట్లు, పుట్టలు పొదలు పెరిగి, ఆలయం అన్న పదానికి అర్థం లేకుండా చేశాయి. ఎవరు కారణం అని ప్రశ్నించకుండా, మనం ఏమైనా చేయగలమా అని, ఎవరైనా ముందుకొన్ని, ఆ ఆలయాన్ని ఊడదీని మల్లీ కట్టి, పునరుద్ధరించటానికి అవసరమైన సాంకేతిక సహకారాన్ని అందించటం కష్టమేమీ కాదు. వరసతప్పుతున్న వారసత్వానికి జవసత్వాన్ని కల్పించవచ్చు.

-ఈమని శివనాగిరెడ్డి-స్థపతి

m : 9848598446

e : nagireddy@malaxmi.in

పర్యావరణం - శాస్త్రం - నైతికత - తాత్త్విక దృక్పూధాలు

పర్యావరణ సంక్లిష్టం - నైతికత

21వ శతాబ్ది ప్రారంభం నుండి మానవాళి మునుపెన్నదూ లేని విధంగా పర్యావరణ విషయంగా అనేక సమస్యలను, సహాయ్క ను ఎదుర్కొంటూ వస్తున్నది. మానవ చరిత్రలోనే ఇవి Unprecedented గా ఉన్నాయి. ఈ సహాయ్కనీ మానవ కార్బోకలాపాల ద్వారా ఉత్పత్తున్నవైనవే. భూమిపై జీవుల, జీవరాశులు పెద్దయెత్తున అంతరింపులకు గురువుతూ వస్తున్నది. 65 మిలియన్ల సంపత్తురాల క్రిందట డైనాసార్ యుగం అంతరించిన తరువాత ఇంత పెద్దమొత్తంలో జీవజాతులు అంతరించిపోవటం మొదలైంది. కొన్ని అంచనాల ప్రకారం రోజుకి వందకు పైగా ప్రాణులు (Species) అంతరిస్తున్నాయి. ఇది రానున్న రెండు దశాబ్దాలలో రెండు, మూడింతలు అవుతాయనేది అంచనా. భూమిపై జీవాన్ని నిలబెడుతున్న సహజ వనరులు - గాలి, నీరు, నేల విపరీతంగా కాలప్యునికి గురువుతూ ఉన్నాయి. కాలుప్యు, క్లీషింతలు ప్రమాదకరమైన ఘంటికలను మొగిస్తున్నాయి. మానవ జనాభా 6 బిలియన్ల ఉండగా 2010 నాటికి అపి మరో బిలియన్ పెరగగలదని అంచనా వేశారు. ప్రస్తుతం 2013లో ఉన్న జనాభా ఏడు బిలియన్ పై చిలుకు. జనాభా ఈ రకంగా పెరుగుతూ పోవడం వల్ల సహజ వనరులు తరిగిపోవడం, క్లీషించడం రెండు మూడింతలు పెరుగుతుందని అధ్యయనాలు తెలియజేస్తున్నాయి. విషపదార్థాలు విపరీతంగా పెరిగి భవిష్యత్తు తరాలను మహమ్యారులకు గురిచేసే అవకాశాలను శాస్త్రవేత్తలు గుర్తించారు. ప్రపంచం అటవీ ప్రాంతాలు, అడవులు, వ్యవసాయ భూములు, పర్వతాలు, పచ్చిక బయట్లు వృద్ధి చేయబడుతున్నాయి. ఓజోన్ పొర క్లీషించడంతో గ్రీన్హాజ్ వాయువుల ప్రభావం పెరిగింది. మానవ కార్బోకలాపాలు వాతావరణాన్ని కలుపితం చేస్తున్నాయి. అనలు భూ వాతావరణానికి ముప్పు ఏర్పడింది.

మన సంస్కృతిలో ఉన్న ధోరణి ఏమంటే ఈ సమస్యలన్నీ కేవలం సైంటిఫిక్, సాంకేతికం లేదా రాజకీయ సమస్యలుగానే చూడటం. అయితే ఇవి శాస్త్ర, సాంకేతిక, రాజకీయ సమస్యలు మాత్రమే కావు. పర్యావరణ, ఇకోలాజికల్ వివాదాలు కొన్ని ప్రాథమిక వొలిక ప్రశ్నలను లేవెనెత్తుతున్నాయి. మనం మానవులుగా వేటికి విలువను ఇస్తున్నాం. అనలు ఏ తరహా మనుషులం మనం. ఎటువంటి జీవితం జీవించాలి, ప్రకృతిలో మనిషి స్థానం ఏమిటి? అనలు ఏ తరహా ప్రపంచంలో మనుషులు వృద్ధి చెందాలి అనే వాదోపవాదాలు కూడా ఉన్నాయి. పర్యావరణ సమస్యలు ఎథిక్సుకు సంబంధించి, ఫిలాసోఫీకి సంబంధించిన మాత్రిక ప్రశ్నలను లేవెనెత్తు

తున్నాయి.

ఎన్విరాన్స్ మెంట్, ఎకాలజీకి సంబంధించి ఆసక్తికరమైన పరిశోధనలు, తాత్త్విక సిద్ధాంతాలు రూపొందాయి. చాలామంది తాత్త్వికులు పర్యావరణ సాథ్లను ఎదుర్కొపుడానికి సంప్రదాయ సిద్ధాంతాలు, సూత్రాలు చాలావని గుర్తించారు. దీనికి ప్రతిస్పందనగా తాత్త్వికులు సంప్రదాయ భావనలను సూత్రాలను విస్తరించడం మొదలు పెట్టారు. దీనివల్ల అపి పర్యావరణ పరంగా ప్రాసంగికంగా ఉంటాయని భావించారు. చాలా మంది తాత్త్వికులు నైతిక విస్తరణవాదం తగినది కాదని భావించారు. తాత్త్విక ప్రతిస్పందనగా పర్యావరణ సమస్యలను, వివాదాలను పరిష్కరించలేదని భావించారు. చాలామంది తాత్త్వికులు ethical theories సూత్రాలు ప్రపంచ దృక్పథంలో భాగంగా చూచారు. పర్యావరణ, ఎకలాజికల్ విధ్వంసానికి అవే కారణం అని తలచారు. వారి దృష్టిలో కావలసింది ఏమంటే radical philosophical approach, అపి meta physics, epistemological, political ethical మొదలైన వాటిని పునరాలోచించాలని యోచించారు. ఈ సందర్భంలో environmental philosophyగా గుర్తించారు. మనం రెండు విషయాలను గురించి పట్టించుకోవాలి. ఒకటి Bio centrism ఇది అన్ని ప్రాణులకు నైతికత ఉంటుంది. రెండోది ecocentrism సంప్రదాయ పర్యావరణ నైతిక ఆలోచన ధార మంది కొంత ముండుకు జరిగి సమ్మగ్గి దృక్పథాన్ని గూర్చి అలోచిస్తుంది.

1962లో రాచెల్ కార్న్సన్ ‘సైలెంట్ స్ట్రీంగ్’ గ్రంథం అంతర్జాతీయంగా దృష్టిని ఆకర్షించింది. డిడిబి ఆప్తర రసాయన క్రియిసంపోరకాల తీప్రప్రభావం తెలియవచ్చింది. విచక్షణలేని వీటి వాడకం ముఖ్యంగా మరణంలోకి, విషతుల్యతలోకి తీసుకువెళ్లి ‘పుసంతం గౌంతును’ నిశ్శబ్దంలోకి నెడుతుందని భావించింది. ఈ పుస్తకం రసాయన కాలుప్యం గురించి పర్యావరణ పరిరక్షల గురించి ప్రజల దృక్పథాలపై ప్రభావం చూపింది.

వ్యవసాయం వెుద్దలైనవప్పటి నుండి కీటకాలను నియంత్రించేందుకు రసాయన పదార్థాలు వాడినప్పటికీ రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన అనంతరం రసాయన కీటకనాశినులను కనుగొనడం, ఉత్పత్తిచేయడం వాడకం అనేవి విపరీతంగా పెరిగాయి. పెష్టిసైండ్ అంటే అవాంచిత జీవరూపాన్ని సంపూరించే పదార్థం అని అర్థం. Insecticideలు కీటకాలను, హంగిసైండ్లు ఘంగిని లక్ష్మింగా చేసుకొని సంహరిస్తాయి. జనాభా పెరుగుదలను బట్టి వ్యవసాయం మీద డిమాండ్ పెరిగింది. ఇదే సమయంలో రైతులు తగ్గిపోయారు. అపి వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను

పెంచేందుకు తీవ్రమైన వత్తిడిని కలగజేసాయి. పంటనష్టం జరగకుండా పెస్ట్లు నియంత్రించబడటం విత్తిన పంటమీద 37 శాతం పెరిగింది.

సైలెంట్ స్ప్రోగ్ అనే గ్రంథం వెలువడకముందు రసాయన కీటకనాశినుల గురించి ఒకే ప్రత్యు సాధారణంగా అడగబడేది. ఈ ప్రత్యును అటు శాస్త్రవేత్తలు, ఇటు సాధారణ ప్రజ్ఞానికం ఆ కీటక నాశినులు ప్రభావం చూపుతాయా? మనములకు, పంటకు హని చేయకుండా అవి కీటకాలను నిరూలిస్తాయా అనే ప్రత్యు వచ్చేది. కార్బన్ గ్రంథం తరువాత దీర్ఘకాల ప్రభావాలు, పర్యవసానాలతో పాటు, రాజకీయ, ఎథికల్ అంశాలు క్రిమిసంహారకాల ఉపయోగం గురించి ముందు వరసలోకి వచ్చి చేరింది.

తొలుదొల్లు క్రిమిసంహారకాల వల్ల లాభాలు స్ఫుర్ణగా తెలిశాయి. డిడిటి లాంటి కీటకనాశనులు ఇతర క్లోరినీకరించిన హైడ్రోకార్బన్ దోములను ఇతర క్రిమి కీటకాలను, సంహారించగలిగేవి. మలేరియా, టైఫోన్, బ్యాట్టోన్స్క్రోగ్ లాంటి వ్యాధులను కలిగించే కీటకాలను నిరూలించగలిగేవి. క్రిమి సంహారకాల పంటనష్టాన్ని తగ్గిస్తాయి. క్రిమిసంహారకాలు ప్రభావపూరితమైనవి. రైతులకు ధరలు పెంచకుండానే డిమాండ్ ను అందు కోవడానికి ఉపకరించాయి. ఆరోగ్య, వ్యవసాయ సంబంధ ప్రత్యులన్నిటికి క్రిమి సంహారకాలు ఆర్థికంగా, సాంకేతికంగా ఉపయోగకరం అనేదే దృష్టి.

అయితే ఇతర ప్రత్యులు ముఖ్యంగా ఎకోలాజికల్, పొలిటికల్, ఎథికల్ మొదలైనవి కనీసంగా కూడా అడగబడేవి కావు. సైలెంట్ స్ప్రోగ్ శాస్త్రవేత్తలను, పరిశ్రమలను, రైతులను, జనసామాన్యాన్ని ఒక విషయంగా నపాలు చేసింది. దీర్ఘకాలం క్రిమిసంహారకాల వాడకం వలన జరిగే నష్టం గురించిన ప్రత్యులను లేవనెత్తింది. ఆహారపు గొలుసులో ఇతర జీవరాశుల మీద క్రిమిసంహారకాల ప్రభావం ఎటువంటిది? అనే ప్రత్యులవి. రక్షణస్తాయి, రిస్క్స్స్టాయిని ఎవరు నిర్ణయించాలి. లాభాలు రిస్క్స్టో సమానమైనవేనా అనేది పెద్ద ప్రత్యు.

వర్యావరణంలో ఈ రసాయనాలు కరిగిపోవడాన్ని, కలిసిపోవడాన్ని ప్రతిఫలిస్తాయి. అట్లాంటి సుదీర్ఘకాలం తమ ప్రభావాన్ని చూపుతూ ఉంటాయి. అట్లాంటి వాటిలో డిడిటి ఒకటి. ఇది నీటిలో కరగడు. కొవ్వులో కరగుతుంది. ఇది ఎకోసిస్టిమ్లో నిచి ఉంటుంది. జీవుల్లోని ఫాటీటిన్యుల్లో ఇది మరింత సాందర్భ మహాతుంది. పెరుగుతుంది, ఫలితంగా కొర్కెపాటి డిడిటి నీటిలో ఉంటే Biological amplification అనే ప్రక్రియ ద్వారా micro organismy E concentrate అవుతుంది. అది planktonలో ఉంటుంది. Planktonను ఆహారంగా తీసుకునే చిన్న చేపల్లో అది గాఢమవుతుంది. ఇక అది ఆహారపు గొలుసులో ముందుకు పోయే కొద్ది దాని సాందర్భమైన పెంచకుంటూ పోతుంది. రెండవ

ప్రపంచయుద్ధానంతర దశాబ్దాలలో క్రిమిసంహారకాల వాడకం నాటకీయంగా పెరిగింది.

ఇతర ప్రాణులకు పొంచి ఉన్న హని మాత్రమే కాదు. ఆధారాలు చూపుతున్న వాస్తవం ఏమంటే, సుదీర్ఘ కాలం పంటనష్టం జరగకుండా వాడే పెస్ట్సైట్స్ కూడా మనములకు, మానవేతర ప్రాణులకు ప్రమాదాన్ని కలిగిస్తాయి. 1940ల నుంచి పదింతలుగా పెరిగిన క్రిమిసంహారకాల వాడకం వల్ల వెఱుతుంమీద పంటనష్టం నివారింపబడింది. ఇదెలా జరిగిందో తెలియాలంటే మరికొన్ని వాస్తవాలను మనం పరిశీలించాలి.

మొదట కొన్ని రకాల క్రిమి సంహారకాలు కొన్ని కీటకాలను వాటి సహాజ శత్రువులను చంపకుండానే సంహారించగలవు. aphidsను సంహారించడానికి ఉద్దేశించిn insecticide ladybugs ను preying mantis ను చంపగలవు. అయితే సాధారణంగా ఇవి Aphids మీద ఆధారపడి జీవిస్తాయి. సహారమైన శత్రువులు లేకుండా మనగలిగే Pests త్వరితంగా పునరుత్పత్తి చేయగలుగు తాయి. ఇక

రెండవది మనగలిగిన సూక్ష్మజీవులు ఉత్పత్తి చేసే జీవులు మరింతగా పెస్ట్సైట్స్ పట్ల resistantగా ఉంటాయి. కొంత అక్రూడక్రూడా జన్మపర అవకాశాల వల్ల కొన్ని రకాల జీవులు కొన్ని ప్రత్యేక పెస్ట్సైట్ పట్ల సహజమైన రెసిస్టెన్స్ ను కలిగి ఉంటాయి. ఈ జీవులు తక్కువ రెసిస్టెంట్గా ఉంటే వాటి సంతతిని త్వరితంగా వ్యాధి చేస్తాయి. అలాగే సహజ

శత్రువులను అవి సంహారిస్తాయి. కొద్ది సమయంలోనే అవి అంటే కొద్ది రోజుల్లోనే అవి జన్మపర నిరోధక శక్తిని పెంపాందిస్తాయి. పెస్ట్సైట్ వీటిపై ఏ ప్రభావమూ చూపలేదు. ఫలితంగా పెస్ట్సైట్ సాందర్భమైన పెంచాలి. ప్రైక్స్పోన్సీని పెంచాలి. లేదా కొత్త కెమికల్ వైపు మరలాలి. తిరిగి క్రమం మళ్ళీ మొదలవుతుంది.

క్రిమి సంహారకాలను వాటిని ఉపయోగాలను సమర్థించేవారు రసాయన, వ్యవసాయ పరిశ్రమల వారు ఇదొక శాస్త్ర, సాంకేతిక సహాలుగానే పరిగణన చేస్తారు. నూతన రసాయన క్రిమి సంహారకాలను వ్యాధిచేసే అవి సురక్షితమైనవేనా, మనిషి ఉపయోగానికి? క్రిమి కీటకాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడేందుకు సమర్థపంతుమైనవేనా అని అడుగుతారు.

ఇంత విధ్వంసం జరుగుతూ ఉంటే, ఇన్ని సహార్టలు ఎదురుపుతూ ఉండగా మానవాళి కీలకమైన నిర్దిశ్యాలు తీసుకోవలసిన సమయం ఆసన్నమైంది. అయితే మనం తగిన సముచిత నిర్దిశ్యాలు తీసుకోవడాన్ని మనం ఎట్లు మొదలు పెడతాం అనేది ప్రత్యు. ఇప్పుడు మనం ఎదుర్కొంటున్న సహార్టలు సమయాలన్నీ మనకు పూర్వం ఉన్న తర్వాత తీసుకున్న నిర్దిశ్యాలు ఫలితాలే. నిజానికి చాలా నిర్దిశ్యాలు లాభదాయకమైన ఫలితాలనే వారికి, మనకూ ఇచ్చి ఉంటాయి. అయితే అవి మహా విధ్వంసభరిత ఫలితాలను కూడా సమంగానే ఇచ్చాయి.

గతంలో తీసుకున్న హర్ష తరాల నిర్ణయాల ఫలితాలనే మనం అనుభవిస్తున్నట్లయితే, ప్రస్తుతం మనం ఏ విధంగా సరైన నిర్ణయాలు తీసుకోగలం. అవి హర్ష నిర్ణయాల వలనే అస్వస్త పర్యవసానాలను కలిగి ఉండవనే హామీ ఏమిటి అనే ప్రశ్నలు వస్తాయి. కాబట్టే మనం నిర్ణయాలు తీసుకునే ముందు ఒక అడుగు వెనక్కి వేసి నిర్ణయం తీసుకునే క్రమాన్ని పరిశీలించాలి. అప్పుడు మాత్రమే అది హేతుబద్ధంగా ఉంటుంది. ఎన్నో విధాలుగా Philosophical ethics అటువంటిదే. Philosophical ethics లాగా Environmental ethics మనం కలిగి ఉండాలి. ఇది రెండు స్థాయిల్లో జరగాలి. ఆచరణ స్థాయిల్లో నిర్ణయించేటప్పుడు మనం ఏం చేయాలి? మనమేలా జీవించాలి అనేవి. ముఖ్యంగా అయితే ఏం చేయాలనేది ఎట్లా నిర్ణయించాలి. దేనిని విలువగా పరిగణించాలి అనేది కూడా ముఖ్యమే.

పాశ్చాత్య తత్త్వశాస్త్రం 2,500 సంవత్సరాల క్రిందట సోక్రటీస్ ప్రశ్నతో మొదలైంది. ఎఫీనియన్ సమాజాన్ని, ఆ సమాజంలో వ్యక్తి పొత్తను ప్రశ్నించడంలో మొదలైంది. “we are dealing with no small thing” అని అన్నాడు సోక్రటీస్. అయితే “but with how we ought to live” అన్నాడు.

పర్యావరణ సమస్యలు కూడా అట్లాంటివే. మనకు ethical responsibility ఏమైనా ఉండా? మన చుట్టూ ఉన్న వివిధ జీవ రూపాలను కావడటం, పరిరక్షించడం అనే విషయంగా

బాధ్యతలను స్టీకరించినప్పుడు ఇది సాధ్యమవతుంది. కొన్ని రకాల క్రిములను పెస్ట్‌గా నిర్వచించి వాటిని నిరూలించుటలో ఏదైనా దోషమందా? మనం చర్చలో అక్కడ ఉన్న తాత్క్విక అంచనాలు ఇందులో మిత్తమైన ఉన్నాయి. పెస్ట్‌సైట్స్ వాడకముందే సురక్షిత మైనవని రుజువైండా లేక ప్రమాదం ఉండని భావించిన వారిలో ఈ భావం ఉండా? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వటంలోనే ఎధిక్కి సంబంధించి, పొలిటికల్ ఫిలాసఫికి సంబంధించిన అంశాలు మడిపడి ఉన్నాయి.

పర్యావరణ, స్పృహ, షైతన్యాలు ఎందుకు కావాలని ఈ కవలు భావించి ఉంటారనే ప్రశ్న ఎలాగూ కలుగుతుంది. పోరులను సాధికారం చేయటం ఏరి లక్ష్యంగా భావించవచ్చు. పోరులు షైతన్యవంతులు కావడం వల్ల వారు ఘూర్చిస్తాయి ప్రజా విధానాలలో విమర్శనాత్మకంగా పాల్గొంటారు, చర్చిస్తారు. తాత్క్విక విషయాలలో అవాహన వల్లగానీ, విషయాల పట్ల ఎరుకలో కలిగే చర్చపల్లగానీ దిశానిర్దేశంలో ఒక అడుగు వేయడానికి దోహదపడుతుంది.

రాచెల్ కార్పున్ రచన సూచించేదేమిటి? పర్యావరణ సమస్యలను కేవలం సాంకేతికమైన వాటిగా పరిగణించి పరిష్కరించడం కోసం ఎదురుచూస్తున్పుడు లేదా ఒక ప్రశ్నేక అనుశాసనం ఈ సమస్యలకు అవసరం అని భావించినప్పుడు మనం

సాహసం చేస్తాం. అనలు పర్యావరణ సమస్యలు ఎప్పుడూ పరిమితమైనవికావు. వాటికి ప్రశ్నేకమైన సరిహద్దులు కూడా ఏమీలేవు. ఒక ప్రశ్నేక అనుశాసనానికి సంబంధించినవి కావు. ఉదాహరణకు క్రిమి సంహరకాల కాలుప్యంలో వ్యవసాయంతో పాటుగా జీవవాస్తు, వైర్యవాస్తు, ఆర్ద్రికశాస్త్రం, రాజకీయాలు, న్యాయవాస్తుం మొదలైనవి ఇమిడి ఉన్నాయి. ఇలాగే సంబంధించి ప్రశ్నలో వివిధ అనుశాసనాలతో ముడిపడి ఉంది. అయితే పర్యావరణ సమస్య ఏదైనా విలువలకు సంబంధించి ప్రశ్నను లేవెనెత్తకుండా విడిగా ఉండదు. అయితే సాంకేతి, శాస్త్ర సంబంధ పరిష్కారాలు తరచుగా అవి వేటిని పరిష్కరించాయో అంతకుమించి కొత్త సమస్యలకు తలుపులు తెరిచాయి.

శాస్త్ర, సాంకేతిక విషయాల మీద అతిగా ఆధారపడటంలో ఎప్పుడూ ఒక ప్రమాదం పొంచే ఉంటుంది. సైన్సు ఎప్పుడూ చాలామంది భావించినట్లు value neutralగా ఉండదు. మన సంస్కృతి సైన్సుకు అంతిమంగా అధికారం ఉండని గాఢంగా సముతుంది.

జ్ఞానం, సత్యం విషయాలలో అంతిమ అధిపత్యం శాస్త్రానికి ఉంటుందని విశ్వస్తుంది. ఇది ఎంత గాఢంగా ఉండి, పరిశీలనను చేయకుండా విశ్వసిస్తే అంతగా అది సాంస్కృతిక పురాగాఢకు దారితీస్తుంది. శాస్త్ర సంబంధ పస్తుగతమైన myth ప్రకారం మన నమ్మకాలు, అభిప్రాయాలు - వ్యక్తిగతం, స్థిరం arbitrary biased.

ఇవి సైన్సు ద్వారా validate చేయబడాలి. ఇది ముఖ్యమైనదే అయినప్పటికే ఈ అంశానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇవ్వకూడదు. శాస్త్రానికి అధ్యుతమైన సామర్థ్యం ఉంది. అది సమస్యలను అర్థం చేసుకోవడానికి పరిష్కరించడానికి ఉపకరిస్తుంది. నిజానికిది శాస్త్ర సాంకేతిక విషయాలను చర్చించడానికి స్థలం కాదు. అనేకాంశాలు మనం ఘూర్చిగా సైన్సు, పెక్కాలజీల వైపు పర్యావరణ సమస్యల పరిష్కారం కోసం తిరిగితే విరామం వస్తుంది.

కొన్ని రకాలుగా సైన్సు అంటే మరేది కాదు విపరణతో కూడిన సంస్కృతు, నమోదు చేసిన జ్ఞానమార్గం. సైన్సు డిమాండ్ చేసే విషయం ఒకటుంది. అది అంచనాలను మినిమైజ్ చేస్తుంది. పక్కపొత్తాన్ని పరిహరిస్తుంది. విలితాలను పరిష్కరిస్తుంది. ముగింపులను నిర్ణయాలను పరిమితం చేస్తుంది.

ఆధారం దేనిని చూపుతుంది దానికి సంబంధించింది. ఈ అర్థంలో శాస్త్రాన్ని పద్ధతి నిజమైన ఎథర్. అది నిష్పాక్షిక, కచ్చిత, హేతుబద్ధ ఫలితాన్ని ఇస్తుంది. అది ఇచ్చే ఫలితంలోని హేతుబద్ధతను మనం నమ్మివచ్చు.

-దా॥ శ్రీ. సీతారామారావు,

m : 9866563519

e : sitametaphor@gmail.com

ఆదవుల పట్ల అవగాహన

మార్చి 21న అంతర్జాతీయ ఆదవుల దినోత్సవం

ఇవంచ అటవీ దినోత్సవం లేదా అంతర్జాతీయ అటవీ దినోత్సవం ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 21న అంతర్జాతీయ స్థాయిలో జరుపుకుంటారు, ఇది భూమిపై జీవన చక్రాన్ని సమతల్యం చేయడానికి ఆదవుల విలువలు, ప్రాముఖ్యత మరియు సహకారం గురించి ప్రజలలో అవగాహన పెంచడానికి.

ఈక్యరాజ్యసమితి ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 21న అంతర్జాతీయ అటవీ దినోత్సవంగా జరుపుతోంది. ఈ రోజున రకరకాల అదవులు, వాటివల్ల ఈ ప్రపంచానికి కలుగుతున్న ప్రయోజనాల్ని వివరిస్తోంది. ఈ భూమిపై అదవులే లేకపోతే... సకల జీవరాశి ఉండేదే కాదు. అదవుల వచ్చే ఆక్రిజన్ ద్వారానే మనం బతుకుతున్నాం. మనం వాడే వస్తువుల్లో 95 శాతం అదవుల నుంచి వచ్చేవే. సబ్బులు, పొంపూలు, మందులు,

అపోర పదార్థాలు అన్నింటికి మూలం అదవులే. మనమే కాదు... జంతువులు, పక్షులు, శీర్ధదాలు, క్రీమికీటుకాలన్నీ అదవుల పైనే ఆధారపడి జీవిస్తున్నాయి. గ్రామాలు, తండ్రాల్లో పేదరికాన్ని తగ్గించడంలో అదవులు కీలక పాత్ర పోషిస్తున్నాయి.

ప్రతి సంవత్సరం అటవీ దినోత్సవానికి ఓ ప్రత్యేక ధీమ్మని కేటాంగస్తున్నారు. ఆ సంవత్సరమంతా ఆ ధీమ్మ అమలులో ఉంటుంది. గత సంవత్సరం అదవుల పునర్ఘరణ అనే ధీమ్మ

ఎంపికచేశారు. తద్వారా అన్ని దేశాలు, ప్రభుత్వాలూ... అదవుల్ని పెంచాలి. నరికేసిన చెట్ల స్థానంలో మళ్ళీ మొక్కల్ని పెంచాలి. అని చెట్లు అయ్యేలా కృషి చెయ్యాలి. తద్వారా హ్యాపరణాన్ని పరిరక్షించాలి. లక్షీగ్రా మన తెలుగు రాష్ట్రాలు రెండింటిలోనూ అదవుల శాతం పెరుగుతోంది. అంటే ఈ ధీమ్మ మన తెలంగాణ, అంధ్రప్రదేశ్లో

బాగా అమలవతోందన్నమాట. అడవల్ని పెంచడం, అటవీ ఉత్పత్తుల్ని సరైన మార్గంలో నేకరించడం ద్వారా... స్థానికులకు ఉద్యోగ ఉపాధి అవకాశాలను పెంచాలన్నది కూడా ఈ సంవత్సరం థిమ్స్ భాగంగా ఉంది.

అటవీ దినోత్పవ చరిత్ర, ప్రాధాన్యం, థిమ్స్, వేదుకలు

ఈ ప్రత్యేక దినోత్పవం రోజున ప్రపంచ దేశాలన్నీ ఓ పండుగలా దీన్ని జరుపుతాయి. ప్రజల్లో అడవుల పట్ల అవగాహన కల్పిస్తాయి. అలాగే స్వాళ్లలో అడవులపై విద్యార్థులకు కాంపిటీషన్సు, చిత్రలేఖనం, డిబేట్లు వంచివి నిర్వహిస్తాయి. అందరూ మొక్కలు నాటీలా, పెంచేలా ప్రోత్సహిస్తాయి. ఈ దిశగా ఐక్యరాజ్యసమితిలో భాగమైన అడవులు, ఆహారం, వ్యవసాయ సంస్థ... ప్రభుత్వాలతో కలిసి పనిచేస్తుంది. అడవల్ని పెంచడానికి ఉన్న అవకాశాలను ప్రోత్సహిస్తుంది.

ప్రస్తుతం ప్రపంచం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల్లో వాతావరణ మార్పులనేవి ప్రమాదకరంగా మారుతున్నాయి. ఉత్తర, దక్షిణ ద్రువాల్లో మంచు పర్వతాలు కరిగిపోతున్నాయి. ఘలితంగా సముద్రాల్లో నీటి మట్టం పెరుగుతోంది. వాతావరణంలో వేడి పెరిగిపోవడమే దీనికి కారణం. అదే మొక్కలు, చెట్ల సంఖ్యను పెంచితే... వాతావరణంలో కార్బన్ డై -ఆష్ట్రోని మొక్కలు పీల్చేసుకుంటాయి. తద్వారా వేడి తగ్గి... భూమికి హని జరగకుండా ఉంటుంది. ఆ దిశగా ప్రయత్నాలు జరగాలనే ఉద్దేశంతో ఈ అటవీ దినోత్పవాన్ని జరుపుతున్నారు.

అడవుల అన్ని చేస్తున్నా జాలి లేని మానవుడు... తన స్వార్థం కోసం అడవల్ని నరికేస్తున్నాడు. ఒకప్పుడు అడవులు ఉండే ప్రాంతాల్లో జప్పుడు పట్టణాలు, సగరాలూ వచ్చేశాయి. నోరు లేని చెట్లు మానవుడికి కబ్బజ్జు దాహనికి బల్లపోతున్నాయి. దాని వల్ల కలిగే అనర్థాలు కూడా ఎక్కువగానే ఉన్నా... ప్రభుత్వాలు చేయాలినంత చెయ్యుకపోవడం వల్ల అడవుల పరిరక్షణ అనేది సాధ్యం కావట్టేదు.

ఇండియాలో అడవులు

భారతదేశంలో అడవులు 8,07,276 చదరపు కిలోమీటర్ల

వరకు (మొత్తం భూభాగంలో 25శాతం వరకు) విస్తరించి ఉన్నాయి. అడవుల విస్తీర్ణాన్ని 2030 నాటికి 33 శాతానికి పెంచాలని అటవీ శాఖ నీర్దేశించుకుంది. దేశంలో అటవీ విస్తీర్ణం ఎక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రాల్లో మధ్యప్రదేశ్ మొదటి స్థానంలో ఉంది. ఆ తర్వాత అరుణాచల్ ప్రదేశ్, ఛత్రీన్గాధ్, ఒడిశా, మహారాష్ట్ర ఉన్నాయి. గత రెండేళ్లలో అటవీ విస్తీర్ణం పెరిగిన రాష్ట్రాల్లో కర్ణాటక (1,025 చ.కి.మీ.) ముందుంది. ఆ తర్వాత ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ (990 చ.కి.మీ.), కేరళ (823 చ.కి.మీ.) ఉన్నాయి. ప్రపంచ భూభాగంలో ఇండియా విస్తీర్ణం 2.5%. కానీ ప్రపంచ జీవవైవిధ్యంలో 8శాతం భారతదేశంలోనే ఉంది.

అద్భుతపాత్ర తెలుగు రాష్ట్రాల్లో మాత్రం అడవల్ని పెంచేందుకు తీసుకుంటున్న చర్యలు సత్కలితాలను ఇస్తున్నాయి. ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రత్యేక చౌరవతో 'హరితపోరం' కార్బూకమాలు 7 విడతలు అయిపోయాయి. వాటి ఘలాలు ఇప్పుడిప్పుడే అందుతున్నాయి. హరిత నిధికి ఎమ్మెల్యేలు, ఎమ్మెల్సీలు, ఎరపీల జీతాల నుంచి నెలకు రూ. 500, ఐవీవెన్, ఐపీవెన్, ఐఎఫీవెన్ అధికారులు ప్రతీ నెలా 100 రూపాయల విరాళం ఇవ్వాలన్నారు ముఖ్యమంత్రి. అలాగే ప్రతీ ప్రభుత్వ ఉద్యోగి నుంచి నెలకు రూ. 25 ఇవ్వాలని తెలిపారు. రిజిస్ట్రేషన్సు, భవనాలు అనుమతులు, వాహన రిజిస్ట్రేషన్సు సమయంలో కొడ్ది మొత్తం వసూలు చేయాలని వెల్లడించారు. విద్యార్థుల అట్టుపు సమయంలో ఒక్కాక్కరికి ఉదు రూపాయలు, అలాగే స్వచ్ఛందంగా ముందుకు వచ్చే సంస్థలు, వ్యక్తుల నుంచి విరాళాల సేకరణ చేయాలని సీఎం కేసీఆర్ తెలిపారు. తద్వారా నగర శివార్లలో పశుదనంతో పాటు ఆక్రిజన్ శాతం పెరిగింది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం రాష్ట్ర బడ్జెట్లలో హరితపోరం కోసం ప్రత్యేక బడ్జెట్సు ప్రవేశపెట్టడంతో భావితరాలకు పచ్చదనాన్ని, ఆక్రిజన్ను అందించడానికి సీఎం కేసీఆర్ కృషి, పట్టుదల, దూరధృష్టిని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

- రక్షన్ ల్యాండ్ m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర బృందం 10వ జూన్ మీటింగ్ ప్రసంగపాఠం

తెలంగాణ - పెద్ద రాతి యుగం ఆనవాళ్ళు - పురావస్తు శాఖ అన్వేషణ

పెద్దరాతియుగం అంటే బృహత్ శిలాయుగం (Megalithic Period) మానవ ప్రాక్తురితులో, మానవ నాగరికతా పరిణామచరితులో ఎంతో ప్రధానమైన ఘట్టం. ముఖ్యంగా దక్కిణ భారతదేశంలో తెలంగాణ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్, కర్ణాటక, తమిళనాడు, కేరళ రాష్ట్రాలలో నాగరికతకు నాంది పలికింది.

పెద్దరాతియుగపు ఆనవాళ్ళు ప్రపంచమంతటా అగుపిస్తాయి. ముఖ్యంగా ఐరోపా, ఆసియా ప్రాంతాల్లో ఈ ఆధారాలు విస్తారంగా కనబడుతాయి. భారతదేశ మంతా ఈ శిలాయుగపు సమాధులు క్రీ.పూ. 1000 నుండి క్రీ.పూ. 300 వరకు కొనసాగినట్లు పురాతాప్రవేత్తల అభిప్రాయం.

ఈ యుగంలో చనిపోయిన వారిని సమాధి చేసి సమాధుల చుట్టూ వలయాకారంలో పెద్ద పెద్ద రాతి బండలతో, నునుపు చేసిన రాతి ఫలకాలతో సమాధుల నిర్మాణాలు చేపట్టినారు. ఈ సమాధులను వేరు వేరు పేర్లతో పిలుస్తారు., రాకాసిగుళ్ళు, పాండవుల గుళ్ళు, పీర్లపాడని అంటారు. మనిషి చనిపోయినా ఆత్మ జీవించి ఉంటుందని సమృదంవల్ల, అది గ్రామంలోకి వచ్చి, తమ మధ్య తిరిగి వారికి హాని చేయకుండా ఉండటానికి సమాధులను ఇళ్ళలాగా పెద్దగా నిర్మించేవారని పురావస్తు శాప్రవేత్తల అభిప్రాయము. ఆత్మను తృప్తిపరచడానికి, దాన్ని సమాధిపరికి పరిమితం చేయడానికి, చనిపోయిన వ్యక్తితోపాటు, తను వాడిన పనిముట్టతో పాటు, ఇప్పుమై ఆహార పదార్థాలు కుండలతో ఉంచి సమాధిలో నిస్సిప్పం చేసేవారు. ప్రాచీన శిలాయుగంలో మానవుడు మృతశరీరాన్ని ప్రకృతికి వదిలి వేసేవాడు. కానీ నవీన శిలాయుగంలో మానవుడు కళేబరాన్ని ఒక క్రమపద్ధతితో పాతిపెట్టే సంస్కృతి ప్రారంభించాడు. బృహత్ శిలాయుగంలో జంతువుల పాలుకూండా, ఖనసామాగ్రిని పాడుచేయకుండా ఉండటానికి వివిధరకాలుగా సమాధులు నిర్మించి, అందులో మృతశరీరాన్ని దానితోపాటు తాను ఉపయోగించిన, తనకు ప్రీతిపాత్రమైన (ఇష్టమైన) వస్తువులు (యుద్ధ సామాగ్రి, వ్యవసాయ సామాగ్రి), మట్టిపాత్రలు, పెంపుడు జంతువులు మొదలైన వాటిని

సమాధి చేసేవారు.

పెద్దరాతియుగపు సమాధుల నిర్మాణాలు ఎక్కువగా కొండలు, గుట్టల ప్రాంతాలలోనే కనబడటానికి ప్రధాన కారణం, అందుకు సమాధుల నిర్మాణానికి కావలిసిన రాయి అక్కడ విరివిగా లభించడమే. తెలంగాణరాష్ట్రంలో దాదాపు అన్ని జిల్లలల్లో ఇవి గోచరిస్తాయి. 1914సం. నిజాం హాయాంలో ఏర్పడిన పురావస్తుశాఖ చేసిన స్థల పరిశోధనలలో అనేక మెగాలిథిక్ సమాధులను గుర్తించి 100చోట్ల త్రవ్యకాలు చేపట్టినారు. వాటిలో ముఖ్యమైనవి అస్క్రెట్ పేట, శైధరాబాద్, మాస్క్స్ బ్రాష్ గిరి, ఏలేశ్వరం, నాగార్జునకొండ, సల్గొండ, పెద్దబంకూరు, పెద్దపల్లి, అందుగుల, ఈర్లదిన్స్, ఉప్పేరు, ఉప్పులపాడు, మహబూబ్ నగర్, పుల్లారు, పాలమాకుల, కడంబపూర్, నరెట్ల మొదలైనవి. ఆ కాలము నాటి ప్రజల, ఆచార సంప్రదాయాలు తెలుసుకోవడానికి ఈ సమాధులు మంచి ఆధారాలు.

పెద్దరాతియుగపు ప్రధాన లక్షణాలు

ఎ. పెద్ద, పెద్ద బండరాళ్ళతో సమాధులను నిర్మించడం

బి. ఇనుప వస్తువులను విస్తారంగా ఉపయోగించడం,

సి. ఎరువు, నలుపు రంగుల మట్టిపాత్రల వాడకం

డి. పశుపోషణ

ఇ. వ్యవసాయ విస్తరణ.

దక్కిణ భారతదేశములో తొలుత “ఇనుము”ను వాడిన ప్రజలున్న ఈ కాలానికి “ఇనుప యుగము” (Iron age) అని పేరు. అందుకే మానవ సంస్కృతి పరిణామంలో బృహత్ శిలాయుగాన్ని “రెండవ విషపం” అని చెప్పవచ్చు. మొదటిది “నవీన శిలాయుగం”.

మానవ కళేబరాన్ని ఖననం చేసే పద్ధతినిబట్టి సమాధులు రెండు రకాలు. అవి (1) ప్రాథమికదేణి (Primary), (2) ద్వితీయద్రేణి (Secondary) సమాధులుగా విభజించవచ్చు. ప్రధమద్రేణి సమాధులలో చనిపోయిన వారిని యదాతథంగా పెట్టి, ఖననం చేస్తారు. ద్వితీయద్రేణి సమాధులలో వారి దేహాలను దహనం చేయగా

 మొగాలిథిక్ కుండలు

మిగిలిన అవశేషాలను సమాధి చేసేవారు.

సమాధులను నిర్మాణాన్నిబట్టి ప్రధానంగా నాలుగు తరగతులనవచ్చు. తెలంగాణ ప్రాంతములో అవి

1. గుంత సమాధులు (Pit Burial):

భూమి పై భాగము నుండి 6 నుండి 8 అడుగుల లోతు, 4 నుండి 8 అడుగుల వెడల్చుతో దీర్ఘచతురప్రాకారపు గుంతను త్రప్పి దానిలో మట్టి మరియు గులకరాళ్ళను, కొన్నిసార్లు బూడిద, సున్నంతోను నింపి అందులో శవాన్ని పెట్టి ఖననం చేసేవారు. పెద్ద పెద్ద బండరాళ్ళను వర్ధులకారములో 1 లేదా 2, 3 వరుసలలో పేర్చి మధ్య భాగాన్ని చిన్న చిన్న రాళ్ళతో కప్పివేసేవారు. ఈ గుంత సమాధిపై రాతిపలక మూత ఉన్నట్టుయితే Pit with Cap Stone అంటారు. ఈ రకమైన సమాధులను నాగార్జున కొండ, అగిరిపల్లి, ఉపులపాడు మొదలైన ప్రదేశాలలో కనుగొన్నారు.

2. గూడు సమాధులు (Cist Burial) :

బండరాళ్ళను నాలుగు వైపుల స్వస్తిక్ ఆకారములో గది మాదిరిగా తయారు చేసేవారు. ఈ గూడు సమాధులను భూమి లోపల కొంత, భూమి ఉపరితలం పై కొంత భాగము కనిపించే విధంగా నిర్మించేవారు. ఈ నిలువుగా ఉన్న బండరాళ్ళకు గుండ్రని రంధ్రము ఉంటే Cist with Port Hole అంటారు. అదే గూడు సమాధికి రహాదారి ఉంటే Cist with Entrance Passage అంటారు. ఈ గవాక్షి (Port Hole) ని మరణించిన వ్యక్తి ఆత్మ సంచరించేందుకు, లేదా క్రతువులు జరిపే వస్తువులు సమాధిలో పెట్టుటకు ఏర్పరచి ఉండవచ్చు. ఈ రకమైన సమాధులను మహాబూబ్ నగర్ జిల్లాలో చిన్నమారుర్, పెద్ద మారూర్ లలో కనుగొన్నారు.

3. గృహ సమాధులు (Dolmens):

కొండ ఉపరితలం పై బండ రాళ్ళతో చిన్నగది లాంటి నిర్మాణము గావించి ఉపరితలం పై రాతి పలకను ఉంచేవారు. ఈ రకమైన సమాధులను వరంగల్ జిల్లాలోని తాడువాయి మరియు ఖమ్మం జిల్లాలలో గుర్తించారు.

4. తొలిచిన రాతి సమాధి (Rock Cut Burial):

ఈ రకమైన సమాధులను రాతి కొండచరియల లో గుండ్రని రంధ్రము గావించి కొండను తొలచి, దాని లోపల మృతుల అవశేషాలను ఉంచేవారు. దీని ప్రవేశ ద్వారాన్ని రాతి కప్పుతో

మూసేవారు. ఈ రకమైన సమాధులను, కృష్ణ లోయలో ఉపులపాడు, నెల్లురు జిల్లాలో జొన్నవాడ మొదలైన ప్రదేశాలలో కనుగొన్నారు.

5. స్వార్క శిల (Menhir):

చనిపోయిన వ్యక్తి యొక్క జ్ఞాపకార్థంగా సమాధికి ఉత్తరం వైపున నిట్ట నిలువుగా 2, 3 మీటర్ల పొడవైన నిలిపే రాయిని Menhir అంటారు. ఈ రకమైన సమాధులను వరంగల్లు జిల్లాలో లేబర్లు, నల్గొండ జిల్లాలో ఘణిగిరి, మెదక్ జిల్లాలో, వెంకటాపూర్లలో కనుగొన్నారు.

6. నిలువు రాళ్ళ (Avenues):

గండిలిలు 2 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ సమాంతర వరుసలలో నిలిపిన వాటిని నిలువు రాళ్ళ అని అంటారు. ఈ రకమైన సమాధులను మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో ముఢిమాల, ప్రైదరాబాదు ప్రాంతంలో ఉపుల నందు గుర్తించడము జరిగినది.

సమాధులు-శవ పేటికలు.

మానవుడు మరణించిన తరువాత శవాన్ని పేటికల యందు ఖననం చేసే సాంప్రదాయము క్రీ.పూ. 3000 సంవత్సరము నందు మెసపటోమియా దేశంలో కనుగొన్నారు. ఈ రకమైన సాంప్రదాయం భారత దేశము నందు కూడా కలదు. ఈ శవ పేటికలను చెక్కు మట్టి, రాతితో తయారు చేసేవారు.

1. మట్టి శవపేటికలు

తెలంగాణ ప్రాంతములో మట్టితో చేసి కాల్పనిచిన శవ పేటికల యందు అస్తి పంజంలముతో పాటు అంత్యాశ్రమియలకు ఉపయోగించిన మట్టి పొత్తులు చనిపోయిన వారు వాడిన వస్తువులు లభ్యమైనవి. ఈ రకమైన శవ పేటికలను పడవ, పొట్టేలు, ఏనుగు ఆకారాలలో లభ్యమైనవి. ఈ రకమైన పేటికలు నల్గొండ జిల్లా ఏలేశ్వరంలో, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా పెద్ద మాడూరు, ఉచ్చారు మొదలైన ప్రాంతాలలో లభ్యమైనవి.

2. రాతి శవ పేటికలు (Stone Coffins):

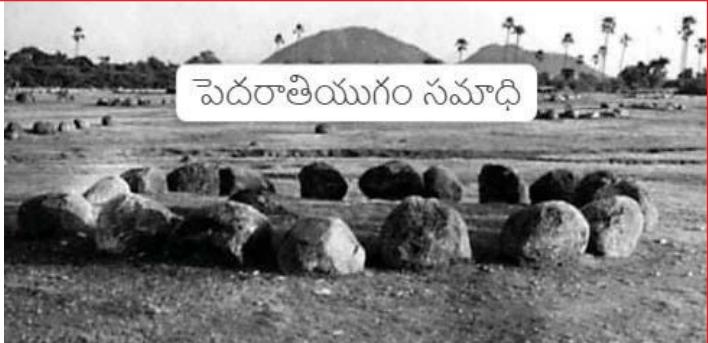
ఇవి కూడా మట్టి శవపేటికల వలె దీర్ఘ చతురప్రాకారములో రాతితో శవ పేటికలు గోదావరి పరివాహక ప్రాంతాలైన ఖమ్మం జిల్లాలోని వంగపేట, జానంపేట, దొంగతోగు మల్లురు, పొలిచెట్టి చేరుగుడ్డ లలో కనుగొన్నారు.

3. దారు శవపేటికలు (Wooden Coffins):

సుమేర్ మరియు ఈజిప్టు దేశాల యందు కూడా సువాసన

ఎముకల ఆభరణాలు

పెదరాతీయుగం సమాధి

కలిగిన దారు శవపేటికలను వాడినట్లు కనుగొన్నారు. తెలంగాణ ప్రాంతములో చిన్న మారూర్ ప్రాంతములో దారు శవపేటికలు దొరకడం విశేషం.

బృహత్ సమాధులలో లభ్యమైన పస్తువులు:

మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో చిన్న మారూర్ త్రవ్యకాలలో ఎరువు రంగు కుండకు తెలుపు రంగు పూయబింబింది. ఖమ్మం జిల్లాలో రుద్రమ కోట త్రవ్యకాలలో నాలుగు కాళ్ళు కలిగిన గుండ్రటి మట్టికుండ లభ్యమైనది. అలంకరణకు ఉపయోగించిన మట్టి పూసలు ముఖంగా మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని వీరాపురం, కర్నూలు జిల్లాలోని సాతానికోట లలో కనుగొన్నారు. నిజామాబాదు జిల్లాలోని పోచంపాడు త్రవ్యకాల యందు మట్టితో తయారు చేసిన కుక్క మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని ఉపేరు త్రవ్యకాలలో కొమ్ములు కలిగిన పొట్టేలును కనుగొన్నారు. శేరుపల్లి త్రవ్యకాలలో పొడవైన కొమ్ములు మరియు తోకతో ఉన్న దున్నపోతు బొమ్మలను కూడా గుర్తించడమైనది. ఈ మట్టి బొమ్మల వలన దున్నపోతులని, పశువులను వారు రవాణా వాహనాలుగా ఉపయోగించినట్లు తెలుస్తుంది.

పురావస్తు శాఖ వారి త్రవ్యకాలలో ఇంచు

మించు ప్రతి సమాధిలో ఇనుప వస్తువులు చిన్నపాటి కొడవళ్ళు, గొడ్డళ్ళు, బల్లెపు మొనలు, కత్తులు, బ్లైడ్లు, ఉలి, త్రిశూలం, గుళ్ళు నాడ మొదలైనవి. పైదరాబాదు లోని ఆస్తుత్ పేట త్రవ్యకాల యందు ఇనుప నాగలి కర్రు మాదిరి వస్తువును కనుగొన్నారు. మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని చిన్నమారూర్ నందు చేపలను పట్టే గాలం కనుగొన్నారు. కరీంసాగర్ జిల్లా నందు కండంబహూర్ త్రవ్యకాలలో బంగారు చెవి పోగులు, నల్గొండ జిల్లాలోని రాయగిరి త్రవ్యకాలలో వెండి, బంగారు పూసలు, చెవి పోగులు, ఖమ్మం జిల్లాలోని పులిచెట్టి చేరుగడ్డ నందు బంగారు ఉంగరము, పోచంపాడు చిన్నమారూర్ త్రవ్యకాలలో కొమ్ముతో చేసిన దువ్వెనలు, ఖమ్మం జిల్లా నెల్లిమెల్లి గ్రామము

శవపేటికలో ప్రాథమిక ఖననం

త్రవ్యకాలలో దంతపు పూసలు మరియు గాజలు లభ్యమైనవి. మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని చేరుపల్లి, చిన్నమారూర్ మరియు పెద్ద మారూర్ త్రవ్యకాలలో జాతి రాళ్ళయిన అగేట్, కార్మిలియన్, జాస్ట్ర్, అమితీస్ట్, క్రిస్టల్ మొదలైన పూసలను కనుగొన్నారు.

కృష్ణానది ఒడ్డున మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని వీరాపురం త్రవ్యకాలలో ప్రాచీన వృక్ష సంపద ఆధారాలను కనుగొన్నారు. ఉన్నటూరు త్రవ్యకాలలో వరిధాన్యం ఆనవాళ్ళను కనుగొన్నారు. లింగంపల్లి, రంగారెడ్డి జిల్లా త్రవ్యకాలలో జొన్న విత్తనాలను కనుగొన్నారు. ఈ సమాధులలో తృణ ధాన్యాలైన బార్లి, వరి, ఉలవలు, బరాణి, మినుములు, కంది, చిక్కుడు, రేగుపండ్లు, సెనిరికాయలు మొదలైన ఆనవాళ్ళను కనుగొన్నారు.

కాల నిర్దయము :

ఈ బృహత్ శిలాయుగమ సంస్కృతి ఇందియా, ఇరాన్ సరిహద్దు మందలాలలో ఎక్కువగా కనుగొనబడినది. ఈ సంస్కృతి ప్రజలు కొంత వరకు స్థానికులు, మరికొంత పాశ్చాత్య సంపర్కము కలవారని పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు మరియు చరిత్రకారులు అభిప్రాయ పడ్డారు. దక్కిణ భారతదేశములో ఈ సంస్కృతి క్రీ.పూ. 1000 నుండి క్రీ.శ. 300 వరకు విస్తరించి ఉంది.

మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో చిన్నమారూర్ గ్రామములో పురావస్తుశాఖ వారు జరిపిన త్రవ్యకాలలో పురాతన అవశేషాలపై కార్పూన్ 14 (రేడియో ధార్మిక విచ్చిత్రి) ప్రకారము కాలనిర్ణయము చేయగా క్రీ.పూ. 1100ల సంవత్సరము నాడే ఈ యుగము ప్రారంభమైనదని తెలుస్తుంది. అదే విధంగా కృష్ణ జిల్లా ముక్కాల గ్రామములో త్రవ్యకాలలో శవపేటికకు వాడిన రాతిపలక పై ఇంక్షాకులకాలానికి చెందిన బ్రాహ్మిలిపి శాసనము దౌరికింది. అందువల్ల ఈ సంస్కృతి క్రీ.శ. 3వ శతాబ్దము వరకు కొనసాగిందని చెప్పవచ్చు.

- పగడం నాగరాజు,

దిప్పుటీ డైరెక్టర్, వారసత్వశాఖ, తెలంగాణ

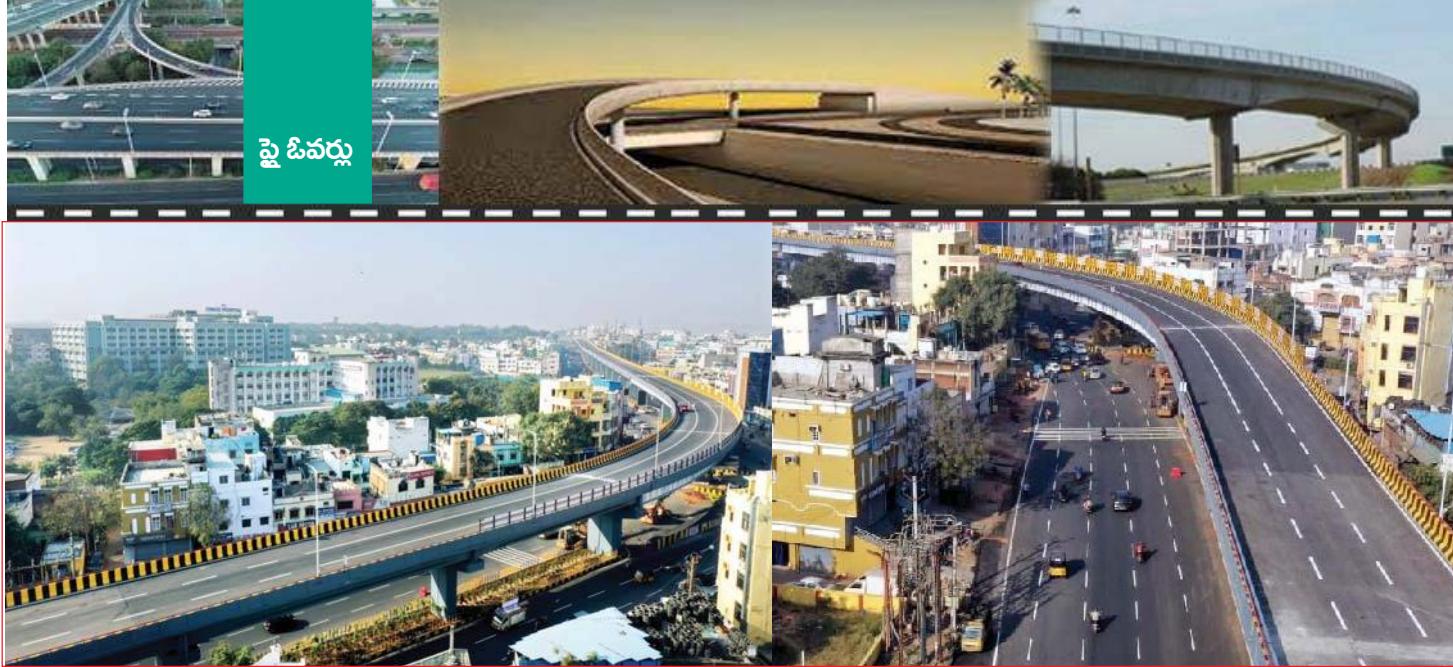

హైదరాబాద్ మహానగరంలో

ఈక సాధీ నడకలు

- పలు పై ఓవర్లు,
ఆండర్ ప్యాస్‌లు, జంక్షన్‌లు
- కొత్తగా రైలు వంతెనల
నిర్మాణానికి చర్యలు
- గ్రేటర్‌లో 3 అర్యూబీలు..
6 ఆర్బబీలు
- సిగ్నల్ ఫ్రీ సిటీగా మారినున్న
గ్రేటర్ హైదరాబాద్
- మునిసిపల్ శాఖ మంత్రి కేటీఆర్

మహానగరంలో ట్రాఫిక్ చిక్కులు లేని ప్రయాణాల కోసం ఇప్పటికే వ్యవ్యాప్తుక రహదారుల పథకం (ఎస్సార్డీపీ) ద్వారా పలు షై ఓపర్యు, అండర్ పాస్‌లు, జంక్షన్ అభివృద్ధి పంచి పనులు చేస్తున్న జీపొచ్చెంసీ ఆయా ప్రాంతాల్లో రైలు ఓవర్ ట్రిప్పీలు (ఆర్బిచీలు), రైలు అండర్ ట్రిప్పీలు (ఆర్యూచీలు) కూడా నిర్మించాల్సిన అవసరం ఉండని గుర్తించింది. ఇప్పటికే పురోగతిలో ఉన్న డజనుకుపైగా ఆర్బిచీలు, ఆర్యూచీలతో పాటు కొత్తగా మరో మూడు ఆర్యూచీలు, అరు ఆర్బిచీలు నిర్మించాలని భావిస్తున్నట్లు మంత్రి కేటీఆర్ తెలిపారు. ఆ మేరకు ప్రతిపాదనలు కూడా నిద్ధం చేశామన్నారు. ఆయా ప్రాంతాల్లో ఎదురపుతున్న ట్రాఫిక్ చిక్కుల్ని తగ్గించేందుకు నదరు ప్రాంతాల్లో సాధ్యాసాధ్యాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని ఈ ప్రతిపాదనలు రూపొందించనున్నట్లు తెలిపారు. ప్రస్తుతం ట్రాఫిక్ సర్వే పనులు జరుగుతున్నాయి.

ట్రాఫిక్ చిక్కుల్నికండా..

నగరంలో ట్రాఫిక్ చిక్కులైని ప్రయాణాల కోసమే రూ.25వేల కోట్లకు పైగా నిధులతో ప్రభుత్వం ఎస్సార్డీపీ ద్వారా షై ఓపర్యు, తదితర పనులకు శ్రీకారం చుట్టింది. ఆ పనులన్నీ పూర్తయ్యేలోగా ప్రధాన మార్గాల్లో ఎదురపుతున్న చిక్కుల్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని ప్రత్యామ్నాయ మార్గాలుగా మంత్రి కేటీఆర్ ఆలోచనతో లింక్, స్లిప్ రోడ్డు నిర్మాణాలు ప్రారంభించారు. వాటితో మంచి ప్రయోజనం కలగడంతో శివారు స్థానికసంస్థల పరిధిలో పైతుం లింక్, స్లిప్ రోడ్డుకు పెద్ద ఎత్తున నిధులు వెళ్లించనున్నారు.

మరోవైపు రైల్వే మార్గాలున్న ప్రాంతాల్లో ఆర్బిచీలు, ఆర్యూచీలు నిర్మిసే చిక్కులు తగ్గుతాయని భావించారు. ఆయా ప్రాంతాల్లో ఇప్పటికే ఉన్న ఆర్బిచీలు, ఆర్యూచీలను విస్తరించాల్సిన అవసరాన్ని కూడా గుర్తించారు. క్లైతెస్టాయి పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని ట్రాఫిక్ ఎక్స్ప్రస్‌గా ఉన్న ప్రాంతాల్లో వాటిని విస్తరించాలని

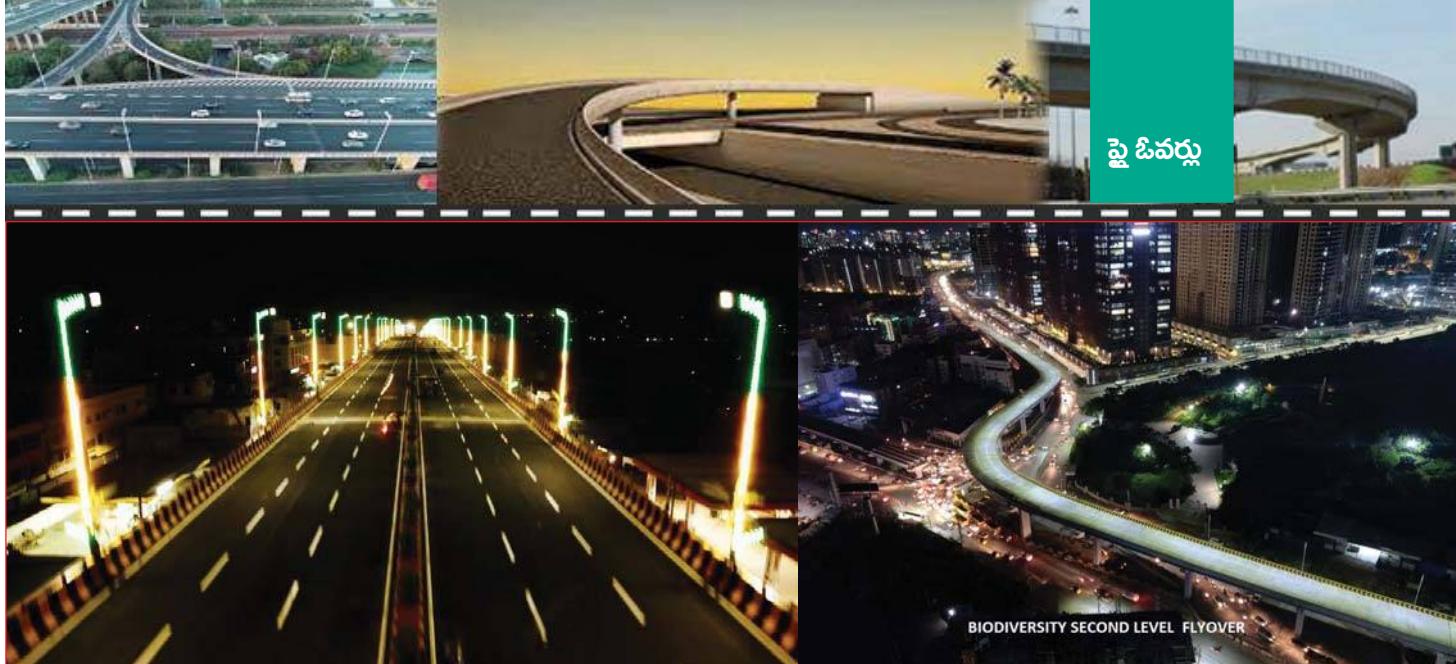

భావిస్తున్నారు. సికింద్రాబాద్ రామ్గోపాల్పేట పంచి ప్రాంతాల్లో యుద్ధ ప్రాతిపదికన విస్తరించాలని మంత్రి కేటీఆర్ సూచించారు.

రైల్వే ఉన్నతాధికారులతో సమీక్ష సమావేశంలో పురపాలకశాఖ మంత్రి కేటీఆర్.. రైల్వే క్రాసింగ్లు వద్ద ప్రమాదాలు జరగకుండా, ప్రయాణికులకు ఇంజయిల్స్కుండా జీపొచ్చెంసీ, రైల్వే అధికారులు సమన్వయంతో సమగ్ర ప్రణాళికలు రూపొందించనున్నట్లు తెలిపారు. వాటితో పాటు ఇరగ్గు ఉన్న ఆర్బిచీలు, ఆర్యూచీలను విస్తరించాలని సూచించారు. అధికారులు వీటిని యుద్ధప్రాతిపదికన చేపట్టేందుకు అవసరమైన చర్యలు చేపట్టారు.

రైల్వే అండర్ పాస్, రైల్వే ఓవర్ ట్రిప్పీలపై మంత్రి సమీక్ష

ప్రాదరాబాద్ నగరంలో ఉన్న రైల్వే క్రాసింగ్ పైన చేపట్టాల్సిన నిర్మాణాలపై ఒక సమగ్రమైన ప్రణాళికను తయారు చేయాలని మంత్రి కేటీఆర్ పురపాలక శాఖ అధికారులకు ఇచ్చివల సూచించారు. దక్కిణ మధ్య రైల్వే ఉన్నతాధికారులు, పురపాలక శాఖ, జీపొచ్చెంసీ మరియు రెవెన్యూ శాఖ ఉన్నతాధికారులతో జరిగిన సమీక్ష సమావేశంలో ఈ మేరకు మంత్రి కేటీఆర్ నగరంలో చేపట్టాల్సిన రైల్వే అండర్ పాస్, రైల్వే ఓవర్ ట్రిప్పీ మరియు ఇతర రైల్వే శాఖ సంబంధిత పెండింగ్ కార్బూకమాల పైన సమీక్షించారు. ఈ సందర్భంగా మంత్రి కేటీఆర్ మాట్లాడుతూ ప్రాదరాబాద్ నగరంలో ట్రాఫిక్ రద్దిని తగ్గించేందుకు తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎన్.ఆర్.ఎస్.పి పంచి అధ్యుతమైన కార్బూకమాలను చేపట్టి, పెద్దవెత్తున రోడ్డు నెఱట్లును బలోపేతం చేస్తుందని, అయితే కొన్ని చోట్ల ఇప్పటికే రైల్వే క్రాసింగ్లు వలన ట్రాఫిక్ రద్దిని తగ్గించడంలో ఉన్న పరిమితులను చర్చించారు. జీపొచ్చెంసీ చేపడుతున్న రోడ్డు మాలిక వసతుల కల్పనలో సమన్వయం చేసుకొని రైల్వే శాఖ సైతం ఆర్.యూ.బి, ఆర్.ఎస్.బిల నిర్మాణానికి వేగంగా అనుమతులు ఇస్తే ఈ ట్రాఫిక్ రద్ది మరింత తగ్గే అవకాశం ఉందని

BIODIVERSITY SECOND LEVEL FLYOVER

కేటీఆర్ అన్నారు. ఎన్.ఆర్.డి.పికి సంబంధించి జీపోచ్ ఎంసీ ట్రై లైన్లు పెట్టుకొని మరీ వేగంగా పసులను పూర్తి చేసున్నదని తెలిపిన కేటీఆర్, రైల్వే శాఖ నిర్మాణ పసులు జీపోచ్ ఎంసీతో పోల్చినప్పుడు కొంత మందకొడిగా సదుస్తున్నాయని అన్నారు. ఈ విషయంలో జీపోచ్ ఎంసీ మరియు రైల్వే శాఖ అధికారులు కలిసి నగరంలో చేపట్టాలిన ప్రాంతాల అభివృద్ధి పసుల పైన ఒక సమగ్రమైన ప్లాన్ ని తయారు చేయాలని సూచించారు. నగరంలో ఉన్న ప్రతి రైల్వే క్రాసింగ్, ఇరుకూగా ఉన్న రైల్వే అండర్ లైన్లను అభివృద్ధి పఠాలిన అవసరం ఉండని అభిప్రాయపడిన కేటీఆర్, ఈ దిశగా రైల్వే శాఖ, జీపోచ్ ఎంసీ సమన్వయంతో కలిసి పనిచేస్తే సాధ్యమైనంత తొందరగా మార్పు తీసుకువచ్చే అవకాశం ఉందన్నారు. ఈ సందర్భంగా ద శాఖల కింద నిర్మాణం చేసిన సికింద్రాబాదులోని రామ్ గోపాల్ పేట రైల్వే అండర్ లైన్లు పంచి వాటిని యుద్ధ ప్రాతిపదికన విస్తరించాలిన అవసరం ఉందన్నారు. దీంతో పాటు నగరంలో ఉన్న ఇలాంటి కీలకమైన ప్రాంతాల్లో ఉన్న వాటిని గుర్తించి వేగంగా రైల్వే శాఖ అనుమతులు తీసుకుని ముందుకు పోవాలని జీపోచ్ ఎంసీ అధికారులకు సూచించారు.

తెలంగాణ ప్రభుత్వం హైదరాబాద్ నగరంలో రోడ్డు నెట్వర్క్ ని బల్లోపేతం చేయడంతో పాటు త్రాఫిక్ రష్టన్ తగ్గించేందుకు చేసున్న ప్రయత్నాల పట్ల తమకు అవగాహన ఉన్నదన్న దళిణి మధ్యరైల్వే ఉన్నతాధికారులు జీపోచ్ ఎంసీకి సంపూర్ణంగా సహకరిస్తామన్నారు. జీపోచ్ ఎంసీతో కలిసి సమన్వయంతో ముందుకు వెళ్తామని, సాధ్యమైనంత తొందరగా రైల్వే శాఖ అనుబంధ మౌలిక వసతుల నిర్మాణ కార్బూక్యూలకు అవసరమైన అనుమతుల ప్రక్రియను వేగంగా పూర్తి చేస్తామని మంత్రి కేటీఆర్ కు హామీ ఇచ్చారు. తుది అనుమతులు రాగానే సనత్ నగర్, బాలానగర్ రైల్వే అండర్ పాస్ నిర్మాణాన్ని వేగంగా పూర్తి చేసేందుకు ప్రభుత్వానికి సహకరిస్తామని తెలిపారు.

ఎల్బీనగర్ జంక్షన్

ఎస్సార్డిపీలో భాగంగా జీపోచ్ ఎంసీ చేపట్టిన మరో

అండర్ పాస్ అందుబాటులోకి వచ్చింది. ఎల్బీనగర్ జంక్షన్ వద్ద కుడివైపు అండర్ పాస్ పసులు పూర్తయ్యాయి. ఇప్పటికే ఎడమవైపు అండర్ పాస్ వినియోగంలో ఉండటం తెలిసిందే. ఈ అండర్ పాస్ కూడా అందుబాటులోకి వస్తే ఇటు సికింద్రాబాద్ నుంచి శంఘాబాద్ విమానాశ్రయం వైపు వెళ్లే వారికి, విమానాశ్రయం నుంచి ఆరాంథుర్, మిథానీల మీదుగా ఉప్పుల్, నాగేర్, సికింద్రాబాద్ ప్రాంతాల వైపు వెళ్లేవారికి త్రాఫిక్ కిచ్కల్లు లేని సాఫీ ప్రయాణం సాధ్యం కానుంది.

అండర్ పాస్ వివరాలు..

- పొడవు: 490 మీటర్లు

- వెడల్చు: 12. 87 మీటర్లు
- మూడు లేస్లు.. ఒకవైపు ప్రయాణం
- అంచనా వ్యయం : రూ. 14.87 కోట్లు

తుకారాంగేర్ ఆర్యూట్ సైతం..

ఎల్బీనగర్ అండర్ పాస్తో పాటు తుకారాం గేర్ రైల్వే అండర్ పాస్ పసులు కూడా పూర్తి అయ్యాయి. ఇది కూడా నగరపాసులకు అందుబాటులోకి వచ్చింది. దీంతో ఇక త్రాఫిక్ లేని ప్రయాణం సాఫీగా సాగుతుంది.

ఒవేసీ-మిథాని ప్లెట్స్

తెలంగాణ రాష్ట్రం రాజధాని నగరం యొక్క అద్భుతమైన టోపిలో మరో రెక్కు, ఒవేసీ-మిథాని జంక్షన్ వద్ద భారీ ప్లెట్స్ నిర్మించబడింది. ఈ మూడు లైస్ నిర్మాణాన్ని దీఅర్ఎస్ వర్క్స్

ప్రెసిడెంట్, మున్సిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ మంత్రి కల్వకుంట్ల తారక రామారావు ప్రారంభించారు. ఒవ్వేసీ-మిథాని జంక్షన్లో కొత్తగా నిర్మించిన 1.365 కిలోమీటర్ల పైట్ వర్కును హైదరాబాద్ ప్రజలకు అంకితం చేయడం సంతోషంగా ఉండని రాష్ట్ర మున్సిపల్, ఐటీ, పట్టణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి కేటీఆర్ టీట్టుట్ చేశారు. ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ మానసపుత్రికగా రూ. 80 కోట్లతో ఈ పైట్ వర్కును జీపాచెవంసి నిర్మించిని తెలిపారు. స్టోటజిక్ రోడ్ డెవలపమెంట్ ప్రోగ్రామ్ ఎన్సార్డిపి కింద ఈ నిర్మాణం జరిగింది. ఎన్సార్డిపి బృందానికి కేటీఆర్ తన అభినందనలు తెలుపుతూ టీట్టుట్ చేశారు. 80 కోట్ల భారీ బడ్జెట్తతో 1,365 మీటర్ల పొడవైన పై ట్రాఫికు భారత మాజీ రాష్ట్రపతి ఏపీజే అబ్బల్ కలాం పేరు పెట్టారు.

పేక్ పేట్ పై ట్రాఫిక్

పేక్ పేట్ పై ట్రాఫిక్ సుదీర్ఘంగా 2.8 కిలోమీటర్ల పొడవు ఉంది. హైదరాబాద్లో ఎన్సార్డిపి ద్వారా చేపట్టిన పై ట్రాఫిక్ లో ఇదే అత్యంత పొడవైనది. హైదరాబాద్ వాసులకు తెలంగాణ సర్హార్ న్యూ ఇయర్ గిట్టె ఇచ్చింది. భాగ్యనగరంలో మరో పై ట్రాఫిక్ అందు బాటులోకి వచ్చింది. పేక్ పేట్ పై ట్రాఫిక్ ను మంత్రి కేటీఆర్ ప్రారంభించారు. గ్రేటర్ హైదరాబాద్ ను సిగ్నల్ ట్రీ సిటీగా తీర్చిదిద్దే క్రమంలో.. వ్యాప్తికు రహితంలో భాగంగా చేపట్టిన ప్రాజెక్టులో పేక్ పేట్ పై ట్రాఫిక్ ఒకటి.

ఆరు లేస్లు ఉన్న ఈ పై ట్రాఫిక్ ను 333 కోట్ల రూ పొయిల అంచనా వ్యయంతో నిర్మించారు. పేక్ పేట్ పై ట్రాఫిక్ ను నూతన సంవత్సర కానుకగా ఐటీ, పరిశ్రమల మంత్రి కేటీఆర్ ప్రారంభించారు. పేక్ పేట్ పై ట్రాఫిక్ నెవన్ టూంప్స్ జంక్షన్, ఫిల్స్

నగర్ రోడ్ జంక్షన్, బియూ కాలనీ జంక్షన్, విస్టర్ వేలీ జంక్షన్ మీదుగా పెళుతుంది. దీంతో ఈ రూట్లోని ట్రాఫిక్ ఇబ్బందులు తొలగిపోయాయి.

గ్యాపోలి-రాయదుర్గం మార్గంలో వంతెన కింద వంతెన

వ్యాప్తికు రహితంల పథకం (ఎస్సార్డిపి)లో భాగంగా జీపాచెవంసి చేపట్టిన పనుల్లో మరో పైట్ వర్కు పనులు పూర్తయి నగరవాసులకు అందుబాటులోకి వచ్చాయి. బయాడైవర్సిటీ జంక్షన్ వద్ద సెకండ్ లెవెల్ పైట్ వర్కు ఇప్పటికే అందుబాటులోకి రాగా, ఫ్రెంచ్ లెవెల్ పైట్ వర్కును మునిసిపల్ మంత్రి కేటీఆర్ ప్రారంభించారు. ఈ పైట్ వర్కుతో బయాడైవర్సిటీ జంక్షన్ వద్ద ట్రాఫిక్ సమస్య తీరింది. గ్యాపోలి వైపు నుంచి రాయదుర్గం మీదుగా మెహిదీపట్లు వైపు వెళ్ళే వారికి దీని వల్ల ట్రాఫిక్ చిక్కులు తగ్గుతాయి. దీని వ్యయం రూ. 30.26 కోట్లు.

ఎస్సార్డిపి ప్యాకేజీ-4 పూర్తి:

ఈ పైట్ వర్కు పూర్తితో ఎస్సార్డిపిలో ప్యాకేజీ-4 కింద మొత్తం రూ. 379 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో చేపట్టిన ఆన్ని పనులు పూర్తయ్యాయి. ఇప్పటికే మైండ్ స్పేస్ అండర్పాస్, మైండ్ స్పేస్ పైట్ వర్కు, అయ్యపు సానైటీ జంక్షన్ అండర్పాస్, రాజీవ్ గాంధీ జంక్షన్ పైట్ వర్కు, బయాడైవర్సిటీ జంక్షన్ సెకండ్ లెవెల్ పైట్ వర్కు వినియోగంలోకి వచ్చాయి. దీంతో బయాడైవర్సిటీ జంక్షన్ (టీల్ ముంబై పైవే) నుంచి జెవన్టియా(ఎన్పాచ-65) మార్గంలో ట్రాఫిక్ సమస్యలు తగ్గినట్టేని, మొత్తం 12 కిలోమీటర్ల కారిడార్ పనులు పూర్తయ్యాయి.

మార్గం చెరువు తీగల వంతెన

రూ. 184 కోట్లతో దుర్గం చెరువు కేబుల్ బ్రిడ్జీ తీగల వంతెనను నిర్మించిన సంగతి తెలిసిందే. ఆసియాలోనే రెండో అతిపెద్ద బ్రిడ్జీగా

ఈ కట్టడం రికార్డు కెక్కింది. ఈ బ్రిడ్జీ నిర్మాణ భాధ్యతలను ఎల్ అండ్ టీ సంస్కృత అప్పగించగా.. నిర్మాణానికి రెండేళ్లు పట్టింది. ఈ బ్రిడ్జీని పూర్తిగా కేబల్ టెక్నాలజీసి ఉపయోగించి చేపట్టారు. దేశంలో ఈ తరఫో టెక్నాలజీతో నిర్మితమైన తొలి బ్రిడ్జీ ఇదే కావడం విశేషం. గచ్చిబోలి, మాదాపూర్లో పని చేసే సాఫ్ట్‌వేర్ ఉద్యోగులకు ఈ వంతెన ఎంతగానో ఉపయోగపడునుంది. అంతేకాక, దుర్గం చెరువు వద్ద పర్యాటకంగానూ మరింత వ్యాధి చెందనుంది.

పెద్దమ్మతల్లి ఎక్స్ ప్రైవే

దుర్గం చెరువు కేబల్ బ్రిడ్జీతో పాటు జాఫ్రీహాల్స్ రోడ్ నెంబర్ 45ను కలుపుతూ ఓ పై ఓపర్ లెవ్ ను నిర్మించారు. బ్రిడ్జీతో పాటు పై ఓపర్ ను కూడా కేటీఆర్ ప్రారంభించారు. జాఫ్రీహాల్స్ రోడ్ నెంబర్ 45 పై ఓపర్కు పెద్దమ్మతల్లి ఎక్స్ ప్రైవేగా నామకరణం చేశారు.

బాలానగర్ పై ఓపర్

కార్బుకురాలితో కలిసి ప్రారంభించిన మంత్రి కేటీఆర్

బాలానగర్ నగరంలో ట్రాఫిక్ కష్టాలకు చెక్ పెట్టేందుకు మరో పై ఓపర్ అందుబాటులోకి వచ్చింది. బాలానగర్ చౌరస్తాలో నిర్మించిన పై ఓపర్ ను ఓ కార్బుకురాలితో రాష్ట్ర ఐటీ, పురపాలక శాఖ మంత్రి కలిసి కేటీఆర్ ప్రారంభించారు. కాగా దీనికి బాబు జగ్గివన్రాం పేరును పెట్టినున్నట్టు మంత్రి కేటీఆర్ ప్రకటించారు.

అంత్యంత దుర్గం పై ఓపర్ నిర్మించిన ట్రాఫిక్ సమస్యను ఎదుర్కొంటున్న బాలాపూర్ చౌరస్తాలో ట్రాఫిక్ సమస్యకు నేటి నుండి చెక్ పడునుంది. ఈ కష్టాలను తొలగించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎన్సెఅర్డీపీ నిధులచేత పొచ్చఎండీవీ ప్రారంభించి మొత్తం సుమారు నాలుగు సంవత్సరాల సమయంలో పూర్తి చేశారు. 387 కోట్ల వ్యయంతో ఈ బ్రిడ్జీని ఆరు లేస్తో నిర్మించారు.

ఎన్సెఅర్డీపీ క్రింద నగరంలో మొత్తం 30 వేల కోట్ల రూపాయలతో పై ఓపర్లు, అండర్ ప్సెన్ల నిర్మాణం చేపట్టామని మంత్రి వివరించారు.. కాగా ఇందులో ఒక్క కూకట్టపల్లి నియోజకవర్గంలో వేఱు కోట్ల రూపాయల అభివృద్ధి పనులు జరిగాయని స్పష్టం చేశారు. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటు అయిన వెంటనే ముఖ్యమంత్రి కేసెఅర్ నగరంలో ట్రాఫిక్ సమస్యను తీర్చేందుకు నడుం బిగించారని అందులో భాగంగానే ఎన్సెఅర్డీపీ నిధుల క్రింద ప్రాజెక్టులు చేపట్టామని వివరించారు.

బాలానగర్ పై ఓపర్కు బాబు జగ్గివన్రాం పేరును పెట్టబోతున్నట్టు మంత్రి కేటీఆర్ ప్రకటించారు. మరోపై ఈ పై ఓపర్ ప్రారంభించే వానికి మంత్రి కేటీఆర్ రిబ్జన్ కబింగ్ చేయకుండా... సరికొత్త నిర్ణయం తీసుకున్నారు. దీంతో ఆ పై ఓపర్ నిర్మాణంలో భాగస్థాములు అయిన కార్బుకులను గౌరవించుకునేదుకు గాను గత నాలుగు సంవత్సరాలుగా వనపర్తి జిల్లాకు చెందిన శివమ్మ అనే కార్బుకురాలి చేత రిబ్జన్ కబింగ్ చేయించారు. ఇది తెలంగాణ ప్రభుత్వం కార్బుకులకు ఇస్తున్న గౌరవమని వ్యాఖ్యానించారు.

మరోపై నగరంలో పాటీ నుండి తూంకుంట వరకు మరోపై సుచిత్ర చౌరస్తావరకు పై ఓపర్ ను ప్రారంభించేందుకు రాష్ట్రప్రభుత్వం నిర్మించేదుకు అన్ని ఏర్పాట్లు చేసినా... కేంద్ర రక్షణ శాఖ

**Building Better Infrastructure
For a Future Ready Hyderabad**

The image features a large banner at the top with the text "Building Better Infrastructure For a Future Ready Hyderabad". Below the banner is a circular emblem of the Government of Telangana. To the right of the banner is a portrait of a man. The central part of the image shows a cable-stayed bridge over a river, identified as the "Durgam Cheruvu Cable Bridge". Surrounding this central image are 19 smaller hexagonal photographs, each numbered from 1 to 19, showcasing various infrastructure projects such as roads, bridges, and buildings. A large portrait of the same man is positioned on the right side of the banner area.

1. అయ్యప్ప సాహేబీ అండర్ పాన్	11. బైరామెలగూడ ఆర్పొచెవెన్ ప్రైసివర్
2. చింతలకుంట అండర్ పాన్	12. ఉత్తమునగర్ ఆర్యుజి
3. కామినేసి పోస్టుల్ ఎల్పోచెవెన్ ప్రైసివర్	13. రాజీవ్గాంభి విరుం వద్ద ప్రైసివర్
4. ఎల్బి నగర్ ఎల్పోచెవెన్ ప్రైసివర్	14. బాలాసుగం ప్రైసివర్
5. బయ్యాడైవల్స్టీ జంక్షన్ ప్రైసివర్ లపల్-1	15. ఉపుగూడ ప్రైసివర్
6. బయ్యాడైవల్స్టీ జంక్షన్ ప్రైసివర్ లపల్-2	16. ఘైండ్ స్నేహ్ జంక్షన్
7. ఎల్బిసుగర్ జంక్షన్ అండర్ పాన్	17. దుర్గం చెరువు కేబుల్ జ్ఞాం
8. కామినేసి జంక్షన్ ఆర్పొచెవెన్ ప్రైసివర్	18. దుర్గం చెరువు కనెక్టింగ్ ప్రైసివర్
9. పంచాగుట్ట స్టీల్ ఆస్టీ	19. ఓవెసీ - మిథాసీ జంక్షన్ ప్రైసివర్
10. లాలాపేట్ రెస్టోరెంట్ ఆఫ్ ఆర్యుజి	

అనుమతులు ఇప్పకపోవడంతో వాటి నిర్మాణాలు ఆగాయని తెలిపారు. కేంద్రం నుండి అనుమతులు వచ్చిన వెంటనే సుచిత్ర తోపాటు రెండు ప్రైసివర్లు నిర్మాణం చేపడతామని చెప్పారు.

ఆస్తుల సేకరణ కోసం..

- ఆర్దిపి కింద నేపసల్ హైవే 65 ముంబయి (అశోక గోల్డెన్

మార్కెట్) నుంచి గ్రీన్ హాల్స్ రోడ్ వయా ఐపీఎల్ లేక, ఐపీఎల్ ఎక్స్పోస్ట్జివ్ లిమిటెడ్ వరకు 30 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పునకు 10 ఆస్తుల సేకరణకు, కూకట్ పట్లి త్రాఫిక్ పోలీస్ స్టేషన్ నుంచి ఐపీఎల్ లేక వయా ఎన్సెమ్సి గార్డన్, ద ట్రీక్ ప్లానెట్ స్యూల్ వరకు 18 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పునకు 43 ఆస్తుల సేకరణకు ప్రభుత్వానికి ప్రతిపాదనలు పంచేందుకు ఆమాదం తెలిపారు.

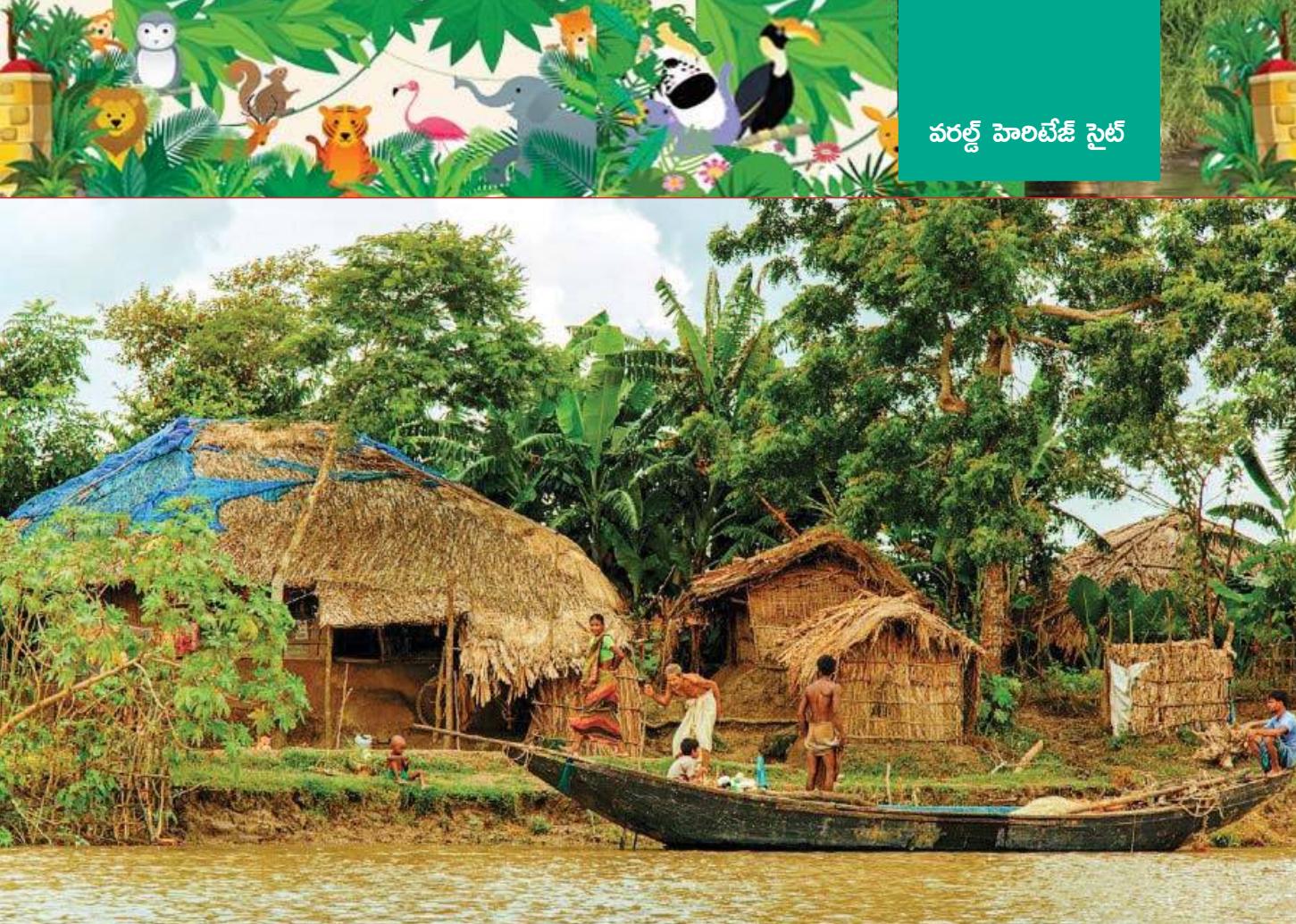
- రీవైస్ట్ ఆర్డిపి కింద రాంనగర్ నుంచి అంబెదర్ కాలేజ్ జంక్షన్ వయా విఎస్టీ జంక్షన్ వరకు సెకండ్ లేవల్ ప్రైసివర్, 15 మీటర్లు, 24 మీటర్లు, 27.8 మీటర్లు, 30 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పునకు 39 ఆస్తుల సేకరణకు..
- ఆర్డిపి కింద ఘర్యాక్ నగర్ బస్ డిపో నుంచి వట్టేవల్లి వయా ఫాతిమానగర్ 12 మీటర్లు, 18 మీటర్లు, 24 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పునకు, హౌట్ లైన్కు ఇరువైపులా 10 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పునకు మాస్టర్ ప్లాన్లో పొదిగించడానికి, 174 ఆస్తుల సేకరణకు..
- ఆర్డిపి కింద సాయివెంక్టేస్ నుంచి కాప్రా చెరువు వయాన్ మిడస్ వెంచర్స్, శివసాయి నగర్ 12 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పు నకు 13 ఆస్తుల సేకరణకు..
- ఆర్డిపి కింద ఐ స్టోచ్యూ నుంచి బొల్లారుం - కొంపల్లి వరకు 30 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పునకు 408 ఆస్తుల సేకరణకు..
- ఆర్డిపి కింద బిస్క్యూల్ పెంచాటల్ నుంచి డీఅర్డిపివో కాంపాండ్వాల్ వరకు 9 మీటర్ రోడ్డు వెడల్పునకు 118 ఆస్తుల సేకరణకు..
- రాజేంద్రనగర్ శాస్త్రీపురం ఆలీభాయ్ క్రొన్ రోడ్ వద్ద కాంప్రెసాన్సీవ్ డెవలప్మెంట్ స్టోర్స్ సెంటర్ ఏర్పాటుకు అయ్యే వ్యయం రూ. 5.95 కోట్లకు సేకరణ.
- రాజేంద్రనగర్ శాస్త్రీపురం ఆలీభాయ్ క్రొన్ రోడ్ వద్ద కాంప్రెసాన్సీవ్ డెవలప్మెంట్ స్టోర్స్ సెంటర్ ఏర్పాటుకు అయ్యే వ్యయం రూ. 5.95 కోట్లకు సేకరణ.

- కట్టు ప్రభాకర్

m : 8106721111

e: akumarkatta@gmail.com

అద్భుతమైన ప్రకృతి సాందర్భం సుందరబ్బన్ జాతీయ ఉద్యానవనం

1987లో యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా గుర్తింపు

సుందరబ్బన్ జాతీయ ఉద్యానవనం పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని సాత్ 24 పరగాన్ అనే ప్రాంతంలో దాదాపు 1,355 కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో ఉంది. ఈ ఉద్యానవనానికి సుందరబ్బన్ అనే పేరు సుందర్భ అనే మడ చెట్టు నుండి వచ్చింది. ఈ ఉద్యానవనాన్ని 1984లో జాతీయ ఉద్యానవనంగా ప్రకటించారు. ఈ ఉద్యానవనం 1973లో సుందర్భ పులుల సంరక్షణ కేంద్రంగా, 1977లో వన్యప్రాణుల సంరక్షణ ప్రాంతంగా, మే 4, 1984న దీనిని జాతీయ ఉద్యానవనంగా ప్రకటించారు. 1987లో యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా గుర్తించింది. 2001 నుండి

వరల్డ్ నెట్ వర్క్ ఆఫ్ బయోస్పెయర్ రిజర్వ్ (మ్యాన్ అండ్ బయోస్పెయర్ రిజర్వ్)గా ఉంది. ఇందులో కొంత భాగం గంగా దెళ్లా ప్రాంతం కిందికి వస్తుంది. ఈ దెళ్లా ప్రాంతం మడ అడవులతో నిండి ఉంటుంది.

సుందరబ్బన్ నేపసల్ పార్క్ బయోస్పెయర్ రిజర్వ్, నేపసల్ పార్క్ టైగర్ రిజర్వ్, ఈ మడ పర్యావరణ వ్యవస్థ యొక్క గొప్పతనంతో, భారత - బంగ్లాదేశ్ మధ్య 40,000 చ.కి.మీ.లో విస్తరించి ఉన్న ఒక పెద్ద డెళ్లా! ఇది భారత దేశంలోని పశ్చిమ బెంగాల్లోని హంగ్రె నది నుండి బంగ్లాదేశ్లోని బాలేశ్వర్ నది వరకు విస్తరించి ఉంది. మడ చెట్లు తక్కువ ఆటుపోట్ల సమయంలో కనిపిస్తాయి. ఎత్తులో

బురదపై మునిగిపోయే సోమరితనగా నిలబడి ఉంటాయి. దీని పేరు స్కానిక భాషలో ‘అందమైన అడవులు’ అని అర్థం. ఈ మద ప్రాంతంలో ఎక్కువగా ఉండే సుందరి చెట్లు మరొక కారణం. ముఖ్యంగా వర్షాకాలంలో నీటి ఎద్దడి సమయంలో శ్వాసక్రియ కోసం పైకి ఘాట్ చేసే వాటి మూలాల్లో ప్రత్యేకత ఉంది.

సుందర్బన్ పర్యావరణ వ్యవస్థ దళ్ళిణ అనియా, భాగోళంలో ఒక ప్రత్యేకమైన సహజ అద్భుతం. ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద హాలోప్పుటిక్ మద అడవుల పోందుతోంది. ఇది రెండు గొప్ప భారతీయ నదులు గంగ, బ్రహ్మపుత్ర యొక్క డెల్ఫ్ట్, ఇది బెంగాల్ బేసిన్స్ కలుస్తుంది. ఈ ప్రాంతం మొత్తం ప్రసిద్ధ రాయల్ బెంగాల్ ట్రైగ్లాండ్ రాజ్యం.

జంతు సంరక్షణ

ఈ ఉద్యానవనంలో 400కి పైగా బెంగాల్ పులులు ఉన్నాయి. నవంబర్, ఫిబ్రవరి మధ్య నది బడ్డన పులుల సంచారాన్ని

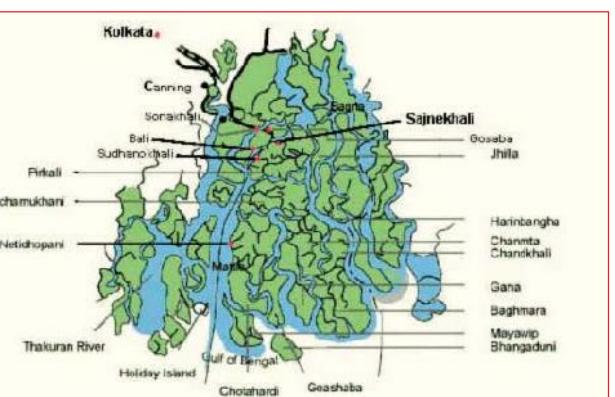
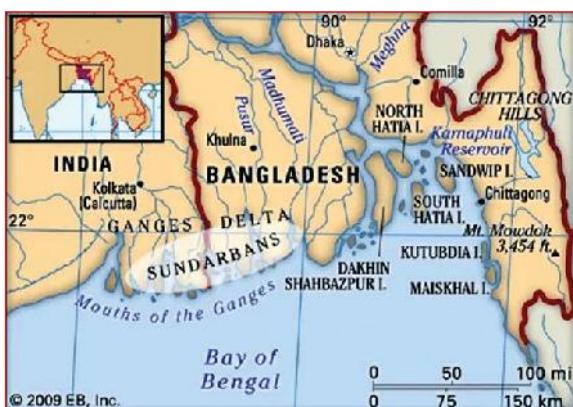
పర్యాటకులు చూడవచ్చు. ఈ ఉద్యానవనంలో బెంగాల్ పులులతో పాటు, ఫిషింగ్ పిల్లలు, చిరుతపులులు, అడవి పంది, నక్క, జంగిల్ క్యాట్, ఫ్లయింగ్ ఫాక్స్ వంటి అనేక జాతుల జంతువులు అడవి సంరక్షణలో ఉన్నాయి.

చరిత్ర

సుందర్బన్ చరిత్ర 200-300 శ్రీ. శ. నాట్టిది. సుందర్బన్ అడవులను వెంఫుల్ కాలంలో నమీవంలోని నివాసితులకు లీజుకు ఇచ్చారని, వారు వాటిలో నివాసాలను నిర్మించారని నమ్ముతారు. ఆ స్కావరాలపై 17వ శతాబ్దిలో పోర్చుగీస్, ఉప్పు స్పెన్చర్లు దాడి చేశారు. నేటికి మిగిలి ఉన్నది వాటి శిథిలాలు, వీటిలో చాలా వరకు నేచిధోపని అనే ప్రదేశంలో ఉన్నాయి.

అటవీ భాగోళిక శాస్త్రం

సుందర్బన్ యొక్క ప్రత్యేక భాగోళిక స్వరూపం. పర్యాటకులను ఆకర్షిస్తుంది. ఇది ప్రపంచంలోని అతిపెద్ద డెల్ఫ్ట్లో ఒక భాగం, అతిపెద్ద మద అడవులకు నిలయం. దాని ఉప్పునీచీలో, బురద ఫ్లాట్లు, చెట్లలో, నమ్మశక్కయం కాని వివిధ రకాల వృక్షజాలం,

జంతుజాలం ఉన్నాయి. విశాలమైన సుందరబ్స్ట్రీట్ నదులు, ద్వీపాలు, గ్రామాలు కూడా ఉన్నాయి.

వృక్షజాలం:

సుందరబ్స్ట్రీట్ నేషనల్ పార్క్ యొక్క డట్టమైన అడవులలో అనేక రకాల వృక్షజాలం నివసిస్తుంది. అయితే కనిపించే 64 వృక్ష జాతులు ఉప్పునీటిలో మరియు లపం ఉప్పేనలో జీవించడం నేర్చుకున్నాయి. సుందరి చెట్లు, గోల్పుతి, చంపా, దుందుల్, గెన్ఫ్, హతల్ వంటి కొన్ని సాధారణ జాతుల వెుక్కలు కనిపిస్తాయి. ఈ అడవుల్లో దాదాపు 78 రకాల మడ అడవులు ఉన్నాయని అంచనా. సముద్ర జీవుల మనుగడలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తున్నందున అవి చాలా ముఖ్యమైనవి.

జంతుజాలం:

సుందరబ్స్ట్రీట్ ను సందర్శించే వర్యాటకులకు వన్యప్రాణాల వర్యాటకం ప్రధాన అంశం. ఇది అనేక రకాల వన్యప్రాణాలకు నిలయంగా ఉంది. రాయల్ బెంగాల్ టైగర్ పెద్ద సంఖ్యలో ఉన్నాయి. వర్యాటకులకు పులిని చూసేంత ఉత్సాహాన్ని ఏదీ కలిగించడు. ఆ గంభీరమైన పులి భచ్చితంగా అందరి దృష్టిని ఆకర్షించడానికి అర్థమైనది. ఈ మడ అడవులు కూడా నివాసంగా ఇతర రకాల పట్టలు, వన్యప్రాణాలు ఉన్నాయి.

రాయల్ బెంగాల్ టైగర్ కాకుండా, ఈ ప్రాంతాల్లో కనిపించే ఇతర జంతువులు ఫిలింగ్ పిల్లలు, మకాలు, చిరుతపులి పిల్లలు, ఇండియన్ గ్రే ముంగిస, అడవి పంది, ఘణాంగ్ ఫాక్స్, పొంగోలిన్,

ఇండియన్ గ్రే ముంగిస, చిటాల్ జింక, రీసన్ కోతి మొదలైనవి.

సుందరబ్స్ట్రీట్ నముద్ర జీవులకు కూడా ప్రసిద్ధి చెందింది, దానిలో చాలా గొప్పది. బురద చట్టం మీద తీరికగా కూర్చున్న మొసలి, మధ్యాహ్నాపు ఎండలో తడుస్తూ, చూపరుల సుండి అనేక

రకాల ప్రతిచర్యలను అందుకుంటుంది. ఉప్పునీటి మొసలి కాకుండా, ఇతర రకాల ఆక్యూ ఫ్లైఫ్లో రెడ్ ఫిఫ్టర్ పీతలు, సన్యాసి పీతలు ఉన్నాయి. చాలా మందికి దీని గురించి తెలియకోవచ్చు, కానీ సుందరబ్స్ట్రీట్ నేషనల్ పార్క్ పెద్ద నంఖ్యలో సరీసృపాలకు నిలయం. వాటర్ మానిటర్, కింగ్ కోబ్రా, రాక్ కొండచిలువలు కొన్ని ప్రసిద్ధమైనవి.

బటాగూర్ బాస్కూ అని విలువబడే ఒక జాతి తాబేళ్ళు (అయినీఎన్ ద్వారా అంతరించి పోతున్నాయని వర్గీకరించ బడ్డాయి) మెచ్చా బీవలో కనిపిస్తాయి. వాలీచిన్ తల, ఎల్లప్పుడూ పైకి వెళ్లే ముక్కు ఆలివ్ బ్రొన్ కలర్ కార్బేన్ ద్వారా వాటిని గుర్తిస్తారు. మెరిగీ జింక గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోవాలి.

ఎందుకంటే ఇది హోలిడే ఐలాండ్ అనే ప్రదేశంలో కనిపిస్తుంది.

నదులు:

గంగ, బ్రాహ్మణద్రిష్ట, మేఘన అనే మూడు నదుల కలయికతో సుందరబ్స్ట్రీట్ దెల్స్ ఏర్పడింది. ఈ మూడు ప్రధాన నదులలో పొట్ట, మరో మూడు నదులు కూడా ఒక ప్రత్యేకమైన కాల్పలను (ఛానెల్)లను ఏర్పరుస్తాయి.

దీపాలు:

ఈ ప్రాంతంలో అనేక దీపాలు ఉన్నాయి. వాటిలో అత్యంత ప్రసిద్ధమైనవి కలాష, హార్టీ, నేటిథోపని.

గ్రామాలు:

పశ్చిమ, దయాపూర్, బాలి, సజ్జెఫ్లులి వంటి అనేక గ్రామాలు సుందర్బన్ నేపనల్ పార్కుకు సమీపంలో ఉన్నాయి. విలేజ్ వార్కలు పర్యాటకులలో ప్రసిద్ధి చెందాయి. ఎందుకంటే అవి గ్రామస్తుల సాంప్రదాయ జీవనశైలిలో ఒక సంగ్రహపలోకనం అందిస్తాయి ఈ గ్రామాలలో సందర్శించినప్పుడు. మీరు తేనే సేకరణ యొక్క సాంప్రదాయ పద్ధతిని కూడా గమనించవచ్చు.

సందర్భం పార్క్స్ ఎప్పుడు సందర్శించాలి?

సుందర్బన్ సందర్శించడానికి అనుమతిన సమయం నవంబర్ నుండి మార్చి మధ్య ఉంటుంది. ఈ సమయంలో వాతావరణం చాలా ఆహోదకరంగా ఉంటుంది. పులులను చూసేందుకు, ఇతర వన్యప్రాణాల కోసం సరైన పరిస్థితులను సృష్టిస్తుంది. మీరు వేసవి కాలం లేదా ఏప్రిల్ నుండి జూలై నెలలలో కూడా దీనిని సందర్శించ

వచ్చు. అయితే ఈ సమయంలో చాలా వేడిగా ఉంటుంది. సగటు ఉప్పేగ్రత 43 డిగ్రీలు ఉంటుంది. చాలా మంది పర్యాటకులు వేడిని ఎదురుచేపడం చాలా కష్టంగా భావిస్తారు. మీరు దానితో సరేనంటే మీకు సమస్య ఉండదు. రుతువచ్చాలు సుందర్బన్ ను సందర్శించడానికి సరైన సమయం కాదు. ఎందుకంటే చాలా ప్రాంతాలు వరదలతో నిండి ఉంటాయి. పడవ ప్రయాణం చాలా అసంభవం.

బోట్లలో నదికి అడ్డంగా గైడింగ్ చేయడం వల్ల మీరు వైవిధ్యమైన సాంస్కృతిక సాహసాలను చూస్తారు. పులులతో సన్నిహితంగా కలుసుకోవడం మీ కంటికి ఆకట్టుకునే జ్ఞాపకాలను కలిగిస్తుంది. నిర్మలమైన వాతావరణం, మీకు కొత్త శక్తిని, ఉత్సాహాన్ని అందిస్తుంది. నగరం యొక్క సందడి నుండి దూరంగా మీ మనస్సు, ఆత్మ ఇక్కడ ప్రకృతి అందాల ఒడిలో సేదతీరుతాయి. చురుకైన తేనెటీగలు, పశ్చల కిలెలిరావాలు మిమ్మల్ని భూమి మీదున్న ఏకైక సమాజ ఆద్యతానికి తీసుకువెళతాయి.

-సువేగా, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

చారిత్రాత్మక కళారూపం

బాతిక పెయింటింగ్

బాతిక పెయింటింగ్ అత్యంత అందమైన, చారిత్రాత్మక కళారూపం. బాతిక పెయింటింగ్‌లు బట్టల ముక్కలపై గీసిన వివిధ భాష్యాలు, నమూనాలతో కూడిన కళ యొక్క అద్భుతమైన రూపాన్ని సూచిస్తాయి. ఈ పెయింటింగ్ కళాశైల్యం ఇందోనేషియాలో పుట్టింది. బాతిక పెయింటింగ్ అంటే ‘బట్టలపై ముక్కలు’ అని అర్థం.

బాతిక పాట్రోలలో ఉపయోగించే మైనపు-నిరోధక రంగు సాంకేతికతను సూచిస్తుంది. ఈ కళ దాదాపు రెండు వేల సంవత్సరాల నాటిది. జావా (ఇందోనేషియా), భారతదేశం, ముఖ్యంగా తెలంగాణ ప్రాంతంలో బాతిక ఆర్ట్ వర్క్ విస్తృతంగా అభ్యసించబడుతుంది. భారతదేశం బాతిక పెయింటింగ్‌లో గొప్ప సంప్రదాయానికి ప్రసిద్ధి చెందింది. తెలంగాణ ప్రాంతం నుండి అద్భుతమైన బాతిక పెయింటింగ్ సృష్టించబడుతున్నాయి.

ఒక బాతిక కళాకారుడు రంగులు, నమూనాల గురించి మంచి అవగాహన కలిగి ఉండాలి. బాతిక పెయింటింగ్ యొక్క ఆకర్షణీయమైన భాగాన్ని సృష్టించడం కోసం, బాతిక కళాకారుడు రంగులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనిస్తూ పని చేస్తాడు. ఇందులో మైనపు మరియు రంగు యొక్క అనేక పొరలు పొత్తికు వర్తించబడతాయి.

బాతిక కళ ప్రక్రియ!

బాతిక వాస్తవానికి పాట్రోల్ అలంకరించే ప్రక్రియను సూచిస్తుంది. బాతిక కళ వాస్తవానికి మూడు-దశల ప్రక్రియ. ఇందులో వాక్సింగ్, డైయింగ్, డీవాక్సింగ్ (మైనమును తొలగించడం) వంటి దశలు ఉంటాయి. వస్త్రాలు, డిజైన్లను సిద్ధం చేయడం వంటి ఇతర ఉప-ప్రక్రియలు కూడా ఉంటాయి. ఇక్కడ పాట్రోల్ ప్రైమ్ కి

బిగించి, తర్వాత అద్దకం అవసరం లేని వప్పుం యొక్క ప్రాంతాన్ని వ్యాసింగ్ చేయాలి. దీని తర్వాత రంగును సిద్ధం చేయడం, రంగులో పాట్రోల్ ముంచడం, చివరికి మైనం తొలగించడం, రంగు వేసిన పాట్రోల్ నబ్బుతో కడగడం కోసం పాట్రోల్ ఉడకబెట్టడం జరుగుతుంది.

వాక్సింగ్, డైయింగ్ , డీ-వాక్సింగ్ యొక్క మొత్తం ప్రక్రియ మొత్తం బాతిక డిజైన్ లేదా ఫ్యాబ్రిక్ మార్కట్యే వరకు అనేక సార్నా పునరావృతమవుతుంది. మైనంలో కనిపించే చక్కటి పగుళ్ల కారణంగా బాతిక యొక్క లక్షణాల నమూనాలు గమనించవచ్చు. చిన్న రంగులో మొత్తం రూపు మారిపోయేలా చేస్తుంది.

బాతిక ప్రైంట్ల కోసం ఉపయోగించే సాధారం బట్టలు పాట్లిన్, వాయల్స్, క్యాంల్రిక్, స్పూచ్ మైన పట్లు. బాతిక రంగులతో పాటు చెట్ల బెరదులు, పుప్పులు, ఆకులు, ఖనిజాల నుండి పొందిన సహజ రంగులను కూడా ఉపయోగిస్తారు. బాతిక స్ట్రైన్-ప్రైంట్లింగ్ వధ్యతి, స్పూచ్ వధ్యతి, కలంకారి పెన్ సహాయంతో హ్యాండ్ పెయింటింగ్ వంటి అనేక మార్గాల్లో కూడా తయారు చేయబడుతుంది. డైకలరింగ్, వాక్స్ ఎపెక్ష్, ఫ్యాబ్రిక్ రకాలు యొక్క అంతలేని కలయికల ఘలితంగా బాతిక పెయింటింగ్‌లోని ప్రతి భాగం ప్రత్యేకమైన అనుభాతిని కలిగి ఉంటుంది.

సాంప్రదాయకంగా, బాతిక పెయింటింగ్ లు ముదురు గోధుమ, నీలిమండు, తెలుపు రంగుల కలయికతో సృష్టించబడతాయి. ఇవి మూడు ప్రధాన హిందూ దేవుళ్లను సూచిస్తాయి. అవి బ్రహ్మ, విష్ణు, శివ. బాతిక ప్రింటెడ్ చీరలు, కుర్తీలు, రేపర్లు ఫ్యాఫ్స్‌ను ఇష్టపడే

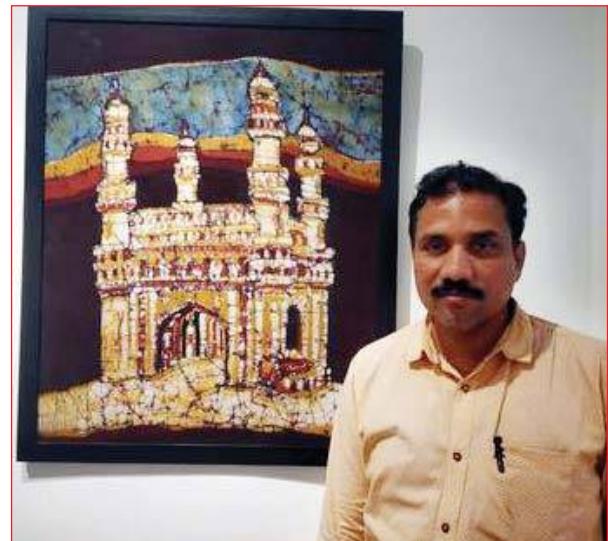
వ్యక్తుల కోసం రంగులతో తయారు చేయబడతాయి.

చిత్రకారుడు యాసాల ప్రకాశ్

'బాతిక్' చిత్రకారుడు యాసాల బాలయ్య

సిద్ధిపేటకు చెందిన ప్రముఖ 'బాతిక్' చిత్రకారుడు యాసాల బాలయ్య చిత్రకళా రంగంపై ఆరు దశాబ్దాలకు పైగా తనదైన ముద్దవేశారు. ఈ కళతో సిద్ధిపేట ప్రాంతానికి వన్నె తెచ్చారు. తెలంగాణ బతుకు చిత్రాలను అవిశాంతంగా ఆవిష్కరించారు. చరిత్ర, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, పండుగలు, గ్రామిణ జీవన నేపథ్యం ఇతిహాసాలకు ఆయన గీలిన బాతిక్ చిత్రాలకు చిమర్చుకుల నుంచి ప్రశంసలు అందాయి. దేశంలో పలు రాష్ట్రాల్లో ఏర్పాటు చేసిన చిత్రకళా శిఖించాలతో పాటు అమెరికాల్లో సైతం పండకు పైగా చిత్ర ప్రదర్శనల్లో బాలయ్య పాల్గొన్నారు. సాలార్జంగ్ మూడ్జియం, స్టేట్ మూడ్జియం, కేంద్ర, రాష్ట్ర లలితకళా అకాడమీలు, లేపాక్షి ఎంపోరియం, చెన్నైలోని రీజనల్ సెంటర్, అమెరికాలోని లాన్ ఏంజిల్స్ మూడ్జియం తదితర ప్రభావమైన వేదికల్లో ఆయన కళ దర్శనమిస్తుంది. 'సమాజంలో రక్షణ లేని ట్రై' అనే చిత్రాన్ని చూసి దివంగత ప్రభ్యాత చిత్రకారుడు ఎంఎఫ్ హున్స్నేన్ బాలయ్యను అభినందించారు. బాతిక్ బాలయ్యగా ప్రసిద్ధి చెందిన ఈ 81 ఏళ్ళ కళాకరుడు డిసెంబర్ 24, 2020న మరణించారు.

వీరు యాసాల బాలయ్య కుమారుడు. యానిమేషన్ రంగంలో ఒక దశాబ్దం పాటు పని చేసి తన జీవితాన్ని బాతిక్ కళను ప్రోత్సహించడానికి అంకితం చేశారు. పారశాల సమయం అయిన తర్వాత తన తండ్రి కొన్సు డ్రాయింగ్ పుస్తకాలలో జంతుపుల రూపురేఖలను గీయడం ఒక సాధారణ దినచర్య. బాలయ్య మొదట గీయడం మరియు తరువాత పెయింట్ చేయడం నేర్చుకోమని చెప్పేవాడు. సింహం యొక్క చిత్రపటం ప్రాచీణ్యం సంపాదించడానికి, బాతిక్ కళా రూపానికి పునాది అని నమ్ముతారు. ప్రకాశ్ ఇంట్లో పాత బట్టలపై బాతిక్ కళను అభ్యసించాడు. అతని తండ్రి ప్రోత్సహకరమైన మాటలు అతనిని ప్రేరించాయి. బతుకమ్మపై ప్రకాశ్ చేసిన కళాకృతి బాలయ్యకు తన కొడుకు తన వారసత్వాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్ళగలదని హామీ ఇచ్చింది.

సిద్ధిపేటలో జన్మించిన ప్రకాష్ ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో బాతిక్ కళను అభ్యసిస్తున్నాడు. ఇప్పుడు అతని తండ్రి కాన్యాన్స్‌పై దృష్టి పెట్టారు. బాల్యంలో అతని ఇల్లు అతను గ్రామంలో చూసిన వాటికి ప్రతిబింబం. అతని తండ్రి కళాకృతులు, జంతువులు, గిరిజన మహిళలు, చిందు యక్కగానం, సమ్మక్క-సారక్క దేవుళ్ల చిత్రాలు, బొధ్ జీవన విధానానికి ప్రతిబింబం. “అప్పుడు వారు సమాజానికి ప్రాతినిధ్యం వహించేవారు. నేను ఇప్పుడు గీసినవి గతానికి లింక్గా మారాయి. ఈ రోజు ఈ కళ ప్రత్యమ్మాయు ఆదాయవనరుగా మారింది. అనేక ఇతర కళారూపాలు ఇప్పుడు ప్రబలంగా లేవు, భవిష్యత్తు తరానికి మన మూలాలను తెలియ జేయడానికి నేను నా కళను ఉపయోగిస్తాను,” అని వారు తెలిపారు.

ప్రకాష్ పైన్స్ గ్రాఫ్యూయేట్, తెలంగాణలో బాతిక్ కళను కొనసాగించాలనే కోరిక అతనిని యానిమేషన్ పరిశ్రమలో తన వ్యత్తిని విడిచిపెట్టేలా చేసింది. నేను ప్రత్యేకంగా ఉండటం, మిగిలిన వారి నుండి ప్రత్యేకంగా నిలవడం చాలా ముఖ్యం” అని అంటారు ప్రకాష్.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత ఆయన చేసిన కృషికి ప్రభుత్వం నుండి ఆర్థిక సహాయం లభించింది. తెలంగాణ ఆవిర్భావ దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని ఈ ప్రాంతంలోని ప్రముఖులు,

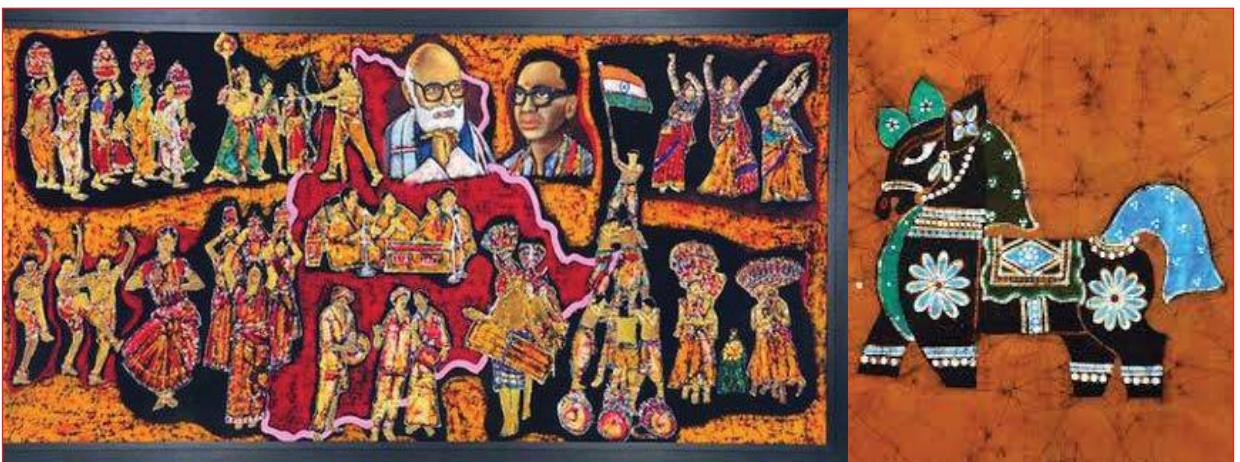
కళారూపాలు, అభ్యసాలను సంగ్రహించిన అతని రచనలు అతనికి గుర్తింపును తెచ్చిపెట్టాయి. ‘నాకు ప్రత్యామ్మాయు జీవనోపాధి ఉండని నేను నిర్మాంచవుంటాను. కళారూపాన్ని జీవనోపాధికి సాధనంగా భావించడం ప్రారంభించినప్పుడు, స్వజనాత్మకత చనిపోతుంది. మా గ్రామంలోని పైదాదరాబాద్ లోని పిల్లలకు బోధించడం ద్వారా నేను ఈ రూపంలో ఒక ముద్ర వేయడానికి నా వంతు కృషి చేస్తున్నాను. ఒక్కో బాతిక్-ఆర్ట్ రెండ్ దారాపు 15 రోజులు పడుతుంది. కాబట్టి, కళాకారులు ఓపిక లేకపోవడం వల్ల ఇతర రంగాలకు మారుతున్నారు.

ప్రకాష్ సమిసిఅర్లో నిర్వహించిన ఎగ్గిబిషన్లో తన రచనలను ప్రదర్శించారు. తిరుపతిలో మైనపు-నిరోధక అధ్యకం సాంకేతికతను ఉపయోగించి కుడ్య చిత్రాలను రూపొందించారు. ఇది ఒక రకమైన మొదటి ప్రయత్నం. ‘బట్టతో సామర్థ్యం మెరుగ్గా ఉన్నప్పటికీ, దానికి భిన్నమైన స్థిరించని అందించడానికి మా వంతు కృషి చేస్తున్నాము’ అన్నారు ప్రకాష్. కాలేజ్ కోర్సులో బాతిక్ కళను చేర్చి, మారెట్ చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నించాలని వర్ధమాన బాతిక్ చిత్రకళాకారుడు ప్రకాష్ ఆశిస్తున్నాడు.

-సువేగా,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

దక్కన్ ల్యాండ్ చర్చ మానవత్వం, మతసహానం, మర్యాద...

వన్నె తెచ్చిన దక్కన్ సంస్కృతి

ఎంత చెప్పినా తరిగిపోని అంశాలు చరిత్రలో కొన్ని ఉంటాయి. ఆ జ్ఞానకాల ఉంటలు అలా ఊరుతూనే ఉంటాయి. దక్కన్ సంస్కృతి కూడా తెలంగాణలో ప్రధానంగా భాగ్యనగరంతో, దాని ఐదు శతాబ్దాల చరిత్రతో ముడిపడినపుటీకి, అంతకు ముందు కొన్ని వేల ఏళ్ళ చరిత్ర కూడా దానిలో అంతర్భాగంగానే ఉంది. మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, తెలంగాణ సంస్కృతి నంప్రదాయాలు ఇందులో కలగలసిపోయి దానికాక విశిష్టతను సంతరింపజేశాయి. ఒకటి కాదు, రెండు కాదు.. పదుల సంబుల్లో నగరాల, దేశాల భిన్న సంస్కృతులు తెలంగాణలో మరీ ముఖ్యంగా పైదరాబాద్లో ఒకదానికాకటి పెనవేసుకుపోయి దక్కన్ సంస్కృతితో ముమేకమయ్యాయి. అలాంటి మహాత్ర సంస్కృతిని దెబ్బతినే ప్రయత్నాలు గతంలో కొన్ని జరిగాయి. ఇటీవల తిరిగి అలాంటి ప్రయత్నాలు మొదలయ్యాయి. తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని దెబ్బ తీయాలన్న లక్ష్మంతోనే ఇలాంటి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయిన్న అనుమానాలు కూడా ఉన్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో 'దక్కన్ ప్రాంతం విభిన్న భాషలకు, సంస్కృతులకు నిలయం' అనే అంశంపై జనవరి నెలలలో తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఒక చర్చ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది. ఈ చర్చపై 'దక్కన్ న్యూన్' రిపోర్ట్.

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఆధ్వర్యంలో ఉప్పుడి రాష్ట్రంలో జనవరి 2014లో జరిగిన చర్చ కార్యక్రమాల్లో 'దక్కన్ సంస్కృతి'పై జరిగిన చర్చ ప్రాంతాన్ని సంతరించుకుంది. జనవరి 26న జరిగిన ఈ చర్చలో ప్రముఖ విద్యావేత్త, సామాజిక కార్యకర్త అనంద్ రాజ్ వర్ధ, దక్కన్ స్టడీస్ కార్యదర్శి, ఇంటాక్ పైదరాబాద్ చాస్టర్ కో - కన్ససర్, చరిత్రకారుడు సజ్జద్ పొహివ్, ఇంటర్వెషనల్ సిఫ్ సెంటర్ ఫర్ ఇంటర్వెయిట్ రిలేషన్స్ డైరెక్టర్ నాసక్ సింగ్ నిస్తేర్, మరాటి సాహిత్య పరిషత్ కార్యదర్శి, మరాటి విద్యాలయ ప్రిన్సిపాల్ విద్యా దియోధర్ సంఘమిత్ర మల్కీ, అపూ వత్స, ఫోరం ఫర్ ఎ బెటర్ పైదరాబాద్ జనరల్ సెక్రెటరీ ట్రీ ఒమిమ్ మనేక్య డబీరా ప్రధాన వక్తలుగా పాల్గొన్నారు. ఈ చర్చను టీఆర్ఎస్ చైర్మన్ శ్రీ మణికొండ వెదకుమార్ పరిచయము చేసి ప్రారంభించారు.

చర్చ సారాంశం...

అనందరాజ్ వర్ధ: దక్కన్ సంస్కృతి 500 ఏళ్ళగా కొనసాగుతోంది. పైదరాబాద్ నగరం ఏర్పడేందుకు పూర్వం కూడా ఇక్కడ పల్లెలు ఉండేవి. జనావాసాలుండేవి. కుతుబ్షాహీల కాలం కంటే ముందు కూడా ఇక్కడ చిన్న చిన్న గ్రామాలు

ఉండేవి. అందులో రెండు.. చిచిలం (చార్లీనార్, పోలిబండ), రెండోది లక్షీగూడెం (కర్మన్స్ఫూట్). ఇప్పటికీ రెపిన్యూ రికార్డ్లో లక్షీగూడెం అని ఉండడాన్ని చూడవచ్చు. అవన్నీ INCREATIC CULTURE OF 104 od toho, fot 655 RAJ ResounCE CENTE AND C CHA DECC h 54 GEOD డక్కన్ కలసి పైదరాబాద్గా మారాయి. ఇప్పటి కర్మన్స్ఫూట్ అప్పుడు లక్షీ అనేవారు. ఉర్దూ, పొర్చు, తెలుగు, మరాటి ఇలా ఎన్నో భిన్న సంస్కృతులు ఇక్కడ విలసిల్చుతున్నాయి. ఏ మతానికి చెందిన వారైనా కూడా దక్కను తమ మాతృభూమిగా భావించారు. ఉప్పుగూడెం, ఒహద్దూలుపురా తదితరాల్లో ప్రాచీన గురుద్వారాలు ఉన్నాయి. పైదరాబాద్ కు వచ్చిన వారంతా తమ వెంట తమ సంస్కృతి, విలువలు, సంప్రదాయాలు తీసుకువచ్చారు. అవన్నీ కూడా దక్కన్లో సమ్మిళితమయ్యాయి. అదే పైదరాబాద్ సంస్కృతిగా మారింది. కులమతాలతో సంబంధం లేకుండా పేర్మానీలను అంతా ధరిస్తుంటారు. పైదరాబాద్, డక్కన్ రెండూ కూడా ఒకదానికొకటి మారుపేరుగా మారి పోయాయి. ఉర్దూ, పొర్చు, మరాటి, కన్నడ... వీటన్నింటి సంగమమే దక్కన్, అది నేటికి పైదరాబాద్లో కానవస్తోంది. దక్కన్ ముల్కు బహుతీచ్ పై.. తెలంగాణ ఉన్నీ ఖులాసా పై.. అంటూ 400 ఏళ్ళ క్రితమే కవిత్వం చెప్పారు. ఏ మతానికి చెందిన వారైనా, ప్రతి ఒక్కరూ దక్కను తమ మాతృభూమిగా భావిస్తుంటారని కవులు పేరొప్పారు. రెండు వందల ఏళ్ళ క్రితమే ఇక్కడ గురుద్వారాలు కూడా నెలకొన్నాయి. ఇక్కడ ఉత్తర భారతీయులు, వారక్కడి సుంచి వచ్చిన వారైనా ఇక్కడి సంస్కృతితో కలిసి పోయారు. మహారాజా చందూలార్ హయాంలో.

సజ్జు పోహాద్: శతాబ్దీలుగా విశిష్ట విలక్షణ ప్రత్యేక సంస్కృతిని తెలంగాణ కలిగి ఉంది. మొదటి సుంచి కూడా నర్సర్డకు అవతలి పరిణామాల ప్రభావం : దక్కన్పై ఉండేది కాదు. ఉత్తర భారతదేశానికి, దక్కన్కు మధ్య ఒకే రకమైన అంశాల్లోనూ ఎంతో తేడా ఉంటుంది. దక్కన్ పేర్మానీలకు ఆరు గుండీలు ఉంటే, ఉత్తర భారత పేర్మానీలకు ఏడు గుంటలు ఉంటాయి. మనం అసమర్థలమని, పాలన చేతకాదని కొందరు ఇప్పుడు విమర్శిస్తున్నారు. అప్పట్లో బ్రిటిష్ వారు కూడా భారతీయులను ఇలాగే విమర్శించారు. ఇప్పుడేమైంది.. భారత ఒక అగ్రశక్తిగా ఎదిగింది.

డక్కన్ ల్యాండ్ ప్రపంచంలో మరే ప్రాంతంతోనూ తకు సంస్కృతి ప్రజలు అంత్యక్క విదేశీ గాంచింది. కోస్తా ప్రభావం కూడా ఉండేది. కుతుహల పోహాల కంటే ముందే పైదరాబాద్ నగరం ఉండింది. గుల్మర్దాలో అప్పాని కలి అక్కడ వేడుకలు హిందూ క్యాలెండర్ ప్రకారం జరుగుతాయి. లింగాయతలు కూడా ఈ వేడుకల్లో చురుగ్గా

పొల్గొంటారు. జంగమయ్య సారథ్యంలోనే పెద్దలి పరస్పరం తలపాగాలు లాంటివి మార్చుకుంటారు. అక్కడ ఆయనను హిందువులు అల్లమ్మ, ప్రభు సింహస్నామి అవతారం పేరట ఆరాధిస్తారు. ఇలాంటి ఉదాహరణలు చక్కనిలో కోకొల్లుగా కనిపిస్తాయి. సూఫీల ప్రభావంతో భాసు తెగ కూడా వచ్చింది. ప్రకారం కృష్ణుడు ఒక్కడే పురుషుడు. మిగతా వారంతా గోవికలే. ఈ నేపథ్యంలో ఇక్కడి బ్రాహ్మణ కుటుంబాలకు ముస్లిం రాజులు ఇచ్చిన కానుకనే కూచిపూడి గ్రామం. కూచిపూడి నర్తకులు దక్కన్లో కూడా ప్రదర్శనిచ్చారు. మెగలుల ఉనికి తదితరాలు కూడా దక్కన్ సంస్కృతిపై ప్రభావం కనబర్జులేకపోయాయి. కూచిపూడిలో ఐదు కుటుంబాల మధ్య వచ్చిన వివాదం కూడా పైదరాబాద్ నవాబులే పరిషురించారు. మనం మన సంస్కృతిని మర్చిపోయాం. అందుకే ఇతరులు వచ్చి మనకు సంస్కృతిని నేర్చిపుస్తున్నామని అంటున్నారు.

మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్: పేరు

ఏదైనా మతమేదైనా.. అంతా కోరుకునేది అజాదీ. నీవు నీ దేవుడితో, నేను నా దేవుడితో వ్యోపీగా ఉన్నాం. కొట్టాట ఎందుకు? సరోజిని నాయుడు కూడా దక్కన్ సంస్కృతి ఔరిండు లేభలు రాశారు. పబ్లిషరు ఒక లేభ రాశారు... నిజాం మరజం తట్టుకోలేకపోయనని, పుస్తకరచన కొద్ది రోజులు జాప్యమవుతుందని, అందుకు ప్రతిగా పబ్లిషర్ ఓ లేభ రాసి ఉండవచ్చు. అందుకు సరోజిని నాయుడు బదులిస్తూ నిజాం తనకు ఎంతో ఆరాధ్యదానీ, ఆ వేదన తగ్గేందుకు నమయం వడుతుందని

బదులిచ్చారు. తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తరువాత ఇలాంటి సమీళిత సంస్కృతిని కొనసాగించాల్సి ఉంది. ఉత్తర భారత దేశంలోని ధిల్లీ, లాహౌర్, లక్కు నగరాల నుండి దక్కన్ నగరాలైన బీదర్, బీజాపూర్, అహార్దగర్ కు వచ్చే ముసాఫిర్లకు చక్కన్ పీరభూమి ఒక ప్రవేశ మార్గంగా, ప్రధాన గవాక్షంగా వెలిసింది. అన్ని జాతులవారు వచ్చి స్థిరపడిన కారణంగా నూతన సంస్కృతి ఆవిర్ఘావించింది. జీవన వైవిధ్యంలో పైదరాబాద్ తన ప్రత్యేకతను నిలుపుకుంది. కాని ఇక్కడికి వచ్చిన వాళ్ళు గానీ, ఇక్కడివాళ్ళుగానీ ఒకరి సంస్కృతిపై ఇంకొరు దాడి చేయలేదు. అందు కలసి కుటుంబంగా జీవించారు. కేవలం వ్యాపారం కోసం వచ్చిన ఆంధ్రులు మాతృతమే ఇక్కడి చరిత్రను, సంస్కృతిని విధ్యంసం చేశారు. ఇక్కడి భాష, యాసలను హేళన చేశారు. అందుకే దక్కన్ ప్రజలు సీమాంధ్ర ప్రజలు ఒకటి. కాలేకపోయారు.

- దక్కన్మయ్యాన్,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

ఎదారుల చిరుగాలి వాణి

సూఫీ సంగీతపు రారాణి రేష్ముకు నివాళి

గొలి దూమారాల మధ్య పోయి ఇసుక తిన్నెల మధ్య స్వరధారలూ సాగిపోయిన ఆ గొంతు అప్పుడే ఆగిపోయింది. అక్షరమంటే తెలియని ఆమె తన స్వరలయలతో తరతరాల భారత ఉపభండపు సూఫీయోగుల మార్కెట్‌లో మర్మాలు అలవోకగా తను గాత్రపు చాలులో మొలకలెత్తి అనామకుల ఆత్మలను తల్లిలేపేవి. పాటలు కట్టేది ఆమే.. పాడెది ఆమే. అధునికార్థంలో చెప్పుకుంటే ఆమె గొస్పు సూఫీ గిత రచయిత, సుస్వరాల సంగీతపు రారాణి. ఆమెది ప్రాచీన సుఖియూనా (భారతదేశ సుఖి మత యోగుల సంగీతం) సంప్రదాయం. పేరు రేష్ము. ఆమె పాడిన పాటకు పాకిస్తాన్ నియంతలు నివాళి పట్టారు. పామరుడు పాదాభివందనం చేశాడు.

సంగీతపు, సాహిత్యాభిమానులైన విద్యాపంతుల మధ్యర్తగి ఆమెకు నిరాజనాలు పలికింది. మనదేశానికి ఒక నైటీంగేర్ ఆఫ్ ఇండియా సరోజనీయాయుడు ఉన్నట్టే.. చిరుగాలికి పోయి ఇసకతిన్నెలు దారులకు ఒక నైటీంగేర్ ఆఫ్ డిసెర్ట్ ఉన్నారు. వసంతాలకు కోకిలలు ఉండడం మనకు తెలుసు. ఎదారులకు కోకిలలు ఉండడం చాలా అరుదు. కానీ ఇటు భారత్ అటు పాక్ ఆమెను ఎదారి కోకిలగానే ప్రస్తుతించింది. ఇరుదేశాల ప్రాచీన సంగీత సంప్రదాయాన్ని తన కళాతత్త్వరతతో నిలబెట్టిన విధుషీ రేష్ము దేశాల సరిహద్దులు తెలియని బంజార జాతి ఆమెది. అటువంటి మహాగాయని మజి లాపోర్లో కాలం చేశారు. మరో విషయం కూడా చెప్పుకోవాలి. సూఫీ సంగీత ప్రపంచంలో మహిళలు అరుదుగా ఉంటారు. ఈ సంగీత సంప్రదాయంలో ఖవ్వాల్కే ప్రాధాన్యత. కానీ తన స్వర రాగ తీగిల ముందు అన్ని సంప్రదాయలను అధిగమించారామె. గానమైనా, పాట కట్టడమైనా అంతా సూఫీ యోగుల దైవదత్తమంటారామె. తాను నిమిత్తమాత్రురాలినని అంటారు. జీవితాంతం శాహపోరిగా బతికిన రేష్ము అనేక అవార్డులు వరించినా దేనికి తలవంచని కళాతప్పిస్తే. ఈ మధ్య ఉపభండపు ప్రజల మధ్య మంచి సయోధ్య కుదిర్చిన వారిలో ఆమె పాట కూడా చేరుతుంది. విచిత్రంగా ఆమె అలవోకగా కల్పిన పాటలు హిందీ సినిమాను కూడా అలరించాయి. ప్రసిద్ధ నటుడు బలీపుడ్లో ఒకనాటి హీరో రాజ్ కపూర్, దర్శకుడు సుబ్రామణ్యాయ వంటి వారు ఆమె గీతాలను వెతికి ఆమెతో కొన్నింటిని పాడించి, మరికొన్నింటిని లతతో పాడించారు. రేష్ము ఒక సాధారణ మహిళ. భారతదేశంలో పుట్టి పాకిస్తాన్లో కాలిదింది. దేశ దిమ్ముర జీవన విధానాన్ని పుణికి పుచ్చుకున్న బంజారాల సంప్రదాయానికి చెందినవారు. రేష్ము 12

మెహఫీల్కు వేదిక కులీభుతుబ్బపా స్టేడియం. శ్రేతలు 25 వేల మంది ఉంటారు. అనాడు ధం! ధం! ముట్ట ముట్ట ఖలందర్ పాటకు వునారాషహర్ అలోకిక భావనలో తెలియాడింది. చార్మినార్ గుమ్మటాల కొస నుంచి ఆమె పాట పరవళ్ల తొక్కి గోల్గుండ కోట గోడల మీదుగా అలల తరగ్లై పరవళ్ల తొక్కిల్చి. ఆమె పాట ప్రథావం ఎటువంటిందంటే ఒకసారి వించి మనల్ని వెన్నాడుతున్నే ఉంటుంది. ఉర్రూ పండించడు, దాశరథి, కాళోజీలకు సన్నిహిత మిత్రుడు భువనగిరికి చెందిన జైన్ మల్లయ్య గుప్త ఆమె గాయనసైలిని ఇప్పటికీ గుర్తు చేస్తాడు. కలిసినప్పుడల్లా ఆమెను, ఆనాటి మాహోల్ను గుర్తు చేస్తారని రచయిత, కవి అయిన ఒక మిత్రుడు చెప్పారు. ఉర్రూ. హిందీ మిత్రమ భాషలో ఆమె సాంతంగా కట్టుకున్న పాటలు పండితులను సైతం అలరించడం ఒక నైటీంగేర్ బాలికగా ఉన్నప్పుడు రాజస్థాన్కు సరిహద్దులోని పుండుబాద్ కలందర్ అనే

సూఫీ యోగి జయంతి సమారాధనలో రేప్పు పాటను విన్న పాక్ ఆకాశవాణి అధికారి విస్తుబోయారు. వెంటనే ఆ బాలికను కరాచీ తీసుకెళ్లి అమె పాడే పాటను రికార్డు చేయించారు. ఆనాచీ నుంచి ఆ బాలిక రేప్పుగా సుఫీయానా కలాంలో (సూఫీగాన రీతి) గానానికి, కవితాభివ్యక్తికి చిరునామాగా మారిపోయారు. అమె పాటకు అల్లామియా దిగొస్తాడన్నది ఒక నాసుడి. కానీ, కదిపితే పరవత్తు తొక్కే అమె పాటకు పాకిస్తాన్ సైనిక నియంతలు నివ్వేరపోయి నివాహిపట్టారన్నది. వాస్తవం. మరో విషయం కూడా చెప్పుకోవాలి. అమెకు ఇద్దరు కొడుకులు, ఒక కొడుకు పేరు మార్చుకుని ప్రస్తుతం ఛిల్లీలో స్థిరపడ్డారు. అమె ఇక లేరన్న విషయం తెలిసిన వెంటనే వ్యధి చెందిన మిత్రుడొకరు మహాభారతాన్ని గానం చేసిన ప్రముఖ తేజన్బాయితో అమెను పోల్చారు. నిజమా అనిపించింది. అయితే వారికి పోలిక ఉన్నది నిజమే. ఇద్దరికి అష్టరజ్ఞానం లేదు. రేప్పు సూఫీ గీతాలను ఎన్ని గంటలైనా పాడగలరు. తేజన్బాయి కూడా అంతే. మహాభారతంలోని 18 పర్యాలను యాది ఆధారంగా గానం

చేస్తారు. మొత్తం ముగియడానికి మూడు నెలలు పడుతుందట. చిన్ననాడే వీధిగాయకులను విని దానిపై మక్కుప పెంచుకున్నారు. తేజన్బాయి ఒక్కరే ఏరాను తీసుకుని చత్రీస్ ఘుఢ్ కుగ్రామాలలో పాడుతుంటే విని అమెను బయటి ప్రపంచానికి పరిషయం చేసిన వ్యక్తి ఇండియన్ పీపుల్ థియేటర్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ (ఇస్ట్రో) సభ్యుడు, నాటక రంగ ప్రముఖుడు హబీబ్ తన్నీర్ లేనటలుయితే నిరక్షరాస్య మహిళలైన తేజన్బాయి గురించి, మహాభారతంపై అమె గాన కళా విన్యాసం గురించి భారతదేశ ప్రజలకు తెలిసేది కాదు. వయస్సులో సమపుణ్ణులైన రేప్పు. తేజన్బాయి కళా ప్రస్తానాన్ని చూస్తే భారత ఉపభంగపు సంప్రదాయ జీవనంలోని ఉన్నత విలువలకు ప్రతీకలుగా నిలుస్తారు. కులాన్ని, మతాన్ని, దేశకాల పరిస్థితులను అధిగమించి మానవాళి మంచిని కోరుకున్న మహానీయులే. తనపాటకు దేశాల సరిహద్దులు లేవని భారత్, పాకింగ్ తనకు రెండు కళన్లని ప్రకటించిన రేప్పుకు నివాళి.

-సామిడి జగన్ రెడ్డి,
9490491551

DECCAN
దక్కన్
సామాజిక, సాంస్కృతిక చానల్
CHANNEL

వన్యప్రాణుల రక్షణ అందరి బాధ్యత!

మార్చి 3న వన్యప్రాణుల దినోత్సవం

అంతరించిపోతున్న జంతువులు, మొక్కలపైన అవగాహన పెంచడానికి, వాటిని రక్షించడానికి మార్చి 3న ప్రత్యేకంగా కార్బోక్సిల్ మంచేపడతారు. భూమి లెక్కలేనన్న జీవజాతులకు, వృక్షజాలానికి నిలయం. మనం ఫీల్చే గాలి, తినే ఆహారం, మనం ఉపయోగించే శక్తి, వంటి అనేక ఇతర ప్రయోజనాల కోసం మొక్కలు, జంతువులపై ఆధారపడి ఉన్నాం. మనకు అవసరమైన పదార్థాలన్నీ ప్రకృతి సుంచి పొందుతున్నాం.

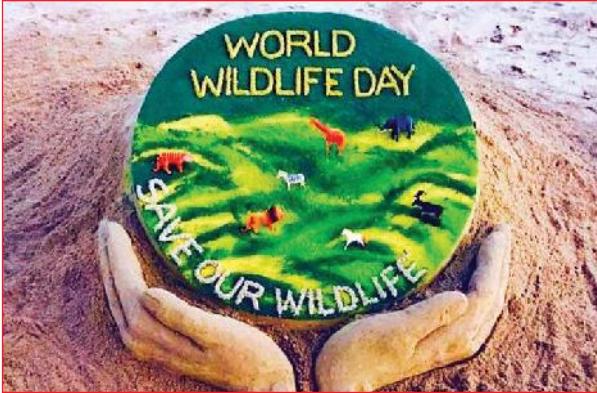
అయితే రోజు రోజుకీ పెరుగుతున్న మానవ అవసరాలు వాతావరణ కాలుష్యం జీవ జాతులు, సహజ వనరులను జీవవైభవిధ్యాన్ని దెబ్బతీస్తున్నాయి. రాబోయే దశాబ్దాల్లో అన్ని జీవ జాతులలో నాలుగింట ఒక వంతు అంతరించిపోయే ప్రమాదం ఉందని ఓ సర్వే అంచనా.. ఇలా జీవజాతులు అంతరించిపోతే ప్రకృతిలోని జీవుల మధ్య సమతుల్యత లోపించి మిగతా జీవజాతులు కూడా అంతరించే ప్రమాదం ఉన్నది. దీంతో మానవజాతి మనుగడ కూడా ప్రమాదంలో పడిపోతుందని పర్యావరణ ప్రేమికులు అందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నారు.

వన్యప్రాణులను వేటాడడం తీవ్ర నేరం అనే నేపథ్యంతో ఈ దినోత్సవాన్ని ఐక్యరాజ్యానికి ప్రకటించింది. అంతేకాదు ప్రపంచ వన్యప్రాణుల దినోత్సవం వార్షిక వేడుక అయినప్పటికీ, వన్యప్రాణుల సంరక్షణకు ప్రతిరోజు శ్రద్ధ వహించాలిన అవసరం ఉందని తెలిపింది. ఇక ఈరోజును అటవీ వ్యక్త జంతు సంతతి యొక్క విభిన్న రూపాలను సంరక్షించడానికి వచ్చిన అవకాశంగా జరుపుకుంటారు. ప్రజల్లో వీటిపై అవగాహన పెంపాందిస్తారు.

1973లో అంతరించిపోతున్న జాతుల వైద్ద శాసా అండ్ ఫ్లోరాలో అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంపై ఒప్పుందం మార్చి 3న సంతకం చేశారు. అందువల్ల, డిసెంబర్ 20, 2013న ప్రకటించిన 6ప ఐక్యరాజ్యానికి సర్వసభ్య సమావేశం నిర్వహించారు. వన్యప్రాణుల దినోత్సవం అనే ఆలోచనను ధాయిలూండ్ ప్రతిపాదించింది. ప్రపంచ దేశాల్లో అక్రమంగా జరుగుతున్న వన్యప్రాణుల రపాజా వన్యప్రాణుల వినాశనానికి దారితీస్తుంది. అందుకనే ప్రపంచ దేశాలు వాణిజ్య కార్బోక్సిల్ పొలపై శ్రద్ధ చూపాయి. పర్యవేక్షణ సంస్థలు వేట, వాణిజ్య కార్బోక్సిల్ పొలపై శ్రద్ధ చూపుతాయి.

వన్యప్రాణి సంరక్షణ కోసం రెండు రకాల ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి. మొదటిది భూమిపైన గల భౌతిక పరిసరాలను.. అరుదైన వృక్షజాతిని కాపాడడం. ఇక రెండవది వైవిధ్యమైన జంతులను సంరక్షించడం. ఇప్పటికే పలు దేశాలు వన్యప్రాణుల ప్రాముఖ్యతను తెలియ చేయడానికి వన్యప్రాణులను జాతీయ జంతువులుగా గుర్తించాయి. భారతదేశం'పులి', ఆష్ట్రేలియా 'కంగారు' ఇలా తమ జాతీయ జంతువును ప్రకటించాయి.

జబ్బడిముబ్బడిగా పెరిగిపోతున్న జనాభాతోపాటు మనిషి ఆధునిక పోకడల కారణంగా అడవుల అన్యాక్రాంతమవుతున్నాయి. ఒకప్పుడు విశాలంగా ఎక్కడ చూసినా పచ్చదనంతో కళకళలాడే అటవీప్రాంతాలు రాసురాను కుంచించుకపోయి ప్రమాదకర స్థాయికి చేరుకున్నాయి. దీంతో అరుదైన జీవ, జంతుజాలాలు క్రమంగా కనుమరుగై పోతున్నాయి. వన్యప్రాణి సంరక్షణ చట్టానికి

తూట్లుపొడున్న అటువీ ప్రాణుల వేట యథేచ్చగా జరుగుతోంది. దుప్పిలు, అడవి పందులు, కుండెళ్ళు, నెమళ్ళు తదితర జంతుజాలాన్ని నిర్మాక్షిణ్యంగా వేటాడి వాటి మాంసాన్ని వికయిస్తున్నారు. కొన్ని జంతువుల చర్యాలకు డిమాండ్ పెరగడంతో వాటిని భూస్వాములు, అధికారులకు అధిక ధరకు అమ్మి సొమ్ము చేసుకుంటున్నారు. పక్కల వేట సరేసరి. భారతదేశంలో వన్యప్రాణి సంరక్షణకు కేంద్రప్రభుత్వం 1972లో వన్యప్రాణి సంరక్షణ చట్టన్ని రూపొందించింది. కొన్ని వన్యప్రాణి సంరక్షణ కేంద్రాలు ప్రతేకించి కొన్ని జంతువులకు ప్రసిద్ధి. దేశంలో అడవుల పరిరక్షణ, అభివృద్ధి, విద్య, పరిశోధనకోసం దెహ్రోడూన్లో 1987లో భారత అటువీ పరిశోధన, విద్య మండలి స్థాపించారు.

ఏం పాపం చేశాం.. మాకు బతకాలని ఉంటుంది!

వచ్చని అరబ్బాలు పలుచపడుతున్నాయి. కొండలు జన వాసాలుగా రూపొంతరం చెందాయి. దీంతో అరబ్బంలో ఉండాల్సిన వన్య ప్రాణులు జనారణ్యంలోకి ప్రవేశించి ప్రాణాలు కోల్పోతున్నాయి. కొన్ని జంతు జాతులు పూర్తిగా కనుమరుగు తున్నాయి. అందుకే వన్యప్రాణుల సంరక్షణ బాధ్యత అందరిపై ఉందని అటువీ శాఖాధికారులు, జంతు సంరక్షకులు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

జూ సందర్భం

వన్యప్రాణులను రక్షించాల్సిన బాధ్యత అందరిపైనా ఉంది. జూకి వచ్చిన సందర్భకులు సరదాగా వినోదం కోసం మాత్రమే వన్యప్రాణులను చూడాలనుకోకూడదు. వాటి జీవన విధానం, పర్యావరణంలో వాటి అవశ్యకత గరించి తెలుసుకోవాలి. ప్రతి విదాది జూలో వన్యప్రాణి సంరక్షణ దినోత్సవం నిర్వహిస్తుంటారు. అందరూ వన్యప్రాణులను సంరక్షించడానికి కృషి చేయాలి. వాటిపై ప్రేమ చూపాలి. వాటి ఆవాసాలలోకి చొరబడకుండా ఉండాలి. ప్రస్తుతం మన దేశంలో చీతాలు అంతరించిపోయాయి. మిగిలిన జంతు జాతి అంతరించిపోకుండా చూడాల్సిన బాధ్యత మనందరిపై ఉంది.

- రక్షన్ స్యూన్

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

FORM IV (See Rule 8)

Statement about ownership and other particulars of periodical Deccan Land as required to be published in the first issue every year after the last day of February.

1. Place of publication : Hyderabad
2. Periodicity of its publication: Monthly
3. Printer's Name : M.Veda Kumar
Nationality : Indian
Address : "CHANDRAM" 3-6-712/2,
Street No.11,
Himayatnagar,
Hyderabad-
500029.
4. Publisher's Name : M. Veda Kumar
Nationality : Indian
Address : "CHANDRAM" 3-6-712/2,
Street No.11,
Himayatnagar,
Hyderabad-
500029.
5. Editor's Name : M. Veda Kumar
Nationality : Indian
Address : "CHANDRAM" 3-6-712/2,
Street No.11,
Himayatnagar,
Hyderabad-
500029.
6. Names and addresses of individuals who own the periodical and partners or shareholders holding More than one per cent of the total capital. : M. Veda Kumar

I, M. Veda Kumar, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

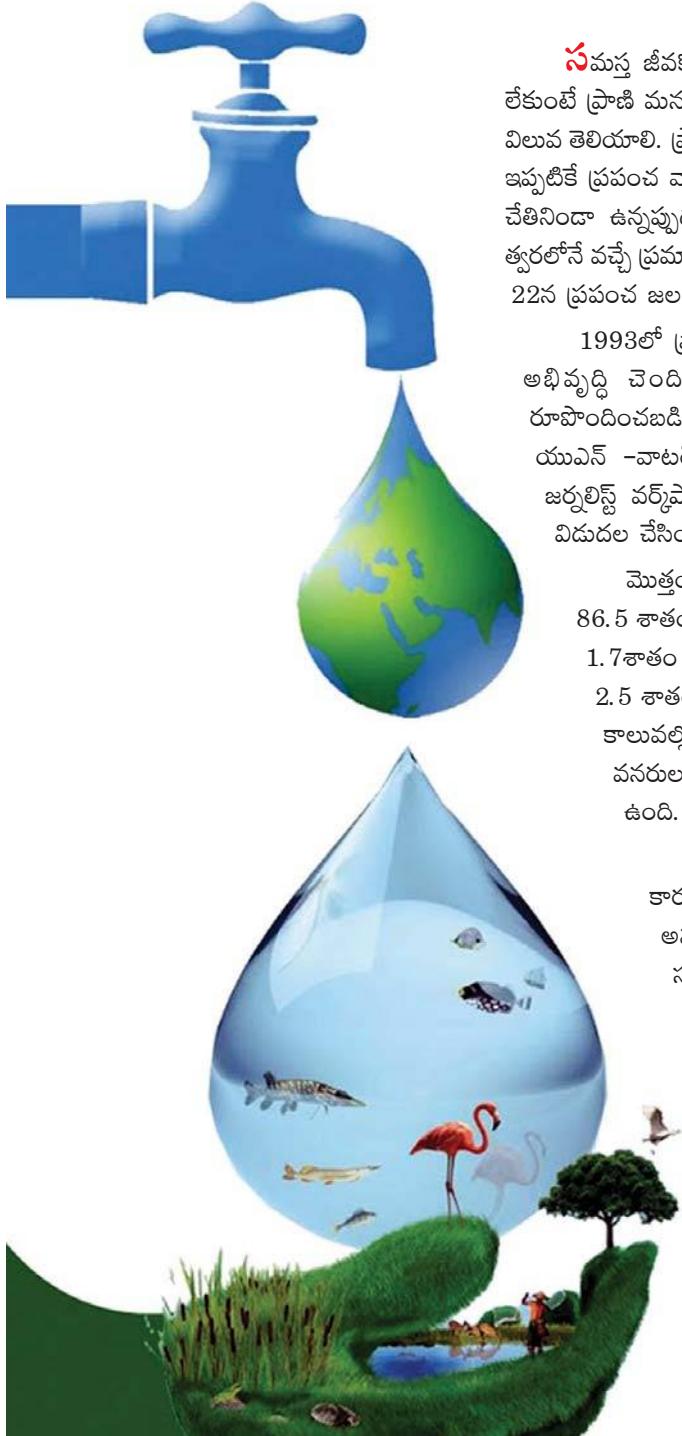
Sd/-

(M. Veda Kumar)

Date : 1st March, 2022 Signature of Publisher

ఒక్క చుక్క ఒడిసి పడితేనే.. భవితకు భరోసా

మార్చి 22న ప్రపంచ జల దినోత్సవం

సమస్త జీవకోటికి ప్రాణధారం జలం. జలం లేనిదే జీవం లేదు. నీరు లేకుంటే ప్రాణి మనుగడ ప్రశ్నార్థకమే. ఈ క్రమంలో ప్రపంచానికి ప్రతీ నీటిబోట్టు విలువ తెలియాలి. ప్రాణంతో సమానంగా నీటిని జాగ్రత్తగా చూసుకొని వాడుకోవాలి. ఇప్పటికే ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పలు ప్రాంతాలలో నీటి కరువు తాండవిస్తోంది. నీరు చేతినిండా ఉన్నప్పుడు దుర్మినియోగం చేస్తే భవిష్యత్తు తరాలకు నీటికొరత అతి త్వరలోనే వచ్చే ప్రమాదముంది. ఈ క్రమంలో నీటి ప్రాధాన్యతను తెలిపేందుకుమార్చి 22న ప్రపంచ జల దినోత్సవాన్ని జరుపుతోంది యునైటెడ్ నేషన్స్.

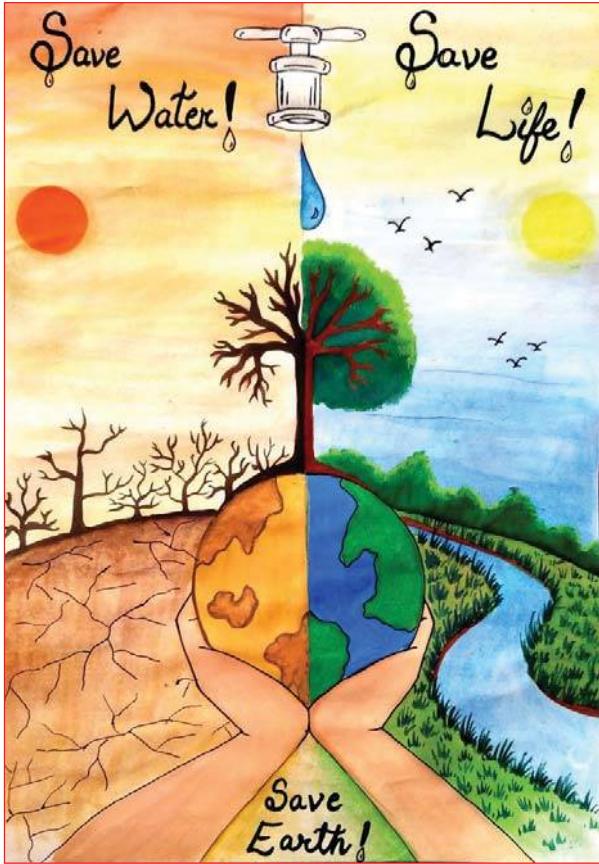
1993లో ప్రారంభమైన ఈ కార్బూక్రమంలో ఆనాటి నుంచి గణనీయంగా అభివృద్ధి చెంది.. సాధారణ ప్రజలకు అవగాహన కల్పించే విధంగా రూపొందింబజిడింది. జల దినోత్సవం రోజున యునైటెడ్ నేషన్స్, టోక్యోలో యునెన్ -వాటర్ డికేషన్ ప్రోగ్రాం ఆన్ అడ్వోక్స్ అండ్ కమ్యూనికేషన్స్ పై జర్నలిస్ట్ వర్డ్పోవ్ ను నిర్వహించి వరల్డ్ వాటర్ డెవలప్మెంట్ నివేదికను విడుదల చేసింది.

మొత్తం భూభాగంలో 70.9 శాతం నీటితో నిండి వుంది. అందులో 86.5 శాతం సముద్రపు నీరు కాగా.. 1.7 శాతం భూగర్జు జలాలు.. మరో 1.7 శాతం మంచు రూపంలో ఇమిడి ఉంది. దీంతో భూమిమీద మొత్తం 2.5 శాతం మాత్రమే మంచినీరు ఉంది. అందులో 0.3 శాతం నదుల్లో, కాలువల్లో ప్రవహిస్తుంటుంది. మరి అతి కొద్ది శాతమే ఉండే నీటి వనరులను ప్రపంచ ప్రజలందరు పరిరక్షించు కోవాల్సిన అవసరం చాలా ఉంది.

నీటిని దుర్మినియోగం చేయటం.. నీటి కాలుష్యానికి కారణమయ్యే వాటిని నిషేధించటం వంటి పలు అంశాలపై ప్రజలు అవగాహన పెంచుకోవాలి. భూమిపై మానవుడు సుభిక్షంగా.. సురక్షితంగా మనుగడ సాగించాలి అంటే నీటిని రక్షించుకోవాలి. ఇది ప్రతీ ఒక్కరి బాధ్యతగా గుర్తుంచుకోవాలి. ఈ ప్రపంచ జల దినోత్సవం రోజున యునైటెడ్ నేషన్స్ సూచనలను పాటించి.. పతి ఒక్కరు నీటి పరిరక్షణకు బాధ్యత వహించాలి.

జీవకోటికి నీరే ప్రాణధారం

నీరు ఎక్కడ ఉంటే అక్కడ ఆఫ్సోదం వెల్లివిరుస్తుంది. పల్లెక్కెనా, నగరానిక్కెనా నీటి వనరులు ఎంతో అవసరం. అభివృద్ధి విస్తరణకు కూడా నీరే ప్రధానం. పెరుగుతున్న జనాభాకు అనుగుణంగా నీటి అవసరం పెరుగుతోంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా జనాభా అనుహ్యంగా అధికమవుతోంది. రానున్న కాలంలో నీటి డిమాండ్ భారీగా ఉండే సూచనలున్నాయని నిపుణులు చెబుతున్నారు. మరో వైపు

భూమిపై ఉన్న నీటి వనరుల్లో సుమారు 97 శాతం సముద్రాల్లోనే ఉంది. అంటే మనకు పనికొచ్చే నీరు కేవలం 3 శాతమే. ఈ నేపథ్యంలో జల వనరులను జాగ్రత్తగా కాపాడుకోవాలిన బాధ్యత ప్రతి ఒక్కరిపైనా ఉంది.

మనకు తెలిసే తెలియకుండానే నీటిని వ్యధా చేస్తుంటాం. వేవింగ్ చేసుకునేటప్పుడు, పాత్రలను శుఫ్రం చేసేటప్పుడు చాలా మంది ట్యూషన్ అలాగే వదిలేస్తుంటారు. ట్యూషన్ నుంచి ఒక్కో సెకన్ కు లీకయ్యే నీటి చుక్కు రోజుకు 3.5 లీటర్ల నీటికి సమానం. అందువల్ల ఉపయోగించిన వెంటనే ట్యూషన్లను జాగ్రత్తగా ఆఫ్ చేయడం అలవాటు చేసుకోవాలి. మీ పిల్లలకూ ఇలాంటి అలవాట్లను నేర్చించాలి. వేసి రాగానే తాగు నీరు లభించక పశుపక్షులు మృత్యువాత పడే ఉదంతాలను అనేకం చూసే ఉంటారు. నీటిని జాగ్రత్తగా పొదుపు చేసుకోకపోతే రేపు మన పిల్లలు కూడా ఇలాంటి స్థితిని ఎదుర్కొనే ప్రమాదం ఉంది.

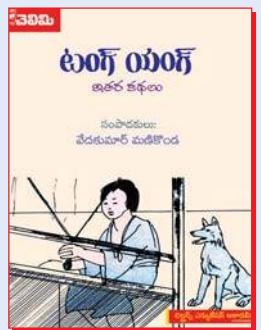
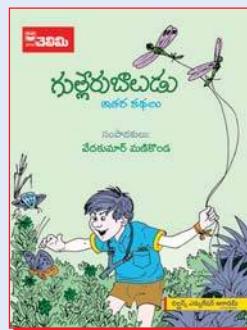
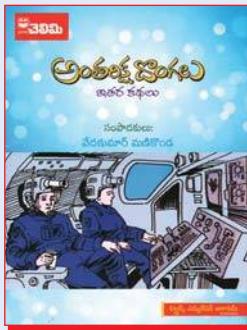
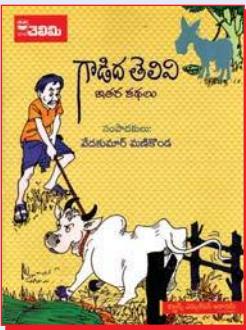
పీలైనంతపరకూ స్నానం చేయడానికి షవర్లను ఆశయించక పోడమే ఉత్తమం. కొత్తగా నిర్మించే ఇళ్లలో విభిన్న రకాల ట్యూషన్లను అమరుస్తున్నారు. వీటిలో కొన్ని ఆఫ్ చేయడమెలాగో.. అన్ చేయడమెలాగో తెలియకుండా ఉంటున్నాయి. కుళాయి నుంచి నీరు రాని సమయాల్లో.. వీటిని తిప్పి అలాగే వదిలేసి, బయటకి వెళ్లిపోతే చాలా నీరు వ్యధాగా పోతుంది. కంబి అధునికత కంటే అవసరానికి ప్రాధాన్యమివ్వడం ప్రయోజనకరం.

నీటి సంరక్షణ చర్యల్లో భాగంగా.. ఉన్న నీటిని సద్గ్యానియోగం చేసుకోవడం, వ్యధాను అరికట్టడం, పొదుపుగా వాడటం, పునర్వియోగం.. తదితరాలన్నింటికి ప్రాధాన్యమివ్వాలి. మనసుపెట్టి అలోచిస్తే మురుగునీటిని కూడా పుద్ది చేసి, మళ్లీ వినియోగించుకునే మార్గాలు అనేకం కనిపిస్తాయి. అలాంటి నీటితో హూల మొక్కలు, నీడనిచే చెట్లను పెంచుకోవచ్చు. తద్వారా పచ్చదనాన్ని పెంపాందించుకునే వెసులుబాటు కలుగుతుంది.

- దక్షన్ మ్యాన్

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

చిల్డ్రన్ ఎద్దుకేపసల్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో బాలవెలిపి ప్రచలించిన 'గాడిద తెలివి', 'అంతశ్శ దొంగలు' (2018 నవంబర్), 'గుల్ఫేరు బాలుడు', 'టంగ్ యంగ్' (2018 డిసెంబర్) అనే నాలుగు కథల పుస్తకాలు వెలువడినందుకు సంతోషం వ్యక్తం చేస్తున్నాము. ప్రతులు కావల్సిన వారు ఈ క్రించి చిరునామా నుండి పాందవమ్మను.

'Bhoopathi Sadan' 3-6-716, Street No.12, Himayathnagar,
Hyderabad-500029, Telangana. Mob: 9030626288

మరియు

- Nava Telangana ● Manchi Pustakam
- Nava Chetana ● Navodaya Book House

రచనల నిషేధాలూ - భావ ప్రకటన స్వేచ్ఛ

వలానా రచనల వల్ల కొందరి మనోభావాలు దెబ్బతింటున్నాయి. అందుకని ఆ పుస్తకాన్ని నిషేధించండి. ఆ పత్రిక ప్రతులని జప్తు చేయండి అని చాలా మంది అంటూ వుంటారు. క్రిమినల్ కేసులు కూడా మరి కొంతమంది దాఖలు చేస్తున్నారు. భౌతిక దాడులు కూడా చేస్తున్నారు.

రాజ్యాంగం మన దేశ పోరులందరికి భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛని ప్రసాదించింది. దానికి కొన్ని పరిమితులు వున్నాయి. ఆ పరిమితుల్లో ఏదైనా రచన చేసినప్పుడు కూడా కొన్ని రచనలని నిషేధించాలన్న డిమాండ్ వస్తూ వుంటుంది. ఇలాంటి డిమాండుల్లో ఏమైనా న్యాయం వుందా? అలా డిమాండ్ చేయడం సరైనదేనా? ఇలాంటి ప్రత్యులకి సుప్రీంకోర్సు ఏం సమాధానం చెప్పిందో చూద్దాం. ఎన్ రాధాక్రిష్ణన్ వర్షాన్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో రచయితల భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛని సుప్రీంకోర్సు పరిశీలించి కొన్ని కీలక పరిశీలనలని చేసింది.

‘మీపా’ అంటే మీసాలు. ఈ పుస్తకాన్ని నిషేధించానికి సుప్రీంకోర్సులో ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం ఒక కేసు దాఖలైంది. కేరళ రాష్ట్రంలోని కోజికోడు నుంచి లెలువదుతున్న ‘మాతృభూమి’ అన్న పత్రికలో ఈ రచన పట్టిష్ట అయింది. ఆ పత్రికని భారతదేశంలోనే కాదు విదేశాల్లో కూడా చదువుతారు. ఇందులో హీరో క్యారెక్టర్ పేరు నవాచన్. అతను పెంచుకున్న మీసాలతో అతను చాలా ప్రసిద్ధుడు. అగ్రకులానికి వ్యతిరేకంగా, వాళ్ళ ఆదిక్యాన్ని ధిక్కరించడం కోసం అతను చాలా పెద్ద మీసాలు పెంచుతాడు.

ఒక సందర్భంలో నవాచనికి అతని మిత్రునికి మధ్య జరిగిన సంభాషణలో అశ్లేం వుండని అందుకని ఈ పుస్తకాన్ని నిషేధించాలని సుప్రీంకోర్సులో రిట్ పిటీషన్ దాఖలైంది. ఆ పత్రిక ప్రధాన సంపాదకులపైన, యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా పైన ఈ కేసుని దాఖలు చేశారు. 2018 జూలై నుంచి ప్రచురితమైన అన్ని సంచికలను జప్తు చేయాలని ఆ రిట్ పిటీషన్లో కోరినారు. అంతేకాదు ఈ నవలలోని అంశాలని తిరిగి ఏ పత్రికలో ప్రచురించకూడదని, ఇంటర్వెట్లో కూడా వుండకుండా ఆదేశాలు జారీ చేయాలని ఆ రిట్ దరఖాస్తులో కోరినారు. అదేవిధంగా ఇలాంటి రచనలు తిరిగి ప్రచురించకుండా

భారత ప్రభుత్వం మార్గదర్శకాలను జారీ చేయాలని ఆదేశించాలని కోరినారు.

ఇంతకీ ఆ నవలలో పేర్కొన్న అశ్లేం సంభాషణల విషయానికి వస్తే అవి కొంత కరింగానే వున్నాయి. అయినా సుప్రీంకోర్సు ఈ విషయంలో రచయితల పట్ల, స్యాజనకారుల పట్ల సున్నితంగా వ్యవహారించింది. ఆ సంభాషణలని చూద్దాం.

“ఈ అమ్మాయిలు గుడికి వెళ్ళి ముందు స్వానం చేసి

మంచి దున్నలు వేసుకొని వెళ్ళతారు?” ఓ మిత్రుడి ప్రశ్న

“దేవున్ని ప్రార్థించడానికి” జవాబు

“కాదు... కాదు... వాళ్ళు చాలా మంచి దున్నలని అందంగా వేసుకొని ప్రార్థన చేయాలా? తెలియకుండానే వాళ్ళు ఓ విషయం తెలియ చేస్తున్నారు. అదే తాము సెక్కి సిద్ధంగా వున్నామని. లేకపోతే నెలలో ఆ నాలుగైదు రోజులు వాళ్ళు గుడికి ఎందుకు రారు. సెక్కి తాము సిద్ధంగా లేమని ప్రజలకి తెలియ చేయడానికి ఆ నాలుగైదు రోజులు రారు.

సుప్రీంకోర్సు ఈ రిట్ పిటీషన్లు పరిపురించే క్రమంలో ‘మీపా’

నవలలోని ప్రధాన అంశాలని క్షణంగా పరిశీలించింది. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19(2)

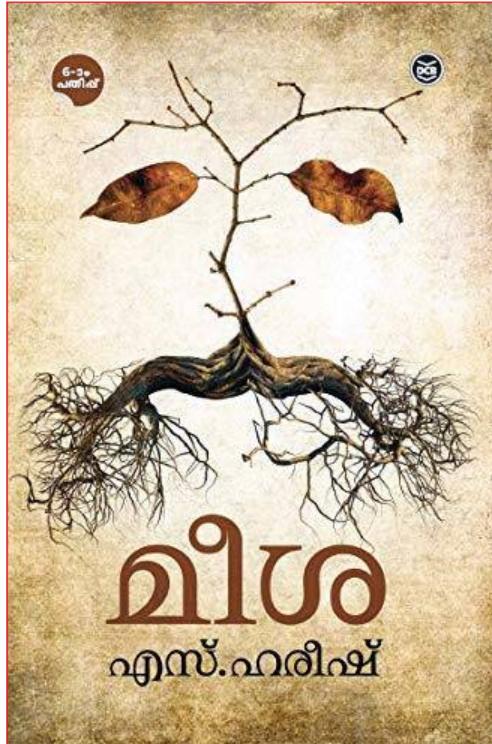
ప్రకారం నిషేధాలు విధించాల్సిన అవసరం వుందా? ఇదీ సుప్రీంకోర్సు తేల్చాల్సిన అంశం.

ఆ సంభాషణలో అశ్లేంత వుందా, పరువు నష్టం కలిగించే విధమైన సంభాషణలు వున్నాయా, దాని వల్ల ప్రజల మనస్సు దెబ్బతింటుందా? నైతికత, సతీప్రవర్తన దెబ్బతింటుందా?

దీనికి సుప్రీంకోర్సు నెగటివ్గా సమాధానం చెప్పింది.

ప్రధాన న్యాయమూర్తి దీపక్ మిక్రా, ఏఎమ్ దాన్సిల్బర్, డి.వై.చంద్రచూడ్లతో కూడిన సుప్రీంకోర్సు ధర్మానం ఈ తీర్మాని పరిశీలనలు చేసింది. బేంచి తరపున ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఈ తీర్మాని వెలువరించారు.

పుస్తకాలని నిషేధించడమంటే స్వేచ్ఛగా తమ ఆలోచలని వెలువరిస్తున్న వ్యక్తుల భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛని హరించడమేనని సుప్రీంకోర్సు ఈ తీర్మాన్లో అభిప్రాయపడింది. ఏ సంభాషణ అయితే అవహారించాలని బాధిస్తున్నట్టు కన్సిస్టుందో అది పైకి మాత్రమే అలా

కన్నిస్తుంది. అంతర్గతంగా దాని ఉద్దేశ్యం వేరు. ఆ మాటలు అన్న వ్యక్తి పురోగతిని, ఇతర సంఘటనలని గమనిస్తే అది అవహాళన చేసినట్టు అన్నించదు. ఈ కథలోని హీరో ప్రపంచాన్ని జయించాలని అనుకుంటాడు. పారకుడు దాన్ని ప్రేమించాలి అతనిపై సాసుభాతి చూపాలి. ఆ సంభాషణలు సెన్సేషన్ కోసం రాసినట్టుగా లేవు. నవలలోని క్యార్బోన్‌ని చూపించడం కోసం వాటిని రాశారు. అది డాహోజినిత సత్యం.

“నేనే షాబ్టో పిశాసో ఇలా అంటాడు. ‘నువ్వు ఊహించే ప్రతిదీ నిజమే’ వక్కబ్లద్దితో చూసే పారకుడికి మాత్రమే అందులో అల్టీలం, ఆవైతికత కన్నిస్తుంది. నిజానికి అవి ఏవీ అందులో కన్నించడం లేదు.

బేంచి ఇలా పరిశీలనలని చేసింది. ‘ఇలాంటి ఆరోపణల మీద వున్నకాలని నిషేధిస్తే, సృజనాత్మకతనే వుండదు’. రచయితకు వన్న స్వేచ్ఛ సంపూర్ణం కాదు. కానీ పరిమితులని విధించే ముందు కోర్టు ఆ పరిమితులు అవసరమా? అవి రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19 (2) పరిధిలోకి వస్తాయా నన్నది చూడాలి.

ఈ తీర్మాలో ప్రధాన న్యాయమూర్తి దీపక్ మిత్రా కొన్ని మంచి పరిశీలనలని చేశారు. అవి

సాహిత్యం అనేది స్వేచ్ఛని వలు విధాలుగా ప్రతిబింబిస్తుంది.

సృజనాత్మకతని మనం ఆపకపోతే అది సమాజానికి మేలు చేస్తుంది.

స్వేచ్ఛగా వన్న మనిషి ఆలోచనలని ఆమోదించే అవకాశం ఏర్పడుతుంది.

స్వేచ్ఛ అనేది సృజనాత్మకతకి మూలం. దానికి అడ్డకట్ట వేస్తే అతని భావనకి అటంకం ఏర్పడుతుంది. తమ అభిప్రాయాలను రచయిత వెలిబుచ్చాలి. అప్పుడే పారకుడు వాటిని అనందంగా

స్వీకరిస్తాడు.

సృజనాత్మక గొంతులని మౌనం వహించేలా చేయడం, మేధావి స్వేచ్ఛని ఆపకూడదు.

మనం అరాచ పాలనలో లేము ప్రజాస్వామ్య పాలనలో వున్నాం. ఇక్కడ స్వేచ్ఛాయత వాతావరణం వుండాలి. భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ వుండాలి. రచయితలు, సృజనకారులు వాళ్ళ ఆలోచించి నట్టుగా, భావాలని వెదజల్లాలి. అదే ప్రజాస్వామ్య స్వార్థి. దీన్ని కాపాడటమే కోర్టులు చేయాలిన పని.

తన పదాలతో స్వేచ్ఛగా రచయిత అడుకోవాలి. చిత్రకారుడు తన రంగులతో ఆడుకుంటున్నట్టు. డాహోజిని నియంత్రించ కూడదు. ఆదేశించకూడదు.

ఇలా చాలా విషయాలని ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఈ తీర్మాలో చెప్పారు. తీర్మాని ఈ విధంగా వోల్టేర్ చెప్పిన మాటలతో ముగించారు. ‘మీరు చెప్పిన దానితో నేను ఏకీభవించను. కానీ ఆ విధంగా చెప్పే హక్కున్ని నేను చచ్చేంత వరకు కాపాడుతాను. (యిన్. రాధాక్రిష్ణ వర్మన్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2018) ఏ ఎస్సి.పి. 725, తీర్మా తేది : 5.9.2018).

పారకుడి ఇష్టానికి వ్యక్తిరేకంగా ఓ రచన వున్నంత మాత్రాన ఆ రచనని నిషేధించడం సరైంది కాదు. నిషేధం

విధించడం వల్ల స్వేచ్ఛగా అభిప్రాయాలను వెలిబుచేసే అవకాశం పోతుంది. అది సరైంది కాదు.

భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛకి - మరీ ముఖ్యంగా రచయిత స్వేచ్ఛకి గౌరవాన్ని ఈ తీర్మా ద్వారా సుట్రీంకోర్టు ఇచ్చింది.

-మంగారి రాజేందర్ (జింబో)

m : 9440483001

e : rajenderzimbo@gmail.com

**JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD**

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

‘శ్రీ ఉత్సవీ పిడుగు’ శాసించేదేమి?

తెలుగునాట కనిపించే శాసనాలలో నామక శాసనాలది ప్రత్యేకస్థానం. కేవలం పేరు మాత్రమేకదా జివి శాసనాలు అని పెదవి విరిచే శాసనవేత్తలకు కూడా సవాలు విసురుతాయి కొన్ని లేబుల్ లేఖనాలు. రాజులు, దానాలు, యుద్ధాలు, ప్రశస్తులు మాత్రమే కాదు శాసనాలు. చిన్నదైనా, పెద్దదైనా, పదమైనా, పదంలో ఒక ముక్కెనా, ఐదు, పది నుంచి వందల పంక్తుల శాసనాలైనా వాటిలోని విషయం, కాలాలకే ప్రాధాన్యత. రాజుల విపరాలు తెలిపే శాసనాలు చరిత్ర కాలక్రమజికకు ఎట్ల పనికొస్తాయో, ఒకప్పటి సామాజిక సంస్కరితిని ప్రతిభింబించే చిన్న నామక శాసనాలు కూడా అట్ల అవసరమైనవి. ఉత్సవీ పిడుగు శాసనాలు అటువంటివే.

ఉత్సవీలో ‘ఉత్త’ అంటే చెడుమార్గం. పత్రి’ పథిక పదానికి పర్యాయపదం. పథిక అనే మాటకు బాటసారి అని అర్థం. ఉత్సవీ అంటే చెడుమార్గంలో వెళ్లేవారని. ఉత్సవం అనే మాటకు చెడుమార్గం అర్థం వస్తుంది.¹ “కార్యాక్రమ మజానతః ఉత్సవం ప్రతిపన్సుస్య కార్యం భవతి శాసనమ్”. హా² ఏపని చేయాలో ఏది చేయడే తెలియక ‘దుర్మార్గానికి ఒడిగట్టిన వాడవడైనా సంహరిస్తానంటాడు లక్ష్మణుడు. ఇందులో ఉత్సవం అంటే దుర్మార్గమనే అర్థం. ఉత్సవీ అంటే పుట్టుక, పిడుగు అంటే నిప్పురాయే. ఉత్సవీ (పుట్టుక), విడుగు(అశని) అంటే జన్మ, పునర్జన్మలను లేకుండా చేసేది అంటే మోక్ష మిచ్చేదని అర్థం తెచ్చారు.

ఉత్సవీపిడుగు అంటే చెడుతూప్పలో పోయేపారిమీద పిడుగులక్క పడేది. శ్రీ అనేది గౌరవపదం, ఉత్సవీ పిడుగుతో కలిసి శ్రీ ఉత్సవీపిడుగు అయింది. ఉత్సవీపిడుగు అనేది చెడుమీద పడే నిప్పురాయి. కనుక శ్రీ ఉత్సవీ పిడుగు అనేది ఒక మనిషో, ఒక సమూహమో కావచ్చు. చెడు అనేది సాంఘిక ప్రవర్తన. ఈ సాంఘిక ప్రవర్తనలకు కారణం మనుషుల ఆలోచనావిధానం. అది తాత్పూర్వక. దానికి మతాచరణ మూలాధారమై ఉంటుంది. ఒక మతాచరణ మరొక మతానికి గిట్టినిదైపోయినపుడు అది నిర్మాలించవలసినదౌతుంది. అప్పుడు ‘అహింసా పరమోదర్శక్ష’ అనను. ‘ధర్మహింసకు పూనుకుంటారు. ఇక్కడ ధర్మమంటే గిట్టిని ధర్మమని. ఇప్పటి మనదేశంలో ఎక్కడో ఒకచోట ధర్మధర్మాల మధ్య యుద్ధం జరుగుతానే ఉంది. ఆ ధర్మం దేశ, కాల, మానాలనుబట్టి మారుతూ పచ్చింది.

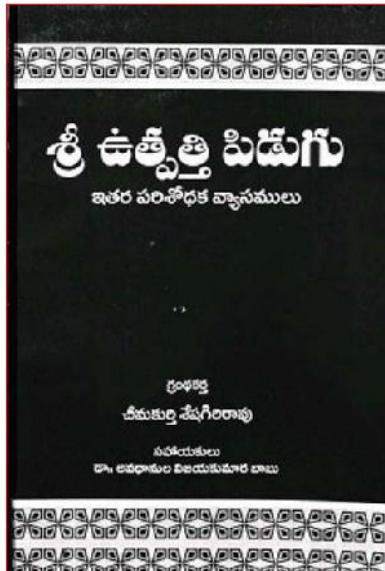
‘భారతీయ తాత్పూర్వక సంప్రదాయాల్లో ధర్మాలు-మతాలు రెండు విభాగాలు. ధర్మమంటే సత్యాన్ని దర్శింప చేసేది అని వ్యత్పత్తి.

మతం అంటే వ్యక్తి అభిప్రాయాన్నిగాని, ఒక దేవుని పారమాణ్యాన్ని కాని ప్రధానం చేసుకునేది. ధర్మం తర్వాతధానం. మతం భావనాధానం. నమ్మకానికి సంబంధించింది. ధర్మాలు-మతాలు మళ్ళీ ఆస్తికాలు, నాస్తికాలు అని రెండువిధాలు. ఆస్తికదర్శనాలు వేదాలను ప్రమణింగా, పరలోకాన్ని నమ్మేవిగా వుంటాయి. ధర్మాలలో న్యాయ, వైశేషిక, సాంఖ్య, యోగ, పూర్వమీమాంస, ఉత్తరమీమాంస అనే ఆరింటిలో మొదటి 3 ఈశ్వరుని ఉనికిని గుర్తించవ. వేదప్రామాణ్యాన్ని అంగీకరిస్తాయి. ఆస్తికమతాలు ఆరు. మతాలకు భక్తి ప్రధానం. భక్తిప్రాధాన్య మతాలకు మూలమైన ఉపనిషత్తులలో శ్వేతాశ్వేతర, మహానారాయణ, అధర్మశిర మొదలైన ఆధునిక ఉపనిత్తులు. ‘విక ఏవరుద్రో నద్యాతీయతస్సః దేవ ఏకో నారాయణః ఏకోదేవః సర్వభూతేము గూఢః’ అనే ఉపనిషద్వాక్యాలు పంచాశలకు ఆధారాలు. అవి శైవ, వైష్ణవ, శాక్తీయ, సౌర, గాణపత్య, కొమారాలు.

భగ శబ్దానికి ‘శ్రీ, శక్తి, కామం, యోని, మహత్మం, సూర్యాదు, బస్వర్యం, వీర్యం, యుశస్సు, జ్ఞానం, వైరగ్యం అని అర్థాలు. ‘భగవంతుడు’ అన్నిమతాలకు అన్వయిస్తున్నాడు. బౌద్ధులు భగవాన్ అని, శాక్తులు ‘భగవతి’ అని అంటారు. వేదకాలంనాటి శద్గ ఉపాసనలే పోరణిక కాలంలో భక్తిగా మారినవి. ఈ మతాలు అద్వైత, విశిష్టాద్వైత, దైత్య, శుద్ధాద్వైత, భావాద్వైత పంటి అచింత్య భేదతత్త్వాలు చేరి అనేక శాఖలుగా పిలుబడుతున్నాయి”³.

ఇక్కడ వైదికం, బౌద్ధం, జ్ఞానం, శైవ, వైష్ణవ, శాక్తీయ, సౌర, గాణపత్య, కొమారాలు అనేవి వేర్వేరు మతాలు.

శివుడే దేవుడు, మిగిలిన దేవపుండ్రంతా అతని పరివారజనులని తైపుత విశ్వాసం. శైవవకోనలో బైహ్య విష్ణువులను ద్వారపాలకుల పక్షం ఆ పరివారభావనతోనే చెక్కిపుంటారు. శైవంలో కూడా మళ్ళీ అనేక శాఖ భేదాలన్నాయి. వాటిలో లక్షీశ పాపవతం, ప్రత్యుభిజ్ఞాన (కాశ్చీర)వైపం, రసేస్తురమనే శాఖల గురించి విద్యారష్యాని సర్వదర్శన సారసంగ్రహంలో వివరించబడ్డది. పాపవత, సోమ, లాకుళ శాఖలు (కారణాగమతంత్రం), కాపాలిక, నాకుల, వామ, బైరప, పాపవత శాఖలు (పద్మపురాణం), శైవ, పాపవత, కారుణిక సిద్ధాంత, కాపాలికం (వాచస్పతి) అనే శాఖలున్నాయి.

లక్షీరేశం:

లాకుళ పాశుపతం ప్రాచీనం. లగుడం (చేతిలో పట్టుకునే కర్త, లక్షీదీ, లారీ, లకుటం) ధరించినవాడు లకులీశ్వరుడు. శివుడు లగుడధారియై కాయావరోహణ క్షేత్రంలో అవతరించాడని వాయుపురాణం, లింగపురాణాలు చెప్పున్నాయి. ఇది లాకుళ తైవం. లగుడధారి లకులీశ్వరుని శిఖ్యులు కౌశిక, గర్జ, మిత్ర, కారుబులు. లకులీశ్వరుతైవానికి కార్య, కారణ, యోగ, విధి, దుఃఖాంతాలు మూలసూత్రాలు. పశువు, పాశం, పతి ముఖ్యమైన ఈ సంప్రదాయం పాశుపతం. మహోరాతంలో యోగ, పాంచరాత్ర, వేద, పాశుపతాలు ముఖ్యధర్మాలుగా పేర్కొనబడ్డాయి. ఉపనిషత్తులు ఈ మతాన్ని శిరోప్రతం, మహాప్రతం అన్నాయి. ఉజ్జ్వల్యానికి కాశేశ్వరుని ఆరాధకులైన పాశుపతులే కాలాముఖులుగా పిలువబడ్డారు. లకులీశుల లగుడమే కాలాముఖులు చేతిలో పట్టుకుని ధరించే తిరిగే ఆయుధం. కట్టుతో చేసిన గదవంటి ఆయుధానికి ఒకవైపు కత్తి అంచు ఉండేది.

పాండవులగుట్ట - ఉత్సవీ పిదుగు శాసనం

పద్మ తైవం:

శుద్ధశైవ మతశాఖలో విద్యాపాదం (పశు-పాశ-పతి), క్రియాపాదం (మంత్ర, జప, హోమ దీక్షలు), యోగపాదం (36తశ్శాలు, అణిమ గరిమాది అష్టసిద్ధులు, సాధనలు) ముఖ్యం. ఈ తైవానికి 28 ఆగమాలు ప్రమాణం. కాపాలికుల్లో కపోలం ధరించడం, దిగంబరత్వం, నరబలి వుంది. అఫోర్శైవులు ఈ శాఖవారే. మత్స్యంద్రనాథ, ఫోర్క్ నాథులు. బైరువులు కూడా వున్నారు. తమిళనాట బెముంది నాయనార్థ శివభక్తులుగా ప్రసిద్ధులు.

తెలుగునాట తైవం:

తెలుగునాట ప్రఖ్యాతం కాలాముఖ, పాశుపత శాఖలు. శ్రీశైలం, మహానంది, ఓరుగల్లు, కాళహసి, పుష్పగిరిలలోని దేవాలయాలు తైవమత శాఖల కేంద్రాలు. వీటిలో కొన్ని గోళకీమరాలు. ఉదాహరణకు అలంపురం కాలాముఖశైవ కేంద్రం. కాలాముఖ, పాశుపత, శ్రమణ సంప్రదాయాలను పాటించేవారు ప్రజలకు, గ్రామాలకు దూరంగా వుండేవారు. ఎల్లోరాలోని తైవగుహలు ఉత్సవీపిదుగు విషయాన్ని, బౌద్ధ ధైరవాదుల శ్రమణాన్ని కలుపుతున్న వంటారు కొందరు పరిశేధకులు.

తెలంగాణాలో క్రీ.పూ. 5వ శతాబ్దం నుంచే విస్తరించిన బౌద్ధమతం హీనయాన, మహాయానాలుగా, మహాయానంలో

శూన్యవాదం రానురాను మంత్రయాన, వజ్రయాన, గుహ్య సమాజాలుగా మారిపోయిందంటారు కొందరు చరిత్రకారులు. క్రీ.శ. 7వ శతాబ్దం ప్రారంభకాలంలో బౌద్ధమతానికి వ్యతిరేకంగా ఇతర మతాలు అసహనంతో ప్రవర్తించాయి. వజ్రయానంతో బౌద్ధం నీతిబాహ్యమైనదని బద్ధాం అయింది. ప్రభుసమ్మితాలుగా వెలుగొందిన బౌద్ధ, జ్ఞాన మతాలకు వ్యతిరేకంగా తైవమతశాఖలు కట్టుదిట్టంగా దాడులు మొదలుపెట్టాయి. బౌద్ధం శీలం కోల్పోయింది కనుక శిక్షార్థమైనదని భావించారు కాలాముఖ, కాపాలికులు.

ఈ నమయంలో లోకశీలాభిమానంతో బౌద్ధులను అరికట్టడానికి మాహేశ్వరులైన కాలాముఖులు రూపొందించిన ఉర్ధుమంలో భాగమే 'శ్రీఉత్సవీత్రిపిదుగు' పేరుతో కాలాముఖుల సంఘం ఉర్ధుమించడం. ఉత్సవీత్రిపిదుగు మహేశ్వర మతశాఖకు చెందిన పాశుపత, కాలాముఖాలలో ఒకదానికి చెందినదని వివరించారు చరిత్రకారులు.

ఉత్సవీత్రిపిదుగు శాసనాలలో కనిపించే లగుడం(లకుటం) లకులీశుల ఆయుధం. రెండవది వృత్తం. ఇది బౌద్ధుల శూన్యవాదానికి ప్రతీతిక. బౌద్ధుల శూన్యవాదం ప్రమాదకరంగా భావించిన కాలాముఖులు ఉత్సవీత్రిపిదుగులై బౌద్ధాదుల ధ్వంసానికి పూసుకున్నారు. శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు శాసనాలన్నీ కాలాముఖులకు సంబంధించినవే.

'శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు ఒక తాత్ప్రికతను వ్యతిరేకించడానికి, నిరోధించడానికి, నిర్మాలించడానికి పూసుకున్న మతైక ఉర్ధుమమే కాని, శిల్పులకూటమి పేరు కాదు'. అంటారు చీమక్కర్తి శేషగిరిరావు.⁴

ఉత్సవీత్రిపిదుగు శాసనాలు-ప్రదేశాలు:

1. విజయవాడ, ఆక్రమ్మన్-మాదన్న గుహలు: 1. శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదు(గు)
2. విజయవాడ, ఉండవల్లి గుహలయాలు : శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు / శ్రీ గుణాదిత్య
3. ప్రకాశం జిల్లా, నశ్వరోలు : శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు
4. ప్రకాశం జిల్లా, ఔరవకోన : 1. శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు, 2. ఏకస్త నివాసి
5. కర్నూలు జిల్లా, వగిడాల మండలం, ప్రాతకోట - 1. శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు
6. కర్నూలు జిల్లా, సాతానికోట : శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు/ఏకాస్తనివాసి లోక శీలాభిమాన(శిలాభిమాన) / శ్రీ అర్జున్ న్న మహేశ్వర కాలాముఖ
7. కర్నూలు జిల్లా, నంద్యాల కడమల కాల్ప శివసందీశ్వరాలయం: శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు/ ఏకస్త నివాసి
8. కర్నూలు జిల్లా, మహానంది, రామాలయం: ...వాస్తవిత (ఉ)త్సవీత్రిపిదుగు కొత్తపు క్యా...మియప్రిలిని థీ.../..ప్రాసే
9. మహబూబ్ నగర్ జిల్లా, అలంపురం చండికాలయం : 1. శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు, 2. గు
10. నాగర్ కర్నూలు జిల్లా, డెరుగొండ - చెన్నకేశవాలయం : శ్రీ ఉత్సవీత్రిపిదుగు
11. మహబూబ్ నగర్ జిల్లా, సంగమేశ్వరాలయం, కూడలి : శ్రీ

సతేశ్వరం - విశిష్టకంకాళభారి శాసనం

- ఉత్సత్తి పిడుగు/వికాంతనివాసి(8వ శ. లిపి)
12. జయశంకర్-భూపాలపల్లి జిల్లా, పాండవులగుట్ట, రేగొండ :
1. శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు, 2. ఏకస్తనివాసి పరమ మ, 3. హేశ్వర భత్తన్ మహాముని
 13. జయశంకర్-భూపాలపల్లి జిల్లా, పాండవులగుట్ట, రేగొండ :
ఉత్సత్తి పిడుగు
 14. నల్గొండ జిల్లా, విలేశ్వరాలయం : శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు
 15. బోక్రధన్ గుహ, జెరంగాబాద్, మహోరాష్ట్ర : శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు
ఈ శాసనాలు లభించిన ప్రదేశాలను కలిపి మాసినపుడు ఇవన్నీ గుహలయాలు, దట్టమైన అడవులలో ఉండడం శ్రీశైలంతో ముడివడి వుండడం గమనించవచ్చు. శ్రీశైలం కాలాముఖులు, కాపాలికుల కేంద్ర క్షేత్రం. ఈ మతాచార ప్రవర్తకుల మార్గాలు ఏకోస్ముఖంగా ఉన్నాయని అనిపిస్తున్నది.

ఉత్సత్తి పిడుగు శాసనాలలో 8బోట్లు శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు లేదా ఉత్సత్తి పిడుగు పేరొన్నబడింది. 3బోట్లు శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు వికాంతవాసి అని ఉంది. కర్మాలు జిల్లా, మహాసంది, రామాలయంలో ‘...వాణిత (ఉ)త్సత్తి పిడుగు కొఱువు కూడా... మియుట్రిటిని భీ.../..ప్రాసే’ అని రాయబడడం చిత్రంగా ఉంది. ఇందులో ఒక్క ‘ఉత్సత్తి పిడుగు’ను గుర్తించడానికి వీలుస్తుది కనుక ఇది ఉత్సత్తి పిడుగు శాసనం అన్నారు శాసనవేత్తలు.

భూపాలపల్లి జిల్లా రేగొండ గ్రామం పాండవులగుట్ట మీద గొంతెమ్మగుహలో ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు, ఏకాస్తనివాసి, పరమ మహేశ్వర భత్తన్ మహాముని’ అని చెక్కిపున్న శాసనంలో పేరొన్నబడ్డ ఉత్సత్తి పిడుగు వికాంతవాసి, పరమ మహేశ్వరుడైన భత్తన్ మహాముని గురించి చెప్పుతున్నది. పరమమాహేశ్వరులు కాలాముఖులేకదా. భత్తన్ మహాముని పరమమాహేశ్వరప్రతితుడు.

మరొకటి కర్మాలు జిల్లా, సాతానికోట శాసనంలో ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు/వికాస్తనివాసి లోక శిలాభిమాన (శిలాభిమాన)/ శ్రీ అర్జున్ మహేశ్వర కాలాముఖ’ అని రాయబడింది. ఈ శాసనంలో ‘అర్జున్’ మహేశ్వర కాలాముఖ శైవశాఖకు చెందినవాడని పేరొన్నబడ్డాడు. మిగతా ఉత్సత్తి పిడుగు శాసనాలలో ఉన్నట్టే ‘వికాస్తనివాసి’ సామాన్యమే. కానీ, ఈ శాసనంలో అర్జున్ కాలాముఖుడు ‘లోకశిలాభిమానుడు’. కనుకనే ‘లోకశిలం’ లోపించింద

నుకున్న బౌద్ధాదిమతాలను నిర్మాలించడానికి బద్ధకంకణులైన కాలాముఖులు పూనుకున్నారని చెప్పవచ్చు. అంతేకాని శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు ‘శిలాభిమానం’కల శిల్పుల సమాఖ్యకు చెందినదని చెప్పడం సముచ్చితం కాదు.

6,7,8 శతాబ్దాలలో కాలాముఖ, కాపాలికులు ఆచరించిన మతసిద్ధాంతాలు, అలోచించిన తాత్ప్రికభూమికలను అనుసరించి చూసినపుడు వాళ్ళంత వీరమతాభిమానులై ప్రవర్తించినారో అర్జున్ మహాతుంది. కాపాలికులలో షైరవాచార్యులు ఎంత భయంకరంగా కనిపించేవారో, వారి కార్యకలాపాలు ఎట్లు రఘ్యంగా నెరిపేవారో భఫభూతి ‘మాలతీమాధవం’ చదివితే తెలిసిపోతుంది. కాలాముఖులు, కాపాలికులు శివార్ఘణంగా నరబలులిచ్చేవారని చరిత్రలో చెప్పబడ్డది. శ్రీశైలం హరకేశ్వరానికి చెందిన కాపాలికులు ‘అదిశంకరాచార్యు’చ్చే పట్టుకుని బలివ్యబోయారనే కథనాన్ని కూడా తలచుకోవడం అసందర్భమేమీ కాదు. తమిళనాట సంబంధానార్ జైనులును ఊచకోతకు గురిచేసినాడని, వారిని హింసించిన తీరుకు నిదర్శనంగా కొన్ని దేవాలయాల్లో చిత్రించిన ‘మూర్ఖరన్’ ఉన్నాయి. పాలకుర్తి సోముణుడు రాసిన పండితార్థు చరిత్రలోనే దేవర దాసిమయ్య చేసిన జైనప్రతావలంబుల వధ, జైన బసదుల కూల్చివేత గురించి పేరొన్నబడి ఉంది. కాలాముఖుల ఆగ్రహానికి గురైన బౌద్ధ, జైనక్షేత్రాల జూబితే పెద్దదే లభిస్తున్నది. ఉదాహరణకు పట్టాన్ చెరు (పొట్లచెరువు), కొలనుపాక, వరంగల్, పూడూరు వంటివి.

ఉత్సత్తి పిడుగు శాసనాలు గుహలయాలవద్ద దొరకడంవల్ల వీటి నిర్మాణంలో భాగస్వాములైన శిల్పుల వీరురచుకున్న సమాఖ్య, శ్రేణి ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు’ పేరుతో ఉండేదన్న అఖిప్రాయం విశ్వసనీయంగా లేదు. లేదా శిల్పులను ఆదరించిన పాలకుని చిరుదు అనే వాదన సమంజసం అనిపించడు. ఇందుకు రేసాటిచేడ రాజులకున్న బిరుదు ‘ఎరికల్’ అంటే నిష్పురాయే కనుక వారికి ఈ శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగుకు సంబంధముందనే చరిత్రకారులున్నారు. ఉండవల్ల గుహలయాలవద్ద ఉన్న ఉత్సత్తి పిడుగు శాసనంలో మాత్రమే రాజరికం ధ్యనించే ‘గుణాదిత్యు’ అనే పేరున్నది. ఏ పరిపాలకుడో, ఎప్పటివాడో చెప్పడగిన చారిత్రక ఆధారాలేమీ లభించడం లేదు.

అందుచేత శ్రీ ఉత్సత్తి పిడుగు ‘మాహేశ్వరమతాన్ని నిష్పురంగా ఆచరించే కాలాముఖ, కాపాలికుల శ్రేణి అనుకోవడానికి అవకాశ ముంది.

ఉత్సత్తి పిదుగు-కొత్త ‘కంకాళధారి’ శాసనాలు

శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు కాలాముఖులు, కాపాలికుల శాసనమేనని బలంగా చెప్పడానికి కొత్తదారి చూపిస్తున్న కొత్త శాసనాలు ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు-శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి’ శాసనాలు.

ఉత్సత్తి పిదుగు-విశిష్ట కంకాళధారి శాసనాలు: బెలంగాణాలో...

- మహాబుభ్రం నగర్, అచ్చంపేట-సలేశ్వరం : శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు, శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి (సలేశ్వరుని గుడిలో ఎడమవైపున ‘శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి అని నాగరిలిపిలో, ఉత్సత్తి పిదుగు అని బ్రాహ్మణిలిపిలో రెండు విడిగా శాసనాలు చెక్కిఉన్నాయి.)
- కూడపల్లి, సంగమేశ్వరాలయం, సందిమంపం ఎడమవైపు గోడమీద: 1. శ్రీ విశిష్ట కం 2.కాళధారి (9వ శ. లిపి) (inscriptions on stones and other materials- 1979-80,p.32)

రాయలసీమలో...

- సాలంక మల్లేశ్వరస్వామి ఆలయం, సాలంక, కొండూరు గ్రా. అట్లారు మండలం, కడప - ‘శ్రీ విశిష్ట కం, కాళధారి’⁵
- శ్రీ ఇష్టకామేశ్వరి నిత్యపూజేశ్వరస్వామి ఆలయం, నిత్యపూజకోన, వంటాతిపల్లి, సిద్ధవటం, కడప - ‘ఉత్సత్తి పిదుగు, 2. శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి’ (దేవనాగరిలిపి)⁶
- కామాక్షి కప్టీశ్వర స్వామి ఆలయం, కప్టీశ్వర కోన, సిద్ధవటం మం. కడప జిల్లా - ‘శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి’
- రామలింగేశ్వరస్వామి దేవస్థానం, లంకమల, బద్ధేలు మం. కడప జిల్లా - ‘శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి’

కంకాళధారి అంబీ అస్తిపంజరం ధరించినవాడు లేదా పుర్తిలు, ఎముకలు ధరించినవాడనే అర్థం వస్తుంది. కంకాళధారులు కాపాలికులు. ఏరి దైవం కంకాళమూర్తి కావచ్చ. శివణ్ణి, శివావతారమైన బైరవుణ్ణి ‘కంకాళమూర్తి’గా ఆరాధిస్తారు. కంకాళమూర్తి శివుని అవతారం. బ్రహ్మశిరసును ఖండించినప్పటి శివుని దేశదివ్యురి రూపం.

మయమత శిల్పశాస్త్రం

‘అద్వాష చతుర్భూపుః పఢ్యుజోవా మహేశ్వరః
మణిభిః శంఖజ్యేర్మాగ్నిర్మాణితస్వహీ కుండలః
పాలికం వామపత్రంవా త్వరికాలంకృతాకటిః
వ్యాప్తచర్యాంబలదేవః శ్వేతద్వాల్మిళోచనః
పాదుకాలంకృతంపాదం ధక్కువాద్యాన్వితః కరః
సర్వాలంకృత సంయుక్తః సర్వభూతగుణాన్వితః
విశ్రమిశ్రీగుణావృత్తః కంకాలశ్వరువేషభాక్త్’ అని కంకాళమూర్తి- ప్రతిమాలక్షణాన్వితి విపరిస్తున్నది.
ఈ ఉత్సత్తి పిదుగు శాసనాలలో ‘శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి’ని

పేర్కొనడం తమ సమాఖ్యగా ఎంచుకొన్నపారితో కొత్తశాఖనా? ఒక శైవాచార్యుడి పేరా? అనే సందేహం కలుగుతున్నది. విశిష్ట కంకాళధారి శాసనాలన్నీ 9వ శతాబ్దపు నాగరిలిపిలో అగుపిస్తున్నాయి. ఉత్సత్తి పిదుగు మట్టుకు ప్రతిచోట 7,8 శతాబ్దాలపు తెలుగుస్వామిలిపిలోనే రాయబడ్డది. రెండు పేర్లను ఒకేచోట రాసినపుడు లిపి, భాషాభేదాలు ఎందుకు పాచించారు. ఒపుంశః ‘శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి’ ఉత్సత్తి పిదుగు సంఘంలో కొత్తగా ఆవిర్భవించిన కాపాలికుల మతశాఖ కావచ్చ. ‘శ్రీ విశిష్ట కంకాళధారి’ లేఖనాలు ఉత్సత్తి పిదుగు సంఘం వారి కార్యాచరణలు 9,10 శతాబ్దాల వరకు కొనసాగాయని చెప్పే శాసనాధారాలుగా భావించాలి.

శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు శాసనాలను పరిశీలించి విడమర్చినపుడు, అపి దేవాలయాలు, మూర్తులను చేక్కే శిల్పుల సమాజానికి సంబంధించిన సమాఖ్య శాసనాలు కాదు, కాలాముఖులైన నంఫాల లేఖనాలని స్పష్టమాత్రాన్నది. బైరవకోన సుంచి బోక్కన్ దాకా వేయబడిన ఈ శాసనాల వెనక కాలాముఖుల అన్యమత నిర్మాలనాదీక్క ఎంత తీవ్రంగా ఉండేదో బోధపడ్డత్తున్నది. 7వ శతాబ్దం నాటికి బౌద్ధం పతనం అంచులదాక చేరిందని, జ్ఞానం నిరీక్షణతత్త్వం కంటగింపుగా మారిందని భావించిన కాలాముఖ, కాపాలిక శ్రేష్ఠులు తీసుకున్న నిర్మాలన్నీ చాటినవే ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు శాసనాలు. తొలినాళ్ళ ఉత్సత్తి పిదుగు వికాసనాలు, మలినాళ్ళ ఉత్సత్తి పిదుగు కంకాళధారి శాసనాలు వారి అన్యమత శిక్ష స్వమత రక్షలకు నిదర్శనాలై నిలిచాయి. 7వ శతాబ్దం సుంచి 10వ శతాబ్దం వరకు తెలుగునాట సంభవించిన రాజకీయాల మార్పులు, బౌద్ధ, జ్ఞాన, శైవ మతాల్లో వచ్చిన పరిణామాలకు గ్రాఫ్ వంటివి ఈ ఉత్సత్తి పిదుగులనిపిస్తున్నది.

అధార భూమికలు:

- చీమకుర్లి శేపగిరిరాపు - ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు’
- ఈమని శివనాగిరెడ్డి(సంపాదకుడు)- తెలుగు శిల్పుల వైభవం
- ఆంధ్ర మహాభారతం, శాంతిపర్వం, 1-108పద్యం- ఉత్పథం
- రామయణం-బాలకాండ
- భవభూతి-మాలతీమాధవం
- Sri Utpattipidugu -- unread histories by Snehal Tambulwadikar- Khedkar
- నాగదాసరి మునికుమార్-‘నిత్యపూజకోన జ్ఞైతుమహోత్తుల్’, పే. 20
- డా. నేలటూరి వేంకటరమణయ్య (సంపాదకులు)- కడప శిలాశాసనములు వగయిరా-1912, సిద్ధవటం శిలాశాసనములు, పే. 200

- శ్రీరామేషు హరగోపాల్, m : 99494 98698
e: akshara25@gmail.com

యక్కగానం - భాషా సారస్వతాలు

“రోవేషు నాటకం రమ్యమ్” అని చెప్పినట్లుగా జానపదకళా రూపాల్లో యక్కగానం రమ్యమైనది. నేటికీ గ్రామాల్లో ఆదబడుతున్న అచ్చమైన జానపదకళారూపం. యక్కగాన ప్రదర్శనల వలన సామాన్య ప్రజలకు తెలుగుభాష పట్ల ఆసక్తి పెరిగింది. యక్కగానాల ప్రభావంతో రామాయణ, భారత, భాగవత, పురాణ, చారిత్రక కథలు ప్రాచుర్యాన్ని పొందాయి.

ప్రపంచంలోని ప్రతి మానవుడు తన ఆలోచనలను, ఇతరులకు తెలుపడానికి, ఇతరుల ఆలోచనలను తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగించే సాధనమే భాష. భాష ప్రవాహం లాంటిది. కొత్త కొత్త పదాల్చీ తనలో ఇముడ్చుకుంటుంది. మానవుడు భాషను సృష్టించినపుటినుండి ఇప్పటి వరక ఈ విధమైన మార్పు జరుగుతూనే ఉంది. పొశ్చాత్యులు పరిపాలన ప్రారంభించాక భాషలో అనేక మార్పులు చోటు చేసుకున్నాయి. భాషా వికాసం జరుగకపోతే క్రమక్రమంగా ఏ భాషైనా సరే మృతభాష అవుతుంది.

యక్కగానాలు ఆంధ్ర, రాయలసీమ, తెలంగాణలోను, దక్కిణదేశంలో, తంజావూరు, మధురై, మైసూరు, పుదుక్కోటు తిరుచునాపల్లి, చెంగల్పట్టు, సేలం, మదరాసు మెదలైన ప్రదేశాలలోనూ తెలుగుభాష వ్యవహారింపబడుతున్న అనేకచోటు విస్తరించినవి. తెలుగున రచించబడిన ఈ యక్కగానాల్లో తెలుగుతో పాటు ఆయా ప్రాంతాల మాండలికాలు, మాండలిక భాషతో పాటు వివిధ కులాల వారు వ్యవహారించిన భాషాభేదాలు, కొన్ని యక్కగానాల్లో సంస్కృత, ప్రాకృత, పాశ్చి మొదలైన భాషల పదజాలం, జాతీయములు,

ప్రయోగించబడాయి. వ్యాకరణముల అడుగుజాడలను ఆశయింపక పదప్రయోగ విషయములో యక్కగానకవులు స్వాతంత్ర్యమును పొందారు. వివిధ భాషల నిలయమై భాషా విషయకంగా యక్కగానం తన ప్రత్యేకతను నిలుపుకొని వైవిధ్యాన్ని కనబరుస్తుంది.

జానపదుల భాష స్వవహరికం. వ్యవహారిక భాషలోని మాండలిక పదాల మాధుర్యాన్ని అస్యాదించాలంటే యక్కగానాన్ని మించిన సాహిత్య ప్రక్రియ మరొకటి లేదని చెప్పవచ్చు. ఉండాహారణకు తాకట్ల మాటలు, అంబుళ్ళ, ఒకపారి, గోస, గద్దరించు, తటుకును, తొక్కుడు, దెంకపోపు, బుదగరించు, గండుమెండు, బుగులు, లెంకుడు, గులోబు, సంసారం, సోయి, వుసుక, సరసర బొక్కబోర్డ, సరాన, సంకబి, కురిచి మొదలైన మాండలిక పదాలు యక్కగానాలలో కనిపిస్తున్నాయి.

చారిత్రక, సామాజిక కారణాలపల్ల ప్రతిభాషలో అన్యదేశ్యాలు చోటుచేసుకుంటాయి. తెలంగాణ ప్రాంతం అనేక సంవత్సరాలు నిజాన నవాబుల ఏలుబడిలో ఉన్నందున అనేక ఉర్దూపదాలు తెలుగు సాహిత్యంతో సహజీవనం చేసాయి. అలాగే ఆంగ్లీయుల ప్రభావం పల్ల ఆంగ్లపదాలు, సరిహద్దు రాష్ట్రాల ప్రభావం పల్ల మరాతి, కన్నడ పదాలు, యక్కగానాలలో ప్రవేశించి తెలుగు పదాలే అన్నంతగా కలిసిపోయాయి. తమాషా, తహసీలు దాఖలు, సుబేదారు, మజా, దస్కుతు, జారీ, దివాను, బైరో, తల్వార్, దర్వ్వజ్, హకీల, బేటి, ఫిరంగి, బండోబస్తు, బేజారు బనాయించు, సలామ్, సీసా, చా, జిడ్డు, పాటక్, కామూవ్ వంటి పదాలు యదాతథంగా యక్కగానాలలో

ప్రయోగించబడ్డాయి. ఇలాంటి పదాలే కాకుండా నిఘంటువుల కెక్కని పదాలు చాలా దర్శనమిస్తున్నాయి.

భాషకు అందాన్ని చేకూర్చి దాని విస్తరణకు తోడ్పడేవి జాతీయాలు. చాలా మంది కవులు తమ యక్కగానాల్లో జాతీయాలను ప్రయోగించి భాష పెంపుదలకు తోడ్పడ్డారు. ప్రపంచంలోని భాషలన్నింటికి ఏ భాష ప్రత్యేకత ఆ భాషకే ఉంటుంది. ఒక భాషలోని సొగసు, వాక్య నిర్మాణం ఇంకో భాషలోనికి అనువదించడం కష్టం. కొన్ని పదాలు అనులు అనువాదానికి లొంగవు. కనుక వాటిని యదాతథంగా ప్రయోగిస్తారు. మానవ జీవితంలో కంటికి కనిపించే, అనుభవంలోకి వచ్చే, అనుభూతిని కలిగించే విషయాల నుండి జాతీయాలు వుడుతాయి. నంగనాచి, పిలవని పేరంటం, పొద్దగూకుల, దుమ్ముకొట్టు, అడవిలవడ్డట్టు, చెల్లిపోవు, కంట్లోదుమ్ముకొట్టు మొదలైన చాలా జాతీయాలు యక్కగానాలలో చోటుచేసుకున్నాయి.

అల్పాక్షరాలలో అనల్పార్థ రచనలాగా అల్పాక్షరాలలో అనంతమైన జీవితానుభవాన్ని అందించేవి సామెతలు. సామెతల ప్రయోగం వలన కూడా భాష యొక్క అందాన్ని ఇనుమడింప చేయవచ్చు. అన్ని భాషల్లోనూ ఈ సామెతలు ఉన్నాయి. కాలం

తెలియని ఏనాడో, ఏ వ్యక్తి నోటనో, పుట్టి పరంపరగా ఒకతరం నుండి మరొక తరానికి తరలి వచ్చినవీ సామెతలు. కానీ ఎప్పుడు, ఎవరి ద్వారా పుట్టాయి తెలియకపోయినా ఏటి పుట్టుకు కారణం జానపదాలే అని చెప్పాచు. ప్రజల దైనందిన వ్యవహరాలలో వాడే సామెతలు యక్కగానాలలో అడుగుగునా దర్శనమిస్తాయి. “మంత్రాలకు చింతకాయలు రాలవు”, “నోరాడితే చెయ్యాడును”, “తల్లిలేని పిల్లలంత దయ్యాలపాలు”, “పిల్లికనులు మూనుకొని పాలు త్రాగుచు ఒరులెరుగరని తలచినట్లు”, “ముందు నుయ్య వెనుక గొయ్యి”, “పెద్దతనంబు వచ్చే బుద్ది పెడతల చిట్టె”, “ఈబుడ్డకొద్ది యవ్వనమ్ముస్తది”, “లోతెరుగక చెర్రబడ్డట్టాయైనే” మొదలైనవి. లోకానుభవంలోని సామెతలను రచయితలు కొంచెం మార్పు చేసి యక్కగానాలలో ప్రయోగించారు.

పాశ్చాత్యల దండయాత్రలతో మనభాషలో ఇతర భాషాపదాలు చేరి తెలుగుతనం ఉట్టిపడేటట్లు మన సారస్వతంలో కలిసిపోయాయి. ఈనాడు యక్కగాన సాహిత్యంలో కూడా కలిసిపోయి భాష సారస్వతం ఒక కొత్త అందాన్ని సంతరించుకున్నది.

-డి. రాజు m : 9989515549,

e : telugurajusirmedakare@gmail.com

పరిశోధకులకు నుభవార్త

దక్షన్ ల్యాండ్ కు ISSN అమోదం

దక్షన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) అమోదం పొందినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, బైత్స్ పోక, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక, విశేషభాత్మక రచనలను ప్రచులంప జేసి వినియోగించుకోవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకోవడానికి ఈ సదవకాశాన్ని సంధీనియోగపరుచుకోవాలని కోరుతున్నాం.

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :

“చంద్రం” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029 Telangana.

సంప్రదించవల్సిన ఆఫీన్ ఫోన్ : 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com

website: www.deccanland.com

- ఎడిటర్

ప్రకృతే నియంత్రిస్తుంది!

13

ప్రకృతే శాసిస్తుంది!!

అంటార్మికో అంతరించిపోతే!!??

(గత సంచిక తరువాయి)

గత రెండు కథనాలలో అంటార్మికోకు సంబంధించిన చాలా విషయాల్ని తెలుసుకున్నాం. అంటార్మికోపై జరిగిన ప్రయోగాలన్నీ గతంలో కన్నా అంటార్మికో వేది ప్రాంతంగా మారుతుందన్నట్లుగా గణాంకాల్ని అందించాయి. గత ఆరు దశాబ్దాలుగా ఈ ప్రాంతంలో ప్రతీ దశాబ్దానికి ఉప్పోస్తేగ్రహ ఈ కింది విధంగా పెరుగుతన్నట్లుగా తెల్చారు.

సంవత్సరం	1957	1967	1977	1987	1997	2008
ఉప్పోస్తేగ్రహ	0.00	0.05	0.10	0.15	0.20	0.25

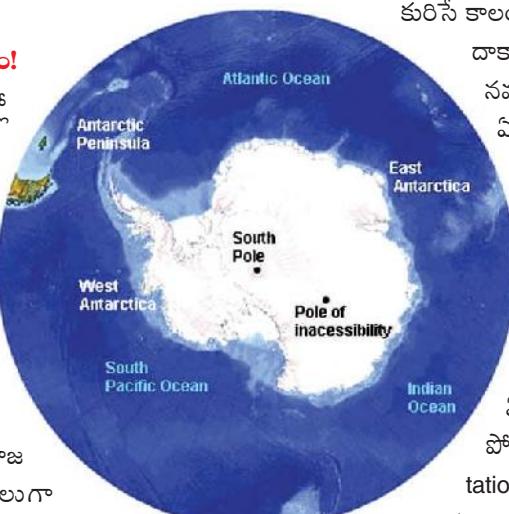
అలాగే గత అయిదు సంవత్సరాల నుండి ఉప్పోస్తేగ్రహటలు అనుమ్యంగా పెరుగుతన్నట్లుగా శాస్త్రజ్ఞాలు, పరిశోధకులు గుర్తించారు. అవి వరుసగా

24 మార్చి 2015	17.5°c
6 ఫిబ్రవరి 2020	18.3°c
13 ఫిబ్రవరి 2020	18.3°c
2 జూలై 2021	18.3°c

గతి తప్పుతన్న కాలానుగుణ హిమపాతం!

సాధారణంగా ధృవాల్లో శీతాకాలంలో హిమపాతం జరగడం, వేసవిలో కరగడం జరుగుతుంది. ఇదో ప్రకృతి సమాజ ప్రక్రియ. ఇదే ప్రక్రియ ఎత్తైన పర్వతాల్లో కూడా జరుగుతుంది. అందుకే ఈ పర్వతాల్లో పుట్టే నదులు పర్వతాలంలో పర్వతము నీటితో ప్రవహించగా, వేసవిలో మంచు కరిగి ప్రవహిస్తాయి. అందుకే వీటిని జీవనదులని అంటారు. కానీ, ఈ సమాజ ప్రకృతి క్రియలు తాతం తలక్రిందులుగా మారుతున్నాయి. ధృవాలలో మంచు కురవడం, తరగడం ఓ సమతుల్యతతో జరిగేవి. కానీ ఈ చర్యలు కూడా అపస్వంగా జరుగుతున్నాయి.

ఉదాహరణకు అర్కటిక్ (Arctic) ప్రాంతంలో 1978-2021 దాకా ప్రతీ దశాబ్దానికి 13.1 శాతం చొప్పన హిమపాతం తగ్గినట్లుగా రికార్డులు తెలుపుతున్నాయి. అనగా ప్రతీ సెప్టెంబర్లో కురవాల్సిన మంచుకన్నా 2.6 శాతం మంచు తక్కువగా కురుస్తున్నది. ఇదే స్థితి

అంటార్మికో భాండ

అంటార్మికోలలో మరో రూపంలో జరుగుతన్నట్లు పరిశోధనలు చెపుతున్నాయి. వాటిని తెలుసుకునే ముందు అంటార్మికోకు సంబంధించిన భూ భాగోళిక విషయాల్ని చూద్దాం!

భాగోళికంగా అంటార్మికో : (Physical geography)

దడ్డిం ధృవం చుట్టూ అవరించిన అంటార్మికో, ఇతర భూభండాలకు భిన్నమైన భాగోళిక, వాతావరణ రుతువుల్ని కలిగి వుంటుంది. ఎత్తైన పీరభూమిలా చిన్నపొటీ కొండలతో దాదాపు నాలుగు కి.మీ. మంచు పలకల మందంతో వుండే ఈ మంచు (ఎడారి) క్రింద ఘైదానాలు, లోయలు, పర్వతాలు, నదులు వున్నట్లుగా పరిశోధకులు భావిస్తున్నారు. ఉపరితలంగా అగ్నిపర్వతాలు ఛోటుచేసుకోవున్నా మంచు అడుగు భాగాన దాదాపు 91 అగ్ని పర్వతాలున్నట్లు గుర్తించారు.

రుతువులు (Seasons) :

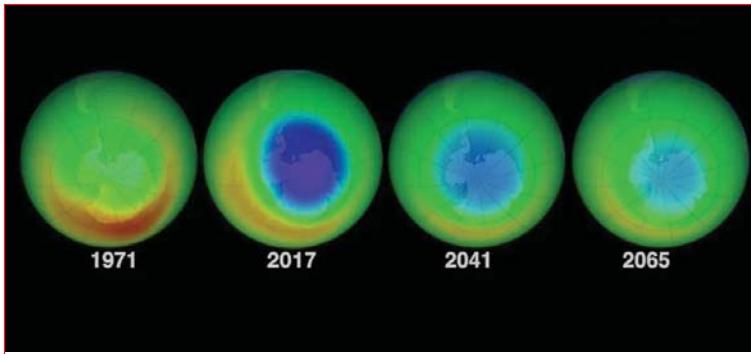
శీతాకాలం, వేసవి కాలం మాత్రమే ఇక్కడ కనిపించే రెండు రుతువులు. మార్చి నుంచి సెప్టెంబర్ దాకా శీతాకాలం (మంచు కురిసే కాలం) కొనసాగగా, అక్టోబర్ నుంచి ఫిబ్రవరి దాకా వేసవి కొనసాగుతుంది. దినీకి ముందు నవంబర్, డిసెంబర్లో వసంత రుతువు ఏర్పడుతుంది. ప్రతి జనవరిలో అతి వేది మాసంగా గుర్తిస్తారు. అనగా (0°C) ఉప్పోస్తేగ్రహ అన్నమాట!

ప్రతి శీతాకాలంలో రమారమి 5 సెం.మీ. మంచు మాత్రమే కురిసినా, కురిసిన మంచు కురిసి నట్లుగా గడ్డకట్టును. కారణం, చల్లని గాలి ఏమాత్రం తేమను పొదిమి వట్టక పోవడంతో నిరంతర అవపాతం (precipitation) జరగడు. కాబట్టి వాతావరణంలో తేమ (humidity) లేకపోవడానికి, అక్కడ వేడి లేకపోవడం కూడా ప్రధాన కారణం.

మొత్తంగా అవపాతం లేకుండా, ఉప్పోస్తేగ్రహ పెరగకుండా పడిన మంచు పడినట్లుగానే వుంటుంది. అలాగే గడ్డగా (glacier) మారుతుంది. కానీ, ఈ ప్రక్రియలో కూడా ఇప్పుడు మార్పులు జరుగుతున్నాయి.

వాయువులు : (winds)

సాధారణంగా గాలులు మైదానాల గుండా వీచి కొండల్ని, గుట్టల్ని, పర్వతాల్ని తాకి దారి మళ్ళీతాయి. కానీ దీనికి విరుద్ధంగా అంటార్చిబీకాలో గాలులు ఎత్తెన దిబ్బల, కొండల నుంచి క్రిందికి వీస్తాయి. వీటిని కాటాబాటిక్ (Katabatic) గాలులని పిలుస్తారు. వీటి వేగం గంటకు 100 కి.మీ. నుంచి 160 కి.మీ. సరాసరి వున్నా, ఆ మధ్యన గంటకు 320 కి.మీ. వేగం కూడా నమోదు అయింది. ఇక ఎత్తుగా వుండే దక్కిణ ధృవం దగ్గర సరాసరి గంటకు కేవలం 19 కి.మీ. వేగం మాత్రమే వుంటుంది.

బిజోన్ పొర.. నిన్న.. నేడు.. రేపు. (నివారణ చర్యలు తీసుకుంటే..)

అర్థరాత్రి సూర్యుడు (Midnight Sun)

అక్షోబ్ర సుంచి ఫిబ్రవరి దాకా అయిదు నెలల పాటు కొనసాగే వేసవిలో దాదాపు ఆకాశంలో సూర్యుడు అగుపిస్తానే వుంటాడు. ఉత్తర ధృవంలో ఆరు నెలలు పగలు, ఆరు నెలలు రాత్రులు ఏర్పడితే, ఇక్కడ కొంత తేడాగా వుంటుంది. దీర్ఘ పగలుతో సూర్యుడు అస్తమించిని దృశ్యం వుంటుంది. అందుకే అంటార్చిబీకాను 'అర్థరాత్రి సూర్యుడి' ఖండంగా ఫిలుస్తారు. ఈ కాలంలోనే కావల్సినంత సూర్యరశ్మి లభించడంతో ఈ ప్రాంత జీవులన్నీ చురుకుగా వుంటాయి. సాధారణ ఉష్ణోగ్రత (-10° నుంచి 0°) ల మధ్య తచ్చాడడంతో పరిశోధకులకు ఇది అనుమతి కాలంగా భావించి ఇక్కడికి చేరుకుంటారు. ఈ కాలంలో పొడిగా ఉన్న మంచు ఎదారిలా కనిపిస్తుంది.

అందుకే ఈ ప్రాంతాన్ని అత్యధిక పొడి, శీతల, వేగవంతమైన గాలుల నిలయమైన ఖండంగా పరిశోధకులు చెప్పుకుంటారు. కాబట్టి ఇక్కడ ఎలాంటి టైమ్ జోన్సు (time zone) గుర్తించలేదు. ఆయా దేశాల పరిశోధకులు వారి దేశాల, ప్రాంతాల టైమ్ జోన్సునే పాటిస్తారు.

తలక్రిందులవుతున్న తూర్పు అంటార్చిబీకా వేసవి శీతలీకరణ:
(Disturbance of summer cooling system)

ప్రకృతి సహజసిద్ధంగా చోటుచేసుకునే వాతావరణ పరిస్థితులు భౌగోళికంగా రుతుచక్రాల్ని కల్పిస్తాయి. కానీ కొన్ని దశాబ్దాలుగా ఈ ప్రకృతి దృగ్విషయాలు గతి తప్పుతున్నాయి. మానవ మేధస్సుకు,

వాతావరణ మార్పుల్ని గుర్తించే యాంత్రిక శక్తికి కూడా అంతుచిక్కని పరిస్థితులు ఈ మధ్యన భౌగోళికంగా సాక్షాత్కరిస్తున్నాయి.

పోయిన డిసెంబర్లో అమెరికాలో సంభవించిన టోర్మో (tornado) స్ట్రైంచిన భీభత్తం తెలిసిందే! ఇప్పుడు అంటార్చిబీకా మంచు ఖండానికి ఇలాంటి విపత్తులే రాబోతున్నాయి.

భూతలంపై, జల తలంపై ఏర్పడే వీడనాలు, వాటి మధ్యన గల వ్యత్యాసాలు వాతావరణాన్ని ప్రభావితం చేయడం తెలిసిందే! ఇది ఓ క్రమానుగణంగా జరుగుతే ప్రకృతి ఆహ్లాదకరమే! కానీ గతి తప్పితే భౌగోళిక ప్రభయమే! గత అయిదు దశాబ్దాలుగా తూర్పు

అంటార్చిబీకా వేసవి శీతలీకరణ విధానం తలక్రిందు లవతున్నట్లుగా అమెరికా జాతీయ కేంద్ర వాతావరణ పరిశోధన సంస్థ (NCAR) శాస్త్రజ్ఞులైన పోల్ జాలియన్ (Paul Julian) మరియు రోలాండ్ మాడెన్ (Roland Madden)లు 1971లో అంటార్చిబీకాను పరిశీలించడం ద్వారా గుర్తించారు.

భూమధ్యరేఖ ప్రాంతంలోని ఉష్ణమండలాలను (tropical), హిందూ మహా సముద్రాలపై ఏర్పడే ఆవర్తనాలను, అల్పపీడన ద్రోణలను (depressions) పరిశీలించగా పశ్చిమ పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఉష్ణసంవహన (convection)

ప్రక్కియ కేవలం ఉపరితలానికి పరిమితమైనట్లుగా వీరు గుర్తించారు. దీంతో జనించిన ఉష్ణం వాతావరణంలోనే 30–90 రోజులు తచ్చాడి, మెల్లిగా తూర్పు అంటార్చిబీకా వైపు పయనిస్తున్నట్లుగా గ్రహించారు. ఈ ప్రకృతి చర్యలతో దక్కిణార్థగోళ (austral) ప్రాంత వాతావరణం వేడక్కడంతో ఏకరీతి వాతావరణ విధానానికి భిన్నంగా ప్రాంతియంగా రూపొందే వేడి, చల్లుచొలు ఓ అతుకుల బొంతలా (patch work) అంటార్చిబీకాపై చోటు చేసుకున్నట్లు వీరి పరిశీలనలు తెలిపాయి.

మేడన్ - జాలియన్ డోలనం

పశ్చిమ పసిఫిక్ మహాసముద్రంపై అకాలవ్రాలు (cluster) చోటు చేసుకోవడంతో వాతావరణంలోని తేమ ద్రవీకరణ (liquefaction) జరిగి విపరీతమైన ఉష్ణం జనిస్తున్నదని, ఇలా జనించిన ఉష్ణం వాతావరణంలోకి చేరి పీడనాల వ్యత్యాసాల్ని కల్పిస్తున్నాయని, దీంతో వేగవంతమైన గాలులు చెలరేగడం, ఇవి భూభ్రమణంచే ప్రభావితం కావడంతో ఊహించని వాతావరణ మార్పులు జరుగుతున్నట్లుగా పై అమెరికా శాస్త్రజ్ఞులు గుర్తించారు. ఈ విధంగా చెలరేగే వేడి గాలులు పశ్చిమ భూ మధ్యరేఖ ప్రాంతం నుంచి సోలామన్ (Solaman) ద్వీపాలవైపు పయనించడంతో తూర్పు అంటార్చిబీకా శీతలీకరణ 3–11 రోజులు అదనంగా జరుగుతున్నట్లుగా వీరు తేల్చారు. ఈ పరిశోధనలకు గుర్తుగా ఈ వాయువు తరంగాలకు మేడన్-జాలియన్ డోలనం (Madden - Julian Oscillation - MJO) అని పేరు పెట్టారు.

ఈదే విధానం హిందూ మహాసముద్రంపై చోటు చేసుకుంటే శీతలీకరణ విధానం దెబ్బతిని తూర్పు అంటార్చిటికా వేడక్కుతున్నట్లుగా వీరు గుర్తించారు. 1979 నుంచి 2014 దాకా ఈ విధానంతోనే వేసిన శీతలీకరణ జరిగేదని, కాని అకాల వర్షాలు, అనుచిత పీడనాలు పశ్చిమ ఉష్ణపొంతమైన పసిఫిక్ పై ప్రభావం చూపుతుండగా, హిందూ మహాసముద్రంపై తగ్గుతున్నట్లుగా వీరు పరిశీలించారు. ఈ విధానం తూర్పు అంటార్చిటికా వేసిన శీతలీకరణానికి (austral summer - Nov-Mar) దోహద పదుతున్నట్లుగా దక్కిణ కొరియా శాప్రజ్ఞల బృంద నాయకుడు ప్రో॥ యీలీ (Yilee) కూడా దృష్టికరించడం గమనించాలి.

దీనికి తోడుగా తరిగే ఓజోన్ పొర, ఎల్నినో (El Nino), దక్కిణ డోలనం (south oscillation) లు కూడా తూర్పు అంటార్చిటికాపై ప్రభావాన్ని చూపుతున్నాయి.

దెబ్బతింటున్న ఓజోన్ పొర (Depletion of Ozone) :

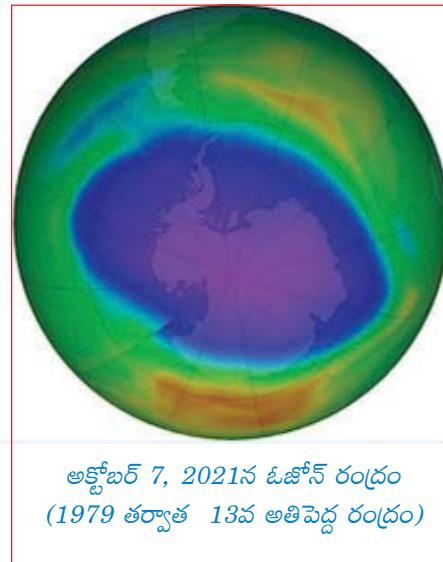
స్టోర్సో ఆవరణ కింద వుండే ఓజోన్ పొర సూర్యుని నుంచి వచ్చే కిరణాలలోని అతినీలలోపిాత (UV) కిరణాల్ని పడబోయడం (filter)తో భూగోళంపై గల ప్రాణకోటి (జంతువులు, మొక్కలు మొయి) ఒత్తికి బట్ట కట్టుతున్నాయి. కాని మానవ విభిన్న చర్యల ద్వారా, ఉత్పత్తి చేసి వినియోగించే రసాయనాల ద్వారా ఈ ఓజోన్ పొర క్లీషించడం, కొన్ని సందర్భాలలో రంధ్రాలుపడడం జరుగుతున్నదని శాప్రజ్ఞలు ఈ మధ్యన గుర్తిస్తున్నారు. ప్రధానంగా ఓజోన్ హరక పదార్థాలు, (ozone depletion substances) హోలోకార్బన్ రిఫ్రిజరంట్లు, కొన్ని రకాల ద్రావకాలు (solvents), హోలోజనులు (HCFCలు), క్లోరోఫోరో కార్బన్స్ (CFC) మొదలగునవి ఓజోన్ పొరను దెబ్బతిస్తున్నాయి. వీటిని శీతలీకరణ యంత్రాలకు వాడే వివిధ పరికరాలలో వాడుతారు. అలాగే ఎరోసోల్స్ (aerosols) ల ద్వారా ఈ పదార్థాలు వాతావరణంలో చేరుతాయి. ఇవి ప్రోటో ఆవరణకు చేరి కాంతి విభేషణ ప్రక్రియ ద్వారా (photo dissociation) హోలోజన్లను (Cl, Br మొయి) విడుదల చేస్తాయి. ఇవి ఉత్పేరకాలుగా (catalyst) పనిచేసి ఓజోన్ (O_3) అణవును ఆక్రిజన్ (O_2) అణవుగా విభిన్నం చేస్తాయి. దీంతో ప్రాణకోటికి రక్షణ కవచంలా పనిచేసే ఈ పొర మందగించడం, క్లీషించడం జరుగుతున్నది.

అలాగే భూతాపానికి (global warming) కారణమవుతున్న కార్బన్ దయాక్షేపణ (CO_2) రేడియోల్ ఒత్తిడి కూడా ప్రోటో ఆవరణ చల్లబరున్నది. పైగా దృష్టప్రాంతాల్లో అతి శీతలంలో కూడా ఈ ఆవరణ చల్లగా వుంటుంది. ఈ ప్రభావంతో ఓజోన్ క్లీషణ, రంధ్రాలు

వీరుడడం కూడా దృష్టప్రాంతాల్లో ఎక్కువగా జరుగుతాయి. అందుకే అంటార్చిటికాలో ఓజోన్ క్లీషణ శీతాకాంలో పెరిగి వేసవిలో తగ్గుతున్నట్లుగా పరిశోధనలు తెలుపుతున్నాయి. ముఖ్యంగా ప్రతి ఆగస్టులో మామూలుగా (moderate) మొదలయ్యే ఓజోన్ క్లీషణ సెష్పెంబర్ నాటికి ఉద్ఘతిని దాలస్తుందని, ఈ కోవలోనే గత అక్టోబర్ 7 2021న అంటార్చిటికాపై ఓజోన్ రంధ్రం అతి పెద్దదిగా వీరుడిందని, 1979 నుంచి లెక్కించినట్టుతే, ఇది 13వ అతిపెద్ద రంధ్రమని నాసా (NASA) ఎర్నైన్స్ ప్రధాన శాప్రజ్ఞదేన పాల్ న్యూమెన్ (Paul Newman) ప్రస్తావించడం జరిగింది. ఇలా జరగడానికి, 2021లో సరాసరి చలి ఎక్కువగా వుండడమే కారణమని, నిజానికి 1987లో మాంట్రియల్ ఒప్పండం జరగకుంటే ఈ పెరుగుదల మరింత విశాలంగా వీరుడిని, 1989 అమల్లోకి వచ్చిన ఈ ఒప్పండంతో ఓజోన్ క్లీషిత సంబంధిత పదార్థాలు (ozone depletion substances) ఉద్ధారాలను తగ్గించడం మూలంగా ఇది అనుకున్నంతగా పెరగలేదని ఆయన సంతోషాన్ని వెలిబుచ్చాడు.

ఓజోన్ పొర క్లీషణ గూర్చి దాదాపు 1950 నుంచి చర్చలు, పరిశోధనలు జరుగుతూనే వున్నాయి. 1980లో దీని తీవ్రతను గుర్తించిన శాప్రజ్ఞలు దీని పరిణామాలపై దృష్టిసారించారు. ముందుగా జపాన్ ప్రాంతికలో అంటార్చిటికా సర్వే నివేదిక పెరున నేచర్ (Nature) అనే పత్రికలో అంటార్చిటికాపై ఓజోన్ క్లీషితప్పున్న ఓజోన్ గూర్చిన కథనం ప్రచరించబడింది. దీని పరిశోధనకై ఓ పరికరాన్ని (Dobson Spectro Photo Meter) వాడి విలువల్ని దాస్టిన్ యూనిట్లలో (DU) తెలుపుతారు.

నాసా ప్రయోగించిన ఉపగ్రహాల ద్వారా, భూకేంద్రంగా బెలూస్ ప్రయోగాలతో అంటార్చిటికాపై ఓజోన్ స్థితిని ప్రతి సంవత్సరం పర్యవేక్షించడం జరుగుతున్నది. శీతాకాలం చివర్లో (సెష్పెంబర్) నుంచి వసంత రుతువు (నవంబర్, డిసెంబర్) దాకా ఓజోన్ పొర క్లీషణ కొనసాగుతున్నట్లుగా పరిశోధనలు తెలుపుతున్నాయి. మాంట్రియల్ ఒప్పండంపై 189 దేశాలు సంతకాలు చేసి, 2050 నాటికి హోలోజనుల ఉద్ధారాలను పూర్తిగా తగ్గించి 1980 నాటి స్థితికి కుదించాలని నిర్ణయించినా, ఇప్పటికే విడుదలయిన ఈ కారకాలు వాతావరణంలో దశాబ్దాల తరబడి వుంటాయి. సుఖలాలన జీవన సంబంధిత పరికరాలు (ACలు) యావత్ భూమండలాన్నే శీతలీకరణకు (refrigeration) గురి చేస్తాయి అభివృద్ధి నమూనాలు వీటిని ఏదో రూపంలో వాతావరణంలోకి విడుదల చేస్తానే వుంటాయి.

ముఖ్యంగా అభివృద్ధి చెందిన దేశాల నుంచే ఇవి అత్యధికంగా విడుదల అవుతూ వుంటాయి. అందుకే అంటార్టికా పరిసరాలు వీటి ప్రభావానికి గురవుతూనే వున్నాయి.

ఓసోన్ పొర క్లీటతో వాయువేగాలు పెరిగి తుఫానులు, మంచు తుఫానులు సౌధారణ మయ్యాయి. డాక్సిణ సముద్రంపై 15-20 శాతం వాయు వేగాలు పెరగడంతో పశ్చిమానగల అముండునేన్ (Amundsen) సముద్రంపై అల్పపీడనాలు ఏర్పడి అంటార్టికా లోతట్టు ప్రాంతాల చల్లదనాన్ని ఆకర్షించడంతో అప్రాంతం వేడక్కుతున్నాయి.

దీని ప్రభావం రోస్ (Ross) సముద్రంపై పడడంతో మంచు ఏర్పడడం అధికమైందని, దీనికి అనుకొని వన్న షైన్ ద్విపంలో ఏర్పడే తక్కువ లపణ సౌందర్య గల స్వచ్ఛమైన నీరు రోస్ సముద్రాన్ని పయనించి చలి తుఫానులకు కారణమై, సముద్రతలంపై విపరీతమైన మంచు ఏర్పడుతనుడని శాస్త్రజ్ఞులు గుర్తించారు. శీతాకాలంలో జరగాల్చిన ప్రక్రియ వేసవిలో కూడా కొనసాగడంతో అంటార్టికాపై రుతువులు గతి తప్పుతున్నాయి. ఈ వేడి శీతల గాలులకు, అల్పపీడనాలకు ఓసోన్ పొర క్లీటనేని వారు నిర్దయానికి రావడం జరిగింది.

ఈ అసమతల్యతలతో ఉపోగ్రత సమారు ఒక డిగ్రీ సెల్సియస్ (10°C) పెరగడంతో అముండెన్స్ తీర ప్రాంతం ఓ అభాతంగా రూపొందడంతో పశ్చిమ తీర అంటార్టికా హిమానీసదం (glacier) దాదాపు 87 శాతం వెనక్కి (retreat) తగ్గిపోయినట్లుగా తేలింది. ఈ ప్రక్రియగత 20 సం|| నుంచి వేగపంతవైనట్లుగా, దీంతో 1990 నుంచి త్యాయిటేన్ హిమానీసదం నుంచి పది బిలియన్ టన్నుల మంచు కరిగిపోగా 2020 నుంచే 80 బిలియన్ టన్నుల మంచు కరిగి సముద్రంగా మారినట్లుగా గణాంకాలు తెలుపుతున్నాయి. ఈ విధ్వంసం పారిశ్రామిక విషపం తర్వాత మొదలై, ఈ మధ్యస్త వెరితలలు వేస్తున్నట్లుగా ఓసోన్ పరిశీలక బృందాలు భావిస్తున్నాయి.

ముగింపు :

ఇప్పటికి అందుబాటులో వన్న సమాచారం ప్రకారం అంటార్టికా పై కొంత చర్చ చేశాం. మనకు తెలియని, తెలుసుకోలేని అంశాలను కూడా ఈ కథనాల్లో చూసాం. ఇప్పటి పరిశోధనల ప్రకారం రేపటి అంటార్టికా ఎలా వుండబోతుందో దాని ప్రభావం యావత్త భూగోళంపై ఎలా వుంటుందో పై పరిశోధనల, పరిశోధకుల అభిప్రాయాల్చి క్రోడీసికంచగా అవి ఈ కిందివిధంగా వున్నాయి.

నేటి అంటార్టికా :

- గడిచిన 8,00,000 లక్షల సం|| కన్నా అంటార్టికాలో హరితవాయివులైన కార్బన్ దయక్షేపిం (CO₂) / మీథిం (CH₄) అధికంగా వున్నాయి.
- క్లోడ్ లోరియస్ అంచనా ప్రకారం గత 20,000 సం|| కన్నా ప్రస్తుతం CO₂ శాతం బాగా పెరిగింది.

- గతంలో 387 (ppm)గా వన్న CO₂, మే 2021 నాటికి 419 (ppm)కు చేరుకుంది. పారిశ్రామిక విషపం తర్వాత ఇది 40% పెరిగింది.

- గత అయిదు దశాబ్దాలలో ఉపోగ్రత 1°C - 3°C కు పెరిగింది.
- అంటార్టికా సరాసరి ఉపోగ్రత (-37°C)
- కాని మరికొన్ని ప్రాంతాల్లో (-5°C) అని పరిశోధకులు తెలుపుతున్నాయి.
- (-37°C) ఉపోగ్రత వద్ద ప్రమాదం కాదు. అంటే 10°C ఉపోగ్రత పెరిగినా (-27°C) అవుతుంది. కాని (-5°C) లెక్కన 10°C ఉపోగ్రత పెరిగితే మాత్రం అంటార్టికా ఉపోగ్రత 5°C చేరుకుంటుంది. అప్పుడు దాదాపు అంటార్టికా మంచంతా కరిగి నీరుగా మారుతుంది. ఇదే జరిగితే సముద్ర మట్టాలు 10 అడుగులకు పైగా పెరుగుతాయి.
- అప్పుడు హోలెండ్ సముద్రంగా మారుతుంది.
- బంగ్లాదేశ్ బంగాళా భాతంలో కలిసి పోతుంది.
- కానికాడ కనపడకుండా పోతుంది
- ముంబాయి మాయమైతుంది. ఇంకా.... ఇంకా....

ఇప్పుడు నమోదు అవుతున్న ఉపోగ్రతల ప్రకారం పశ్చిమ అంటార్టికా (డాక్సిణ అమెరికాకు దగ్గరగా వుంటుంది) భౌగోళికంగా వేడక్కుతున్న దానికన్నా పది రెట్లు అధికంగా వేడక్కుతున్నది. దీంతో 1980తో పోలిస్టే (1992-2017 మధ్యన) అంటార్టికా మంచు ఆరు రెట్లు తరిగింది.

అంటార్టికాలో ఏం జరగబోతుంది!!

- రాబోయే 50 సం||లలో అంటార్టికా ఉపోగ్రతలు మరింతగా పెరుగుతాయి.
- దీంతో గాలిలో తేమశాతం పెరుగును
- తేమ పెరగడంతో మంచు అధికంగా కురుస్తుంది
- మంచు కరుగుటను (melt)ను నిరోధిస్తుంది
- దీంతో మంచు ఎడారిగా మారిన అంటార్టికాపై అవసాతం (precipitation) తగ్గడంతో కురిసిన మంచు హిమానీసదం (glacier) గా మారాలంటే అనేక సంవత్సరాలు పడుతుంది. ఈ మధ్య కాలంలో పెరిగే ఉపోగ్రతలతో కురిసిన మంచు కురిసినట్లుగా ద్రవస్థితికి చేరుతుంది.
- లభ్యమయ్యే మంచు కరిగిపోగా, కొత్తగా హిమానీసదం (glacier) ఏర్పడు. రాబోయే 20-25 సం||లలో వేసవి మంచు కనపడదు.

భౌగోళిక విపత్తులు :

రాబోయే కాలంలో అంటార్టికాకే కాదు నష్టం, భౌగోళికంగా

అనేక పరిణామాలు చోటు చేసుకుంటాయి. అని

- అత్యధిక ఉష్ణోగ్రతలు (ఇప్పటికే చవిచూస్తున్నాం)
- వర్షాల్లో మార్పులు. ఎప్పుడు, ఎంత కురుస్తుందో చెప్పలేం. దాదాపు 2013 నుంచి వీటి అనుభవం వుంది. 2021లో ప్రత్యుషంగా చూసాం. అమెరికాలో టొర్నూడోలు అంతు పట్టవు.
- మంచు కురియుటలో పోచ్చుతగ్గలు. (change of snow pattern)
- అధిక కరువులు
- ఊహించని వాతావరణాలు (wilder weather)
- సముద్రాలు ఆఫీస్కరణ (acidic) చెంది వేడెక్కడం. సముద్ర మంచు ద్వీపకరణ చెందడం.
- శాశ్వత మంచు (perma frost) ప్రాంతాలు కుదించుక పోతాయి

ప్రథాన కారణాలు : నివారణలు :

- బోగ్గు, అఱు ఆధారిత విద్యుత్ కేంద్రాలు. (అమెరికాలోనే 40%) (సౌర, అలల, గాలి మరల, బయో విద్యుత్ ఉత్సవులు పెంచాలి. వినియోగం నియంత్రించబడాలి)
- అత్యధిక రవాణా సాధనాలు. శిలా ఇంధనాల వినియోగం (ప్రజా రవాణాకే ప్రాధాన్యత. ప్రత్యుష్మాయ ఇంధనాల వాడకం)
- పెరుగుతున్న వ్యవసాయ సాగు. రసాయనాల వాడకం. (కొత్తగా సాగు భూమిని నిషేధించడం. సేంద్రియ వ్యవసాయం తప్పనిసరి చేయడం)
- ఆడవల్ని నరికి వేయడం. 1960 నుంచే ఒక మిలియన్ చ.కి.మీ. వైశాల్యపు అటవి తగ్గింది. (చెట్లు కొట్టడం నిషేధించడం. సామాజిక ఆడవలస్తానే, సహజ ఆడవల్ని పెంచడం)
- శిలాజ ఇంధనాలకై సహజ వాయువులకై సముద్ర మథనం (అత్యవసరంగా దీన్ని నిషేధించి నిలుపుదల చేయడం)
- ప్రకృతి విరుద్ధ గృహాపకరణాల, ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువుల వినియోగం. (ప్రకృతి అనుకూల (eco-friendly) వస్తువుల్నే ఉత్పత్తి చేయాలి. వాడాలి.)
- విపరీతమైన ప్లాస్టిక్ వినియోగం. (ప్రాథమిక స్థాయిలోనే వీటి ఉత్పత్తిని ఆపివేయాలి)

అంటార్టికా రక్షణకై జరగాల్చినవి - చెయ్యాల్చినవి :

నేటికి అంటార్టికా ఒక్కటే భాగోళికంగా స్వేచ్ఛ ప్రాంతం! ప్రభుత్వాలు, ప్రజలు లేని భూ (మంచు) భాగం! కాని 52 దేశాలు (ప్రపంచ జనభాకు 80% ప్రాతినిధ్యం చేసేవి) 1961లో ఈ కింది ఒప్పందాల్చి చేసుకున్నాయి. భారత్ కూడా ఈ ఒప్పందంపై సంతకం చేసింది.

ఒప్పందాలు (Treaties) :

- ఇక్కడ ఎలాంటి పైనిక, అఱు సంబంధిత కార్బూకలాపాలు జరపకూడదు (must be demilitarized & nuclear free zone)
- అంటార్టికా రక్షణకు, భాగోళిక పరిరక్షణకు, శాంతియుత ప్రయోజనాలకు మాత్రమే ఇక్కడ పరిశోధనలు జరగాలి.
- కొన్ని దేశాలు ఆశిస్తున్నట్లుగా ఈ భూభాగం ఏదేశానికి సరిహద్దుకాదు. ఏ దేశానికి చెందకూడదు.
- అంటార్టికాలో, చుట్టూగల సముద్రంలో నిక్షిప్తంగా వున్న భనిజ, బోగ్గు, శిలాజ ఇంధనాలు, సహజ వాయువల్ని ఏ దేశం, వ్యక్తులు తప్పితియ్యరాదు.

చర్కు రాని అంశాలు : చెయ్యాల్చినవి :

- వినోదం పేరున కొన్ని దేశాలు అంటార్టికాకు యాత్రికుల్ని తీసుకెళ్ళుతున్నాయి. దీనిపై నిషేధం విధించాలి.
- పరిశోధన కేంద్రాల పేరుతో ఇక్కడ స్థిర ఆవాసాల్ని ఏర్పాటు చేయకూడదు. తాత్కాలిక ఆవాసాల్ని ఏర్పర్చుకోవాలి.
- చుట్టూ సముద్రాలో చేపల వేటకు పరిమితుల్ని, సరిహద్దుల్ని నిర్ణయించాలి.
- అంటార్టికా సంబంధిత ఆహారపు గొలుసును పరిరక్షించాలి. పీతలు, రొయ్యలు (krill) ప్లాంక్టన్ అనే జీవులపై పెంగ్విన్లు, తాబేళ్ళు, చేపలు, సాల్పుస (salps), సీల్సు, ఒర్క్సు అధారపడుతాయి. తిమింగలాలు సాల్పుపై, చేపలపై, పీతలపై ఆధారపడి జీవిస్తాయి.
- ఈ మధ్యన చేపల వేటతో పాటు పీతల వేట అధికమైంది. దీంతో మిగతా జంతుజాలం ఉనికి ప్రమాదంలో పడింది. దీన్ని కాపాడాల్చిన భాద్యతను గుర్తించాలి.
- కాబట్టి.. అంటార్టికా రక్షణకే భాగోళిక రక్షణ!
- భాగోళిక రక్షణకే వ్యక్త, ఇంత, మానవ రక్షణ!!
- ఇప్పుడన్నా కశ్చ తెరుద్దాం! నోరువిప్పి మాటల్ని కలుపుదాం!!
- (వచ్చే సంచికలో భూగ్రహస్తికి ప్రకటించిన రెడ్ అల్ట్ర్ (Red Alert)ను చూద్దాం!)

- డా॥ లచ్చయ్ గాండ్,

m : 9440116162

e : drglachaiyah@gmail.com

సపరణ :

ఫిలిపరి మాసంలో ప్రచురితమైన ‘ఇరుదృవాలు - భూగోళపు రిప్రిజిరేటర్లు’ వ్యాసంలో ఇరుదృవాలు భూగోళపు రిప్రిజిరేటర్లు అని ప్రకటించింది న్యూజిల్యాండ్కు చెందిన మెర్నెన్ శాస్త్రజ్ఞరాలు మిచెల్ లారూ. ఈమె అంటార్టికాలోని పెంగ్విన్ల జీవనవిధానం పై పరిశోధన చేస్తున్నారు.

జాతీయ మట్టి సర్వే-భూ వినియోగ ప్రణాళిక సంస్థ (ఎన్.బి.ఎస్-ఎల్.యు.పి.) నిపుణులు
డా. వి. రామమార్తి ఇంటర్వెట్లో అందించిన వివరాలు.

సేంద్రియ కర్పునమే పంటకు ప్రాణం!

తెలుగు రాష్ట్రాల్లో పంట భూముల గురించి కొన్ని దశాబ్దాలుగా అధ్యయనం చేస్తున్న వ్యవసాయ శాస్త్ర నిపుణులు డాక్టర్ వి. రామమార్తి. భారతీయ న్యాపసాయ పరిశోధనా మండలికి అనుబంధంగా ఏర్పాతైన ‘జాతీయ మట్టి సర్వే-భూ వినియోగ ప్రణాళిక సంస్థ (ఎన్.బి.ఎస్-ఎల్.యు.పి.)’ బెంగళారు ప్రాంతియ కార్బాలయంలో ప్రధాన శాస్త్రవేత్తగా ఆయన సేవలందిస్తున్నారు. స్టానిక సాగు భూముల తీరుతెన్నులు, వాతావరణ పరిస్థితులను బట్టి ఏమే పంటలను సాగు చేసుకుంటే ఫలితం బాగుంటుందో సూచనలు ఇవ్వటంలో ఆయన నిపుణులు. తెలుగు రాష్ట్రాల్లోని భూముల్లో సేంద్రియ కర్పునం అడుగంబీందని, ఇప్పటికేనా ప్రథుత్వాలు, రైతులు జాగ్రత్తపడి సేంద్రియ కర్పునాన్ని కనీసం 0.7 క్లెస్టా పెంచుకోక పోతే భూములు సాగు యోగ్యం కాకుండా పోతాయని పోచురిస్తున్నారాయి.

తెలుగు రాష్ట్రాల్లో భూసారం ఫీతిగతులను గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా ఏర్ప అధ్యయనం చేస్తున్నారు.. ప్రస్తుత పరిస్థితి వివరాలు?

భూసారం స్థాయిని తెలిపే సూచిక సేంద్రియ కర్పున శామే. మట్టి పరీక్షకో దీన్ని తెలుసుకోవచ్చి అభికం (0.7% అంతకన్నా ఎక్కువ), మధ్యస్థం (0.4-06%), అత్యల్పం (0.3%- అంతకన్నా తక్కువ) స్థాయిల్లో సేంద్రియ కర్పునాన్ని లెక్కగడతాం. ఉమ్మడి అంద్రప్రదేశ్లో పంట భూముల స్థితిగతులపై 30 ఏక్ల క్రితం పరీక్షలు చేసినప్పుడు సేంద్రియ కర్పునం సగటున మధ్యస్థంగా (అంటే.. 0.5%కు మించి) ఉండేది. నాలుగేక్ల క్రితం పరీక్షించినప్పుడు 0.2-0.3%కి తగ్గిపోయింది. పంటలు బాగా పండాలంటే కనీసం 1% అయినా సేంద్రియ కర్పునం ఉండాలి. మనది ఉపాయంలను ప్రాంతం కాబట్టి 1% కష్టం అనుకున్నా.. 0.7 నుంచి 0.9 వరకైనా పెంచుకోగలగాలి. సేంద్రియ కర్పునమే నేలకు, పంటకు ప్రాణం. పొషికాహార భద్రతకు ఇది చాలా ముఖ్యం.

సేంద్రియ కర్పునం ఎందుకు తగ్గింది?

రసాయనిక ఎరువులు మరీ ఎక్కువగా వాడుతున్నారు. పశు పుల ఎలువు, పచ్చి రొట్ట ఎరువులను చాలా మంది రైతులు వాడటం లేదు. ఒకే పంట వేస్తున్నారు. ప్రతి ఏటా అదే సాగు చేస్తున్నారు. ఏమే పంటల్లో ఎక్కువ వాడుతున్నారు? వరి, పత్తి, మిర్చి పంటలకు రసాయనిక ఎరువులు ఎక్కువ వేస్తున్నారు. పురుగుమందుల పిచికారీలు కూడా అంతే. అందుకే సేంద్రియ కర్పునం తగ్గిపోతోంది.

రసాయనిక కలుపు మందులూ కారణమేనా?

రసాయనిక ఎరువులతో భూమిలో వానపాములు నశించాయి.

పురుగుమందులు, కలుపు మందులతో భూమిలో సూక్ష్మజీవరాశి వంద శాతం నశిస్తోంది. రైజ్స్ బియం బాక్టీరిఅయ, ఆక్రీనోషైసెట్ట్, మైకోరైజ్ వంటి మేలు చేసే సూక్ష్మజీవరాశి పూర్తిగా అంతరించి పోతోంది.

పాషార్థం ఏమిలి?

పంటల సాగు పదికాలాల పాటు బాగుండాలంటే మనం చేసే పనుల వల్ల భూసారానికి ఏమవుతుందో కూడా గమనించుకోవాలి. సేంద్రియ కర్పునాన్ని పెంచుకోవటం అత్యవసరం. పంట బాగా పండాలంటే 16 స్థాల, సూక్ష్మ పోషకాలు ఉండాలి. మట్టిలో సేంద్రియ కర్పునం ఎంత ఎక్కువ ఉంటే పంటలకు ఏటి లభ్యత అంత ఎక్కువగా ఉంటుంది. సేంద్రియ కర్పునం 0.2% ఉన్న భూముల్లో పోషకాలు మరీ అడగంటే పోయాయి. సాగు పద్ధతిలో మార్పులు చేసుకొని సేంద్రియ కర్పునం పెంచుకోవాలి.

ఏమే జిల్లాల్లో భూముల ఏమే పంటలకు అనుకూలము?

దేశవ్యాప్తంగా పొటెన్షియల్ క్రావ్ జోన్స్ ప్రకటించాం. అయి భూముల స్వభావం, భూసార పరిస్థితులు, ఆ ప్రాంత వాతావరణం, పర్షపాతం, అక్షాంశు ప్రజల అస్త్రి, మార్కెట్ స్థితిగతులపై 20 ఏక్ల క్రితం నాటి నుంచి సమాచారం సేకరించి.. శాస్త్రాన్గా పొటెన్షియల్ క్రావ్ జోన్స్ నివేదికలు ఇస్తున్నాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్లో పత్తి, వరి, జొన్స్ వేరుశనగ పంటలకు ఏమే జిల్లాలో ఎన్ని ప్రాక్ట్స్ భూమిలో చాలా బాగా, ఒక మాదిరిగా, కొంతమేరకు అయి పంటల సాగుకు అనువుగా ఉన్నాయో చెప్పాం.

తెలంగాణ ప్రభుత్వం కోరిక మేరకు పొటెన్షియల్ క్రావ్ జోన్స్ ప్రాంత నుండి పంటల స్థాయి వివరాలను విశ్లేషించి 71 పంటలను పరిశీలించాం. ఏమే జిల్లాల్లో సాగుకు ఏమే పంటలు అనుకూలమో సూచించాం. ప్రతి జిల్లాకు 3 నుంచి 20 అనుకూల పంటల సూచించాం. ఈ పనికి రెండేళ్ళ పట్టింది. ఈ సమాచారాన్ని మార్కెట్ ఇంపెలిజ్స్ సమాచారంతో జోడించి విశ్లేషించుకొని మేం సూచించిన అనుకూల పంటల జాబితాలో నుంచి ఏ పంటలు సాగు చేయాలో ప్రభుత్వం, రైతులు నిర్దిశించుకోవాలి.

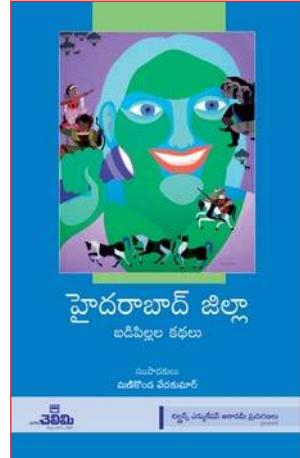
సేకరణ : ఆనబోయిన స్వామి, m : 9963 87 2222
e: swamyannaboina@gmail.com

అభినందనలు

పిల్లల రచనలకు ప్రాచుర్యం కల్పించడం, ప్రచురించడం, వంపిణీ చేయడం, మార్కెట్‌లో లాంటి సమస్యలు ఉన్నా, ఇలాంటి అంశాలపై దృష్టి సారించిన ‘చిల్డ్రన్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ’ తెలంగాణాలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లాల “బడి పిల్లల కథలు” సంకలనాలుగా అందమైన బొమ్మలతో వెలువరించింది. ఆ పది జిల్లాల బడి పిల్లల కథలు’ దక్కన్ల్యాండ్ పారకులకు పరిచయం చేయడంలో భాగంగా ‘ప్రాదురాబాద్ బడి పిల్లల కథలు’ గురించి బాల సాహితీవేత్త డా॥ సిరి గారి విల్సేషణ.

కథల కోసం చిల్డ్రన్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ వారి ఆప్సోనం మేరకు ప్రాదురాబాద్ జిల్లా ‘బడి పిల్లల కథలు’ ఎంపిక కోసం 64 కథలు రాగా కథల కార్యాలాలో పాల్గొన్న నిష్ఠాతులైన బాలసాహితీవేత్తలు 21 కథలను ఎంపిక చేశారు. ఈ పుస్తకానికి కవర్ అనంద గడ, లోపలి బొమ్మలు ఎల్. నరెందర్ వేశారు. ఈ బాధ్యతను నెరవేర్చే క్రమంలో ‘చిల్డ్రన్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ’ నిష్ఠాతులతో ఎన్నో సమావేశాలు, సదస్సులు, చర్చలు, బాల చెలిమి ముఖ్యాల్లు నిర్వహించింది.

‘బాలసాహిత్యం’ ఒక వనమైతే, అందులో ఉన్న అక్షర వ్యక్తాలన్నీ పిల్లల బంగారు భవిష్యత్తు కోసం, వారి వికాసం కోసం పెద్దలు తరతరాల నుండి నాటుతున్న మొక్కలే. కథలు, గేయాలు, కవితలు పాటలతో నిండుగా ఉన్న వ్యక్తాలపై రెక్కలు కట్టుకుని వచ్చివాలే బాలగుప్పాలన్నో. ఆ కథలే వారి మనో వికాసానికి దారులు పరిచాయి. అవే వారిలోని వివేకాన్ని తల్లిలేపాయి. సాహిత్యమే వారి వ్యక్తిత్వం వికసించడానికి, వారు గొప్ప వ్యక్తులు కావడానికి దోహదపడింది. ఆ బాలసాహిత్యమే, వారిని మంచి మార్గంలో పయనించేలా చేసింది. నేస్తమై, ఊతమై, ముందుకు నడిపింది.

పిల్లల మనసు ఎంతో స్వచ్ఛమైనది. కల్పణలేని ఆలోచనలు వారివి. సూతన ప్రపంచాన్ని స్ఫోర్చించగల సామర్థ్యం ఉంది. అయితే, వారి ఆలోచనలని వారి అంతరంగం నుండి బయటకు తీసుకురావడం చాలా కష్టం. ఎందుకంటే, పిల్లలు, తాము పిల్లలమని, తమ ఆలోచనలని చూసి ఇతరులు నవ్వుతారని, ఇలా పలురకాల కారణాలతో, తమ ఆలోచనలని, భావనలని బయటకు వ్యక్తికరించడానికి సందేహిస్తుంటారు. కొందరు వ్యక్తికరించాలను కున్నా, ఎలా చెప్పాలో తెలియక సతమతమాతుంటారు. అయితే, తమలోని ఆలోచనలు, తమకు తామే వ్యక్తికరించడానికి, వారికి తమ

ఆలోచనలని, ఒక మార్గం చూపబడింది. అదే ‘రచన’. పిల్లలు తాము క్రానే రచనల ద్వారా తమ ఆలోచనలని, అంతరంగాన్ని వ్యక్తపరచడమే కాదు, వారి రచనలతో మంచికి మార్గం పరస్పరాన్నారు. సాహిత్యానికి సరికాత్మ సొబగులు అద్భుతాన్నారు.

‘ఎవరు గొప్ప’, ‘ప్రతిభ’, ‘కోతి - కొబ్బరికాయ’, ‘మరిచిపోలేని మిత్రుడు’, ఇలా ఈ పుస్తకంలోని ఎన్నో కథలు మనుషుల ఆలోచనలో మార్పు తీసుకొస్తాయనడంలో సందేహం లేదు. ఈ కథలు, మనిషి వ్యక్తిత్వంపై, ఆలోచనా ధృక్పథంపై, సమాజంపై చెరిగిపోని ముద్రవేస్తాయనడంలో అతికయ్యాక్షి ఏ మాత్రం కాదు.

పిల్లల బంగారు భవిష్యత్తుకి తమ వంతుగా చేయుతనందిస్తూ, వారికి బాసటగా నిలుస్తూ వారి కథలకు ప్రస్త రూపం ఇచ్చి, వారిలోని ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంచుతున్న ‘చెలిమి’ కృషిని అభినందిస్తూ, ఈ కథలు మరింతో మంది చిన్నారులలో స్వార్థిని నింపి, వారిని ‘బాల’ సాహితీవేత్తలుగా మారుస్తాయని నమ్ముతాన్నాను. తమ రచనల ద్వారా సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేస్తున్న బాలలందరినీ మనస్సుర్చిగా అభినందిస్తూ...

-డా॥ సిరి
బాల సాహితీవేత్త

DECCAN
దక్కన్
భాషాభిభాషా సాంఘిక రావణ
CHANNEL

**MASTER OF ARCHITECTURE
(INTERIOR DESIGN)**

**APPROVED BY COUNCIL OF ARCHITECTURE
AFFILIATED TO JNAFAU**

Candidates who could not appear for GATE / TS PGECET 2021 also can directly apply for B Category Seats

ADMISSIONS ARE IN PROGRESS

For Inquiries Contact

Admin : +91 9121155517 / 9121155518
www.jbrac.edu.in
Email:jbrarchitecture@jbgroup.org.in

- Interior Design Studio
- Theory of Aesthetics and Design
- Interior Design Materials and Construction
- Interior Design workshop
- Furniture Design
- Building Services System and Interior Design

**MASTER OF ARCHITECTURE
(ENVIRONMENTAL DESIGN)**

**APPROVED BY COUNCIL OF ARCHITECTURE
AFFILIATED TO JNAFAU**

Candidates who could not appear for GATE / TS PGECET 2021 also can directly apply for B Category Seats

ADMISSIONS ARE IN PROGRESS

For Inquiries Contact

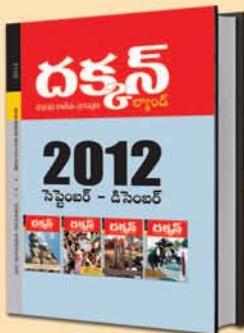
Admin : +91 9121155517 / 9121155518
www.jbrac.edu.in
Email:jbrarchitecture@jbgroup.org.in

- Environmental Design Studio
- Energy Simulations E.C.B.C
- Research Methods
- Building Energy Management
- Environmental Laws
- Sustainable Site planning and landscape design
- Building Physics

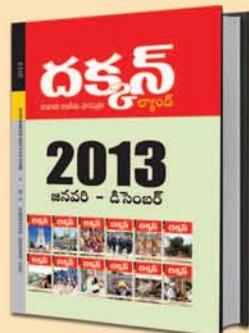
**JBR
ARCHITECTURE COLLEGE**
ESTABLISHED IN 2012 HYDERABAD

దక්න తొమ్మి సంవత్సరాల ప్రస్తానం...

తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన 'దక్నీల్యాండ్' మాసపత్రిక 2021 డిసెంబర్ సంచికతో 112 నెలల పూర్తి చేసుకుంది. ఈ తొమ్మి సంవత్సరాల కాలంలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తిచేసి, పునర్వ్యాప అవసరాన్ని చాది చెప్పేందుకు 'దక్నీల్యాండ్' కృషి చేసింది. ఆప్యటి వరకు వెలువడిన సంచికలను 12 నెలలకు ఒక సంపుటిగా (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021) రూపొందించి పారకుల లోలక మేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో వ్యేసంచికలను కూడా ఇదే విధంగా తీసుకువస్తామని తెలియజేస్తున్నాం. ఆస్తికలవారు ఒక్కోసంపుటిని రూ.400/-లకు వొందవచ్చు (పొల్చుల్ ఛార్ట్లులు అదనం).

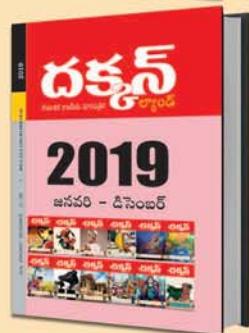
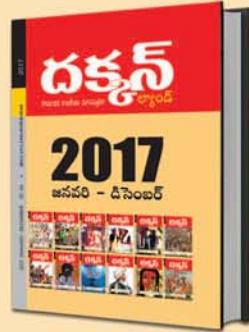
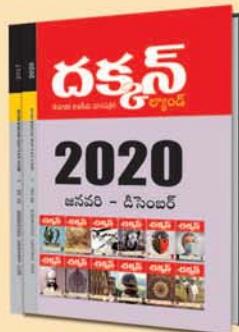
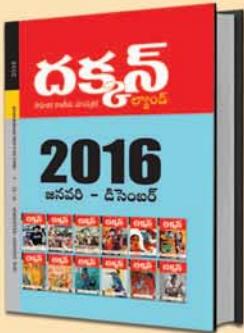
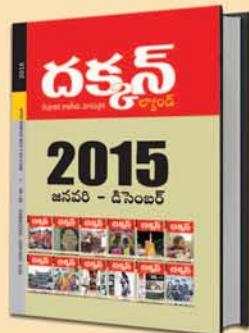
'శాసనసభన్' ఆమోదం పొందిన 'దక్నీల్యాండ్' మాసపత్రిక పట్ల చూపుతున్న ఆదరణకు ధన్యవాదాలు.

ఒక సంపుటిగా (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021) రూపొందించి పారకుల లోలక మేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో వ్యేసంచికలను కూడా ఇదే విధంగా తీసుకువస్తామని తెలియజేస్తున్నాం.

ఆస్తికలవారు ఒక్కోసంపుటిని రూ.400/-లకు వొందవచ్చు (పొల్చుల్ ఛార్ట్లులు అదనం).

'శాసనసభన్' ఆమోదం పొందిన 'దక్నీల్యాండ్'

సంకలనాలు లాందెండుకు మా చిరులామ్మా:

ఎదిటర్, 'దక్నీల్యాండ్':
3-6-712/2, స్టోర్ నెం.12.
హిమాయతనగర్.
హైదరాబాదు-500029, తెలంగాణ
ఫోన్: 9030626288

Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com

అన్నాని ద్వారా చెల్లింపుకోవం:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAKMAHINDRABANK
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0000555
BANK CODE : 000555
MICR CODE : 500485007